

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

METROPOL YAYINLARI TÖMER YABANCILAR İÇİN
TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ (A1-A2) DERS KİTABININ
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR
AKTARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Metin UYGUN

TÜRKÇE EĞİTİMİ
BİLİM DALI

Antalya, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAM

**METROPOL YAYINLARI TÖMER YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ
(A1-A2) DERS KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR
AKTARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Metin UYGUN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

13/ 06/ 2022

Metin UYGUN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sürecinde ve çalışmamda bilgisi ve tecrübesi ile destek olan değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süreçlerinde ve çalışmamın her aşamasında tecrübesi ve bilgisi ile yanımda olan, güvenini her daim hissettiğim değerli hocam Arş. Gör. Bilal Şimşek'e teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, beni koşulsuz destekleyen ve seven, en değerlim annem Sevil UYGUN'a ve kardeşlerim Lütfiye FEYZİ ve Canan UYGUN KARAPINAR'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Bu tezi sevgili annem'e ve babam Mustafa Celalettin UYGUN'a ithaf ediyorum...

Metin UYGUN

ÖZET

METROPOL YAYINLARI TÖMER YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ (A1-A2) DERS KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

UYGUN, Metin

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL ÇOPUR

Haziran, 2022; 93 sayfa

Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde öğretim yeri, kullanılan araç-gereçler, dört temel dil becerisi ve dil bilgisinin aktarımının yanında kültür aktarımı gibi pek çok başlık önemli rol oynar. Hedef kültüre yönelik hedef kültürden uzakta gerçekleştirilen dil öğretim süreci, hedef kültürün içerisinde gerçekleştirilecek olan süreçten farklı şekilde yürütülmesi gerektiği için bu süreçte kullanılacak olan materyallerin de önemli bir role sahip olacağını söyleyebiliriz.

Türkçe öğretimi sürecinde de en çok faydalanılan ders malzemesi şüphesiz ki ders kitaplarıdır. Ekonomik, pratik ve kolay ulaşılabilir olması ders kitaplarının diğer malzemelere oranla daha fazla tercih edilmesini sağlar. Bu kitaplarda yer alacak olan metinler ve bu metinlerden yola çıkılarak oluşturulacak olan etkinlikler ile dört temel dil becerisinin yanı sıra dil bilgisi öğretiminin de öğrencilere aktarılması hedeflenmektedir. Bu aşamada ders kitaplarında kültürel unsurların yeterince yer alıp almadığı sorusu akla gelmektedir. Bu nedenle de tezimizin konusu Metropol Yayınları tarafından hazırlanan TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabının yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmamızın amacı; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarından olan TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabında yer alan okuma metinlerinde kültür aktarımı yapılırken hangi kültürel öğelere yer verildiğinin tespit edilmesi, yapılan tespitler üzerinden Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına katkı sağlamak ve yeni oluşturulacak olan ders kitapları için veri hazırlamak belirlenen amaçlar içerisindedir.

Betimleyici nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmamızda doküman incelemesi tekniği kullanılarak incelemiş olduğumuz kitaptaki kültürel ögeler analiz edilmiştir. Ders kitabındaki kültürel unsurlar, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde sınıflandırıldığı şekilde değerlendirilmiştir. Kitap incelememiz esnasında okuma metinlerinde yer alan kültürel ögeler, sırayla yedi maddeye göre harflendirilmiştir. Yedi ana başlık ve alt başlıkların okuma metinlerinde kültürel unsurların varlığı incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, ders kitabında bulunan toplam kültür unsurunun sayısının 99 olduğu tespit edilmiştir. Başlangıç düzeyi olan A1-A2 seviyesinin tek kitapta verilmesi ve bunların kitap içerisinde ayrı bölümler olarak yer almaması nedeniyle seviyeler arasında karşılaştırma yapma imkânı olmamıştır bu yüzden kitap Temel Düzey (A1-A2) olarak birlikte değerlendirilmiş ve tespit edilen ögelerin sayısı bu şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca kitapta tespit edilen kültürel değerlerden 71 tanesinin Türk kültürüne ait değerler olduğu, 28 tanesinin ise Evrensel kültüre ait unsurlardan olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitapta gerçekleştirilmek istenen kültür aktarımında Türk kültürüne ait öğelere önem verdiği gözlenmiştir fakat bu kültürel ögelerin eşit şekilde dağılmamış olduğu da tespit edilmiştir. Kültürel öge olarak beden dilinin kullanımına ise yer verilmemiştir.

Çalışmamız ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılması amacıyla hazırlanacak olan yeni materyallere veri sağlamaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe, kültür aktarımı, inceleme.

ABSTRACT

EXAMINATION OF METROPOL YAYINLARI TÖMER TURKISH TEACHING SET (A1-A2) TEXTBOOK FOR FOREIGNERS IN THE CONTEXT OF CULTURAL TRANSFER IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

UYGUN, Metin

Master's Thesis

Department of Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program

Supervisor: Assistant Professor Emel NALÇACIGİL ÇOPUR

June, 2022; 93 pages

Many issues play an important role in the process of teaching Turkish to foreigners, such as the place of teaching, the tools used, the transfer of four basic language skills and language knowledge, the transfer of culture. Since the language teaching process for the target culture, which is carried out away from the target culture, must be carried out in a different way than the process that will be carried out in the target culture, we can say that the materials that will be used in this process will also have an important role.

The course material that is also used the most in the process of teaching Turkish is undoubtedly textbooks. The fact that it is economical, practical and easily accessible allows textbooks to be preferred more than other materials. With the texts that will be included in these books and the activities that will be created based on these texts, it is aimed to transfer the four basic language skills as well as the teaching of grammar to students. At this stage, the question of whether cultural elements are sufficiently included in textbooks comes to mind. For this reason, the subject of our thesis has been determined as the examination of the TÖMER Turkish Teaching Set for Foreigners (A1-A2) textbook prepared by Metropol Publications in the context of cultural transfer in teaching Turkish to foreigners.

The aim of our research; To determine which cultural elements are included in the reading texts in the TÖMER Turkish for Foreigners (A1-A2) Textbook, which is one of the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language, to contribute to the field of teaching Turkish as a foreign language, to prepare data for the new textbooks to be created through the determinations made are among the targets.

In our research, in which descriptive qualitative research method was used, the cultural elements in the mentioned books were analyzed by using the document analysis technique. Cultural elements in the textbook were evaluated as classified in the Common European Framework of Reference for Languages. The cultural elements reflected in the reading texts during the book review were lettered sequentially according to seven items. The presence of seven main headings and subheadings in the reading texts was evaluated by examining.

As a result of the research, it has been determined that the total number of cultural elements in the textbook is 99. Since the A1-A2 level, which is the beginner level, is given in a single book and they are not included as separate sections in the book, it was not possible to make a comparison between the levels for this reason, the book was evaluated together as a Basic Level (A1-A2) and the number of identified items was evaluated in this way. In addition, it has been determined that 71 of the cultural values determined in the book are values belonging to Turkish culture, and 28 of them are elements of Universal culture. In this aspect, it has been observed that he attaches importance to the elements of Turkish culture in the cultural transfer that is to be carried out in the book, but it has also been determined that these cultural elements are not distributed equally. The use of body language as a cultural element is not included.

With our study, we tried to provide data for new materials that will be prepared for the purpose of using Turkish as a foreign language.

Keywords: Turkish education, teaching Turkish as a foreign language, Metropol TÖMER Turkish for Foreigners, cultural transfer, analysis.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.5. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVEYLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kültür ve Medeniyet.....	7
2.2. Dil ve Kültür.....	10
2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürün Etkisi.....	12
2.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültürün Önemi.....	15
2.3.2. Dil ve Kültür İlişkisinin Yabancı Dil Öğretimi Üzerindeki Etkisi.....	16
2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı.....	19
2.4.1. Yabancı Dil Öğretimi Kültür Aktarımında Ders Kitabının Rolü.....	20
2.4.2. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Kültürel Açından Değerlendirilmesi.....	22

2.4.3. Yabancı Dil Öğretimi Kültür Aktarımında Seçilen Metinlerin Önemi.....	23
2.4.4. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Türk Kültürüne Ait Değerlerin Kazandırılması	27
2.4.5. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	31
2.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni	34

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	41
3.2. Araştırma Materyali	41
3.3. Veri Toplama Süreci	41
3.4. Verilerin Analizi.....	41

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1.1. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı.....	45
4.1.2. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı	50
4.1.3. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı.....	57
4.1.4. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı	62
4.1.5. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Beden Diline İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı	71
4.1.6. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Sosyal Geleneklere İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı.....	71
4.1.7. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Törenselleşmiş Davranışlara İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı	73

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	76
5.2. Öneriler.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	91
İNTİHAL RAPORU	92
BİLDİRİM	93

TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Ortak dil düzeyleri	39
Tablo 4.1. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1-A2 Ders Kitabındaki Yer Alan Kültürel Öğelerin Dağılımı	44
Şekil 4.2. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Yer Alan Kültürel Öğelerin Toplamının Yüzdesel Dağılım Oranı	45

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK: Türk Dil Kurumu

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

YÖS: Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı

SAT: Skolastik Değerlendirme Testi

ADOBM: Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni

CEF: Avrupa Ortak Çerçevesi

ADOÇ: Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dil, bireylerin hissettiklerini ve düşündüklerini sesli veya yazılı biçimde ifade etmelerine yardımcı olan iletişim vasıtasıdır. Bu iletişimin meydana gelmesi amacıyla kişilerin zihinsel yeteneklerinin üst seviyelere çıkarılması önemlidir. Kişinin hislerini, fikirlerini, hayal ettiklerini ve isteklerini en iyi şekilde dile getirebilmesi, zihinsel yeteneklerinin yanı sıra dil yeteneklerinin de kazandırılmasıyla mümkündür. Zihinsel yetenekler ve dil yetenekleri kişinin gelişim sürecinde elde etmesi gereken önemli becerilerdir. Bu nedenle pek çok ülkede kişilerin dil yeteneklerinin ilerlemesini sağlamak amacıyla çağdaş yaklaşımlardan ve yöntemlerden faydalanılmaktadır.

“Anadili dünyaya gelişle birlikte okul çağına kadar doğal olarak kendiliğinden kazanılan, herhangi bir öğretim gerektirmeyen süreçtir” (Topbaş, 1998: 10). Tüm bireyler dil donanımına sahip olarak dünyaya gelir. Bu donanım yakın çevrenin ve uzak çevrenin etkisiyle şekillenirken gelişir ve ana dili öğrenim süreci meydana gelir. Dört temel dil yetisinin geliştirilmesini içeren dil öğretim süreci ilk aşamada aile ve çevre aracılığıyla edinilen ana dili bireylerin dinleme ve konuşma yetilerinin gelişimini sağlar. Bundan sonraki süreçte programlı ve planlı bir şekilde eğitim kurumlarınca okuma ve yazma becerileri ağırlıklı ana dili öğretim süreci devam eder (Keskin, 2019).

Türkçenin öğretimi, değişik kitlelere hitap ettiğinden farklı başlıklarda ele alınabilecek bir süreçtir. Türkçenin, ana dili olarak öğretimi, göçmenlere/iki dillilere öğretimi, yabancı dil/ikinci dil olarak öğretimi ile Türk kökenlilere/Türk dillilere öğretimi bunlardan birkaçıdır (Kurt, 2017). Üstünde en çok konuşulan başlıklar ise Türkçenin ana dil olarak öğretimi ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kavramlarıdır. Yabancı dil olarak öğretiminde hedeflenen okuma, yazma, dinleme, konuşma yeteneklerinin geliştirilmesi ve bu yeteneklerin özümsemesidir. Tüm bunların yanında kültürlerarası iletişim becerisini de kazandırmak

amaçlanmaktadır. Yabancı dil öğretimi bağlamında Türkçe, sahip olduğu köklü geçmişi, söz varlığının zenginliği ve konuşur sayısı ile dikkat çekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ihtiyacının karşılanması için ise çeşitli merkezler ve enstitüler kurulmuştur. Bu kurumların Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini standart bir ana dili Türkçe öğretimi kitapları gibi yazdığı görülmektedir. Ekonomik, pratik ve kolay erişilebilir olmaları nedeniyle seçilen ders kitapları, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ve kültür aktarımının gerçekleştirilmesinde de kullanılan en önemli materyallerden bir tanesi olduğu görülmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla Türkiye’de oluşturulmuş, tüm kurumlar tarafından uygulanan ortak bir program mevcut değildir. Ortak bir programın olmayışı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecini ve bu süreç içerisinde yürütülen kültür aktarımının belli bir plan dahilinde yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle sınıf içi uygulamalarda kültürel aktarıma ait farklılıkların meydana geldiği düşünülmektedir (Akbulut ve Yaylı, 2015). Standart bir program kaleme alınmadığı için kültür aktarımının hangi seviyede ve nasıl gerçekleştirileceğinin planlanmamış olması bu düşüncenin nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca ders kitaplarının standart bir biçimde olmayışı Türkçe öğrenen öğretmenlerin de sınıf içerisindeki uygulamalarını etkilemektedir. Belirli bir öğretim kitabını kullanan öğretmenler yalnızca o kitaptaki mevcut olan kültür aktarımını gerçekleştirebilmektedir. Fakat öğretmenler, süreç boyunca öğrenciler ile etkin şekilde iletişimde olduğu için kültür aktarımını konusunda önemli bir yere sahiptir (İşcan ve Yassıtaş, 2018).

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin yaşadıkları güçlüklerden bir tanesi de Türk kültürünü yeterince tanımamaktır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla oluşturulan ders kitaplarında etkili ve başarılı bir dil öğretiminin gerçekleştirilmesi amacıyla Türk kültürünü yansıtan unsurlara yer verilmelidir. Yabancı dil olarak, dil öğretimi amacıyla kitaplar kaleme alınırken yazarların başlangıç noktası hedef kültüre has durumları harekete geçirebilecek temleri seçerek dil öğretim ve öğrenim faaliyetlerini bu hususta harekete geçirmektir. Bu sayede dili öğrenen kişiler tanıdık temler ve bağlamlardan yararlanarak hedef dilde karşılaştıkları yeni kavramların ve yapıların anlamlarını daha kolay kavrayarak dili de daha iyi şekilde öğreneceklerdir (Yaylı ve Bayyurt, 2009: 36).

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi amacıyla kullanılan “TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2)” ders kitabı ele alınarak kitapta yer alan kültür aktarımı unsurları incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Çalışmamızın amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi amacıyla kullanılan kitaplardan olan TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabındaki kültür aktarımını tespit etmektir. Bu amaçla çalışmamızda şu soruların cevapları aranmıştır:

1. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında hangi kültürel unsurlara yer verilmiştir?

2. Kitapta yer alan kültür unsurlarının Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve metninde belirtilen başlıklara göre durumu nedir?

Bu sorulara verilecek yanıtlardan hareketle, hedef kitleye kazandırılması amaçlanan ve ders kitaplarıyla iletmeye çalışılan kültür öğelerini belirleyerek, eksik ve yetersiz görülen yönlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Verilerin tespit edilmesi sonrasında yapmış olduğumuz değerlendirmelere yer verilecek ve TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabı kültür aktarımı yönünden aranan nitelikleri taşımakta mıdır? Sorusuna cevap aranacak ve elde ettiğimiz bulgular neticesinde önerilerimiz sunulacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde başarının sağlanabilmesi için Türkçenin öğretimi sürecinde yalnızca dil bilgisi öğretimi değil kültür aktarımının da eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Dil öğrenimi: içerisinde bulunulan toplumun kültürünün etkisi ile şekillenmekte ve toplum içerisindeki her türlü iletişim de bu kültüre dayanmaktadır (Lantolf ve Thorne, 2007). Yabancı dil öğretiminin başarılı olabilmesi, aynı zamanda öğrenilen hedef dilin toplumsal ve kültürel açıdan düzgün bir biçimde kullanılmasını gerektirmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde kullanılan en önemli araçlardan bir tanesi de ders kitaplarıdır, hiç kuşku yok ki bu ders kitapları Türk kültürünü öğrenmede ve günlük yaşama uygulamada çok önemlidir. Yabancı dil öğretimi, metin merkezli şekilde ilerlediğinden Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metinlerin önemi daha da artmaktadır

(Coşkun ve Taş, 2008: 59). Türkçe kitaplarında yer verilecek olan metinler millî kültür unsurları yansıtılarak edebi bir dil ile kaleme alınmalıdır.

Ana dil olarak Türkçenin öğretimine kıyasla yabancı dil olarak öğretimi alanında yararlanılan ders kitapları için kültür aktarımının tespit edildiği çalışmalara daha az önem verildiği görülmektedir. Bu nedenle çalışmamızda Metropol Yayınları tarafından hazırlanan “TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2)” seçilmiştir ve bu kitabın kültür aktarımı yönünden daha önce ele alınmadığı görülmüştür. Kültür aktarımını tespit etmeyi amaçladığımız bu çalışmamızda elde edilen verilerin yabancılarla Türkçe öğretimi alanı ile ilgilenen araştırmacılara yardımcı olacağı bununla beraber yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi programı alanındaki materyallerin geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi amacıyla özel veya tüzel kurumlarca hazırlanmış pek çok yabancı dil olarak Türkçenin öğretim seti mevcuttur. Bu çalışmamızda, kuruluş amacı YÖS, SAT sınavları ve yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimi olan Metropol Eğitim Kurumlarına bağlı Metropol Yayınlarınca hazırlanan “TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Temel Düzey (A1-A2) Ders Kitabı”ndaki kültürel öğelerin aktarımı ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Metin: “1. Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, 2. Basılı veya el yazması parça.” (Türkçe Sözlük, 2018)

Kültür: “Kültür tek başına bir Babil kulesidir. Kültür bir milleti millet yapan her şeydir. Yani dünya görüşüdür” (Meriç, 1997). “Kültür, maddî ve manevî her şeyi işlemek ve geliştirmek demektir” (Kaplan, 2011).

Medeniyet: Türk Dil Kurumu medeniyeti (TDK, 2005) uygarlık olarak tanılandırmaktadır. Aynı lügatte uygarlık kavramı ise aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir: 1.” Uygar olma durumu, medeniyet, medenilik”; 2.” Bir ülkenin, bir toplumun, maddi ve manevi varlıkların, fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerin tümü, medeniyet.” (TDK, 2005: 2042).

Dil: Prof. Dr. Doğan Aksan (1995: 11) dili: Kısa sürede kavrayamayacağımız ölçüde çok yönlü, farklı bakış açılarından baktığımızda farklı farklı nitelikleri ortaya çıkan, bazı sırlarını bugün bile anlayamadığımız sihirli bir varlık ister insan ister toplum isterse insan ile toplumdan bağımsız şekilde değerlendirilemeyecek olan bilim, sanat, teknik ve benzeri tüm sahalarla ilgilisi olan, bununla birlikte onları var eden bir kurumdur. Şeklinde tanımlamaktadır.

Ana dili: Dil ediniminin başlangıcından itibaren anneden ve yakın çevreden, sonraki süreçte de kişinin içerisinde bulunduğu çevrelerden edindiği, kişinin bilinçaltına yerleşen ve kişilerin bir toplum ile en kuvvetli ilişkilerini var eden dildir (Aksan, 1975: 427).

Yabancı dil: Ana dilin haricinde sonradan öğrenilen uzmanlık dili (*Türkçe Sözlük*, 2011: 2396).

Çok dillilik: “Bir kişinin hayatının herhangi bir döneminde ana dilinden başka ikinci bir dili belli ölçüde kullanmasıdır” (Demircan 1990: 20).

Toplum: “Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü” (*Türkçe Sözlük*, 2011: 2346).

Kaynak Kültür: Yabancı dil öğrenen kişilerin yetişmiş oldukları kültüre, kaynak kültür denir.

Hedef Kültür: Yabancı dil öğretimi ve kültürlerarası yaklaşım ile öğrencilere kazandırılması amaçlanan kültürdür. Hedef kültürün aktarımı sürecinde kişilerin kaynak kültüründen dolayı bir savunma mekanizması geliştirecekleri unutulmamalıdır (Demir ve Açık, 2011: 13).

Ortak Kültür: Kaynak kültür ile hedef kültürün kişi tarafından sentezlenmesi sonucunda meydana gelecek olan kültürdür (Demir ve Açık, 2011: 13).

Kültür aktarımı: Dil öğretiminde önemli bir role sahiptir. Dozu iyi ayarlanmalıdır. Kültür aktarımı, hedef dilin yer aldığı toplumu tanıtıcı nitelikte ve diğer kültürlerin de niteliklerini barındıran bir biçimde olmalıdır (Aslan, 2007: 118).

Eğitim: Kişinin zihnî, bedenî, duygusal, toplumsal becerilerinin, hareketlerinin en makul biçimde veya amaçlanan yönde geliştirilmesi, kişiyi belirli hedeflere yönelik yeni beceriler, hareketler, bilgiler kazandırılması yönündeki çalışmaların bütünüdür (Akyüz, 2014: 2).

Öğretim: Örgütlü ve planlı şekilde genelde bir öğretim kurumunda öğretmenler vasıtasıyla öğrencilere, eğitim-öğretim malzemeleri kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi faaliyetlerinin bütünüdür (Akyüz, 2014: 2).

Ders Kitabı: “Ders kitabı, genel ve özel hedeflerin somutlaştırılarak sunulduğu, öğretim malzemesinin bu hedeflere uygun olarak seçildiği, düzenlendiği, sınıf içindeki öğretim sürecini, yöntemini, dersin aşamalarını, çalışma biçimlerini, öğrenci ve öğretmen etkileşimini belirleyen; araç-gereç seçimini ve kullanımını düzenleyen öğretim malzemesidir” (Kast ve Neuner, 1994: 8).

Değer: TDK sözlükte birçok değer tanımı yapılmıştır fakat biz bunlardan yalnızca tezimizle alakalı olan tanımlara yer vereceğiz. 1. “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” 2.” Üstün nitelik, meziyet, kıymet.” 3.” Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.” (Türkçe Sözlük, 2020, 132).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVEYLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kültür ve Medeniyet

Kültürü ifade etmek amacıyla bugüne değin yüzlerce tanımlama yapıldığı ve bu tanımlama çalışmalarının devam ettiği görülmektedir. Bu noktada kültürün ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabilmek için bu kelimenin farklı tanımlarını gözden geçirmek önemlidir. Kültür kelimesinin kökenine inildiğinde kelimenin Latince'den Fransızcaya buradan da Türkçeye aktarıldığı görülmektedir (Alcellat, 2018).

Kültürü ifade etmek muhtevası gereği zordur. Kültürle alakalı bir tarifin yalın bir tümceyle iletilmesi, tarifin ihtiva ettiği biçimi kısıtlamaktadır. Yapılan tanımlamalar arasında bütün unsurlarını özetleyerek ihtiva eden ve yadsınamaz tek ifade "onun bir yaşam biçimi" olduğudur (Varış, 1994).

Türk Dil Kurumu kültürü şu şekilde ifade etmektedir: "Kültür: isim. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin" (TDK, 2018).

Kültür, Ulusal tarih ile nizam içinde beraber yaşamının müşterek yolu maddî ve manevî değerlerin var oluşudur (Sever, 2019). Kültürü var eden unsurlar, genel olarak; inanış, dil, tarihsel kalıtlar, mücadeleler, yer değiştirmeler, tarım, alım-satım, siyaset, zanaat, yazın, yasalar, coğrafya ve töre şeklinde sıralanabilir (Akalin, 2002). Kültürel değerlerin var oluşu ulusu ulus haline getirir. Böyle değerlerin var olmadığı topluluklar, toplum olarak tanımlanamazlar. "Kültür tek başına bir Babil kulesidir. Kültür bir milleti millet yapan her şeydir. Yani dünya görüşüdür" (Meriç, 1997). Değerlerini yitirmiş toplumlar dağılmaya mahkûmdur. Kültürel değerlerine bağlı toplum istikbalini güçlü temeller üzerine inşa eder (Sever, 2019).

Tüm bunların yanında kültür, fertler için duygu, düşünce ve davranış şekillerini var eden bir bilgisayar yazılımı gibi zihinsel yazılım şeklinde görev yapmaktadır. Çoğunlukla kültür ailede, okulda ve işyerinde kişilerin deneyimlerine dayanır. Ünlü manada ise kültürler

milletlere ve bölgelere bağılı değişiklikler gösterir (Hofstede, G., Hofstede, G. J. ve Minkov, M., 2010).

Türkiye’de kültür konusunda ilk ciddî ve bilimsel çalışmaları yapan ve kültürü millî mevcudiyetin temeli haline getiren Ziya Gökalp, sözcüğün kökenine uygun olan “hars” sözcüğünü kullanmıştır. Bilim ve düşünce insanların çoğu “kültür” sözcüğüne “tabiata karşıt bir anlam yüklemektedirler. İnsanı öteki canlılardan farklı kılan, tabiatın sunduklarıyla kalmaması, tabiatın verdiklerine hükmetmesi ve gereksinimlerine uygun şekilde kullanmasıdır. Bu amaçla doğrultusunda oluşturulan maddî ve manevî şeyler, “kültür” sahasında yer alır.

“Kültür, maddî ve manevî her şeyi işlemek ve geliştirmek demektir” (Kaplan, 2011).

Kültürün özellikleri genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sever, 2019):

- Kültür toplumsallık vasfına sahiptir. Cemiyet kaideleri; insanların aralarındaki etkileşimi, hâl ve hareketleri, türlü alışkanlıkları, değer yargıları, derinlemesine gözlem ve deneyime dayanarak var olur.
- Kültür devamlılık arz eder. Kültür; babadan oğula, dededen toruna geçer. Tarihin canlılığı ve hatırlatılması kültürün devamlılığıyla alakalıdır.
- Kültür farklılık gözetmeksizin toplumun bütün kişilerini içine alır. Toplumsal tüm değer yargılarında mevcudiyetini hissettirir.
- Zamanla, kültürle birlikte toplumun gereksinimleri de değişir. Bu değişimler örneğin inançlar, yaşam tarzı vb. olabilir.
- Maddî ve manevî açıdan kültür toplumun tertibini temin eder. Bunların yazılı olmasının mecburiyeti yoktur. Ahlak ve kaideler büyükten küçüğe çoğu zaman model oluşturularak aktarılır. Misal büyüklerimize saygı gösterirken kusur etmemek, sözlerini dinlemek yazılı olmayan lakin uyulması gerekli manevî toplum kaideleridir.
- Kültürü bilinçli şekilde var edemeyiz. Kültür, zamanla farkına varılmadan gereksinimler ve hayat tarzı doğrultusunda var olur. Belli bir sistemi yoktur.
- Kültür, yaşamını beraber idame ettiren insanlar içinde uyumu sağlayan mühim bir faktördür. Sisteme uyumsuzluk gösteren şahıslar cemiyetten soyutlanır.

Diğer kültür tanımlarına baktığımızda karşımıza: Kültür, bir toplumu öteki insan topluluklarından ve de öteki milletlerden farklılaştıran hususların yaşama aksinin tümüdür (Ergin, 2001: 19). Farklı bir ifadeyle; bir millet ya da topluluğun kendisine ilişkin, eşsiz ve

hususî özellikleridir. Ergin (2001) ve Varış (1978) 'a göre kültür kısaca “yaşam biçimi” dir. Ülken (2008)'e göre ise kültür; milletin sahip olduğu medeniyet koşullarına göre var ettiği tüm dil, bilim, sanat, felsefe, gelenek ve görenekler ile bunların bütünüdür. “Kültür bir toplumun yeme, içme, giyim, kuşam, inanç gibi yaşantısına; tarih, sanat, edebiyat, bayramlar, şarkılar, türküler, ninniler gibi gelenek ve göreneklerine yansımaktadır” (Göçer, 2012). Tanımlardan yola çıkarak kültürün sanat, toplum, düşünce şekli ve tarih gibi unsurlar ile ilişkisinin ön planda olduğu ve bu unsurların kapsamlı bir tanımla içerdiği söylenebilir. O halde bir toplumun tarihsel süreçte edindiği bazı birikimler ve bu birikimlerin devam ettirilme şekli kültür tanımı çerçevesinde bir araya gelmektedir.

Yukarıdaki tanımlardan da fark edilebileceği gibi kültür için söylenebilecek ve yazılabilecek pek çok tanımlama ve izah mümkündür. Yukarıdakiler, bu tanımlamalardan bazılarıdır.

Medeniyet sözcüğü ansiklopedik kaynaklarda şehirleşme şeklinde ön plana çıkmaktadır. Arap dilinde “kent” manasında olan medîne kelimesinden Osmanlı Türkçesi'nde medeniyet sözcüğünden oluşturulan, kökeni bakımından “yönetmek” (es-siyâse) ile “mâlik olmak” anlamına da sahip olan deyn (din) mastarıyla alakalı olabileceği de öne sürülmektedir. Medenî (medeniyete) ile medîni de “şehre mensup olan, şehirli” anlamındadır. Lakin medeniyet sözcüğüne atfedilen anlam Doğu ve Batı coğrafyalarında farklı manalara tekabül ettiğinden, uygarlık, gelişme vb. manaların da ön planda olduğu görülmektedir. Toplumumuzda gerçekleşen tartışmalar neticesinde medeniyet sözcüğüne batılılaşma, modernleşme vb. manalar eklendiğinden, bu kavramlar takribi iki yüz yıldan beri devam eden bir toplum sorunu şeklinde önümüze gelmektedir (Tayiz, 2015).

Türk Dil Kurumu medeniyeti (TDK, 2005) uygarlık olarak tanımlanmaktadır. Aynı lügatte uygarlık kavramı da aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir:

1.” Uygar olma durumu, medeniyet, medenilik”;

2.” Bir ülkenin, bir toplumun, maddî ve manevî varlıkların, fikir, sanat çalışmalarıyla ilgili niteliklerin tümü, medeniyet.” (TDK, 2005).

Will Durant (1978) 'a göre medeniyet, kültür oluşumunu hareketlendiren sosyal bir ahenktir ve medeniyetin yapı taşları ekonomi, siyasi mefhumlar, ahlak, inanç ve zihinsel işlemlerdir (Edebiyat, bilim, sanat).

Kültür ve medeniyet tanımlarının ortak noktaları bulunduğu gibi tabii ki farkları da vardır. Kültür tanımını “milli” şeklinde tavsif edebilirken bir benzerini medeniyet için söyleyemeyiz. Çünkü medeniyet “uluslararası” olarak tavsif edilmektedir. Benzer bir şekilde kültürün içerisinde var olan mefhumlar doğal olduğu şekilde medeniyetin içerisinde var olan mefhumlar doğal değildir. Misal insan ana dilini nasıl isteği dışında, doğal şekilde öğreniyorsa, edebiyatı, sanatı kendi isteğiyle öğrenir.

Server Tanilli (2013) için “uygarlık” (medeniyet) denildiğinde iki farklı manaya gelmektedir. İlk manasıyla uygarlık (medeniyet) doğal durumu, barbarlığın zıttı bir durumu ifade etmektedir. İlk manada medeni millet, medeni halk denildiğinde gelişme konusunda çok yol almış, ideal değerlere oldukça yakınlaşmış bir topluluk manasına gelmektedir. Uygarlığın (medeniyetin) ilk manası bir değer yargısı taşımaktadır. İkinci manasıyla uygarlık (medeniyet) bir toplumu diğer toplumlardan farklılaştıran, o toplumun özgün tarafını gösteren, hayat tarzlarının, kullanılan araçlarının, çalışma şekillerinin, inançlarının, düşünsel ve sanatsal etkinliklerinin, siyasal ve sosyal teşkilat şekillerinin tamamıdır.” (Tosun, 2016).

“İnsanoğlunun yarattığı her şey” şeklinde ifade edilen kültürel, ilmi metinlerde uygarlığın tanımı (Güvenç, 1994) şeklinde ifade ediliyor da olsa “kültür daha ziyade her topluluğun kendine mahsus yaşayış ve davranış tarzı olarak tanımlanmaktadır.” (Kafesoğlu, 1998: 16).

2.2. Dil ve Kültür

Kültürü tanımlarken düşündüğümüz ilk şey, kültürün kuşaktan kuşağa ulaştırılan bir olgu olduğudur. Bu olgunun taşıyıcısının da dil olduğunu söylemek tabii ki doğru olacaktır.

İnsan toplumsal bir varlık olduğundan tabiatı gereği iletişim kurma ihtiyacı hisseder. Her millet iletişim kurmak maksadı ile yeni bir dil meydana getirmiştir. Dil, kişiler arası iletişimi kuran en temel ve en kapsamlı faktördür. Bu diller kullanımları ile ortaklıklar meydana getirmiş ve alt kültürleri ortaya çıkarmıştır. İnsanların birlikte yaşamaları, deneyimlerini sonraki nesillere aktarmaları konusunda en değerli faktör dildir. Şöyle ki bir kişinin hangi kültürün içerisinden geldiğini belirten en bariz faktör dildir. Dil bir kültürün taşıyıcısı ve koruyucusudur (Açıkgöz, 2018). Dildeki kültürel formlar, deyimler, atasözleri, türkü vb. edebi kaynaklarda da görülmektedir. Dil, kültürün oluşmasında diğer unsurlarla mukayese

edilemeyecek ölçüde etkilidir. Bu husustaki genel kanı dilin kültürü var ettiği ve kültürü ilerlettiğidir. Kültürün gelişip zenginleşmesi için dilin de güçlenmesi gerekir (Pehlivan, 2007)

Dil millî anıların, hislerin, fikirlerin, bütün maddi ve manevi değerlerin müşterek hazinesidir. Sosyologlar, psikologlar ve dil bilimciler kültürel unsurların hangilerinin dile etkisi olduğunu bulmaya çalışmaktadırlar. Kültür milletten millete, kişiden kişiye değişiklik gösterir (Vermeer, 2007). Bir dilde tüm sözcükler kültüre dahil birer faktör olduğundan millete dair etkiler taşıyacak, milletler arasında kültürü iletebilecektir (Açıkgöz, 2018). Dil ile kültür birlikte bir bütün olmayı sağlayan iki eşit parça gibidir. Dil, beden ise kültür de o bedenin kanıdır. Farklı bir deyişle dil milletin kimliği, kültür de o milletin adı şeklinde yorumlanabilir (Güven, Özbilen, 2017).

Prof. Dr. Doğan Aksan (1995) dili: Kısa sürede kavrayamayacağımız ölçüde çok yönlü, farklı bakış açılarından baktığımızda farklı farklı nitelikleri ortaya çıkan, bazı sınırlarını bugün bile anlayamadığımız sihirli bir varlık ister insan ister toplum isterse insan ile toplumdan bağımsız şekilde değerlendirilemeyecek olan bilim, sanat, teknik ve benzeri tüm sahalarla ilgilisi olan, bununla birlikte onları var eden bir kurumdur. Şeklinde tanımlamaktadır. Prof. Dr. Abdurrahman Güzel (2014) dili, “muhakemenin uzanabildiği sınırları, duyguların erişebildiği bölgeleri, hayalin tanıyabildiği bölgeleri görüntüleri adlandıran bir sistemdir” diyerek tanımlamıştır. Kaplan (1993)’a göre ise, kültür ve dil yoğun bir ilişkiye sahiptir. Dil, göstergeler sistemidir ve bu sistem içinde bulunan tüm göstergelerin dış dünyada hedef aldığı bir gönderme sahası, bir dış dünya hakikati vardır ve gönderme sahası da kültür ile alakalıdır (Asutay, 2007).

Yukarıdaki tanımlamalardan da anlaşılabilceği şekilde dil tüm alanlar ve insanlar ile yakın ilişki içerisinde. Toplulukları millete dönüştüren en önemli faktörlerden bir tanesi de dildir. Dil, canlı bir varlıktır ve tüm alanlara etki eder. Bu nedenle dil ile kültür birbirleriyle bağlantılı iki kavramdır. Bu iki kavram birbirini tamamlayan kavramlar olduğundan birbirinden ayrı düşünülmesi söz konusu olamaz. Dil içerisinde bulunduğu milletin kültüründe gelişme imkanına sahiptir. Kültür sahasında malik olduğu olanak ile dil de milletin fertlerinin zihnî, hissî ve hayati gereksinimlerine ihtiyaç duyulabilecek ürünler sunmaktadır. Dil zihin gibidir. Bir toplumun maddi ve manevi tüm kültürel unsurları dil süzgecinde süzülerek ve özenle işlenerek dil hazinesine aktarılır bu sayede günümüze değin gelir. Dili yozlaştırmak, yitirmek zaman içerisinde kültürün de yozlaşmasına ve yitirilmesine sebep olmaktadır. Eğer dil doğru ve etkili biçimde kullanılırsa kültürün zenginliği de o ölçüde güvende olur (Tosun, 2016).

Ali Göçer'e göre dil ve kültür ilişkisi: Kültür, dil olmadığı takdirde temeli olmayan yapıya benzer. Kültürün var olmadığı bir toplumun dili, kaynağı kurumaya başlamış bir akarsuya benzer (Göçer, 2012). Yapılan tanımlardan yola çıkarak dil ile kültür arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Dilden bağımsız bir kültür düşünülmemeyeceği şekilde kültürün etkisinin olmadığı dil de düşünülemez. Tıpkı Türk dilinden etkilenmeyen Türk kültürü, Türk kültüründen etkilenmeyen Türk dilinin mümkün olamayacağı gibi. Bunlardan birinin olmaması diğersinin de olmaması anlamına gelmektedir. Dili, bir ağaca benzetirsek kültürü de o ağacın köküne benzetebiliriz. Köksüz bir ağaç meyvesini veremeyeceği gibi kendisini de kurumaktan koruyamaz, yok olur. Kültür dile, tıpkı kökünün bir ağaca hayat verdiği gibi, hayat verir (Göçer, 2012).

2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürün Etkisi

Tüm diller ait oldukları kültürün temsilcisidirler. Bu sebeple yeni bir yabancı dil öğrenilmeye başlandığında yalnızca o dile ait sözcükler öğrenilmiş olmaz o dilin kullanıldığı toplumun; sahip olduğu medeniyet, inanç, yaşam şekli, örf ve ananeleri gibi pek çok hususta bilgi sahibi olmuş olunur (Keskin, 2019). Bir başka deyişle yabancı dil öğrenmek yeni dünyalara kapı aralamak, oralardaki var olan kültürleri de anlamak anlamına gelir. Farklı olanı algılamaya, çözmeye çabalamak da öğrenciye bilgelik ve düşünce zenginliği kazandırır aynı zamanda öğrencinin bakış açısını geliştirir (Tapan, 1995). Dolayısıyla yabancı bir dil öğrenen kişi o dilin yanında dilin içerisinde yaşadığı kültürü de edinmekte ve her dil onu kullananlara ayrı bir kavrama, ifade etme yeteneği ve dünya görüşü sunmaktadır (Ördek, 2019).

Bu süreçte de ilk olarak kültürün dinamik tarafına dikkat edilmelidir (Lessard-Clouston, 1997). Öğreticinin görevi dilin kurallarını öğrenciye öğretmek ve o dilin ait olduğu toplumun kültürel özelliklerini de en iyi şekilde aktarmaktır. Kültürün ait olduğu ortamda öğrenilmesi dilin de gelişmesine ve büyümesine olanak sağlar. Yaşadığımız çağın gereksinimlerinden olan yabancı bir dil edinme gereksinimi, edinilecek olan dilin düşünce ve his dünyasının kapısını sonuna değin açar. Yabancı dil ile karşılaşan kişi ilk olarak o dili öncesinde sahip olduğu bilgi ve deneyimleriyle ifade etmeye, kavramaya çalışır. Öğrenme ortamında, sahip olduğu bilgi birikim ile ilk kez karşılaştığı bilgileri mukayese etme olanağı elde ederek iki kültür arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri değerlendirme fırsatı bulur. Karşılaştığı farklılıkları kavramak kişi için zor da olsa bu durum kişiye kendi kültürüne karşı objektif bir bakış açısı kazandırır. Kültürlerin özgün bir kimlik kazanmasını sağlayan kendilerine has dilleri vardır. Bu dillerin

içerisinde ait olduğu kültürün tüm nitelikleri ve tarihi, müşterek tüm deneyimleri yer alır. Bu sebep ile dil öğrenmek aynı zamanda o kültürü de tanımak anlamına gelir (Kramsch, 1993).

Yabancı dil öğrenenlerin yetiştikleri kültüre kaynak kültür denir. Öğrenmek istedikleri dile kaynaklık eden kültür de o kişiler için hedef kültürdür. Öğrenciler sahip oldukları kaynak kültür ile hedef kültürü harmanlayarak ortak bir kültür meydana getirirler. Ortaya çıkan ortak kültür sonucunda hedef dilin öğrenilmesi kolaylaştırılmışken aynı zamanda öğrencilere o dilin sosyal hayattaki yansımaları da kazandırılmış olur. Dil öğretiminde kültürden bağımsız şekilde o dili öğretmeye çalışmak büyük bir hatadır. Çünkü kültürel öğeler toplumdan topluma değişiklikler gösterir bu yüzden de dil ve kültür ayrı düşünülemez (Elmalı, 2019). Bunun bir sonucu olarak kültür yaklaşımının, 1920 ile 1960'lı yıllar arasında yoğun bir biçimde uygulandığı görülmüştür. Bu yaklaşım ders kitaplarında kültürel unsurlara ve kültür unsurları barındıran metinlere ağırlık vermiş ve dil öğretiminde kullanılan malzemeler içerisinde edebiyat, tarih, coğrafya, atasözleri ve genel kültür gibi konular yoğun bir biçimde işlenmiştir (Güneş, 2014).

Yabancı dil öğretimi ile birlikte kültürün de öğretilmesi kültürel değerlere yönelik çok yönlü öğrenmeye katkıda bulunur. Kültürel benzerliklere ya da farklılıklara göre, öğrenen kişide merak hissi artabilir ya da azalabilir. Etkili ve anlamlı bir iletişim kurabilmek amacıyla öğretim süreci boyunca kültür; konuşma, dinleme, okuma ve yazma gibi dil yeteneklerinin içerisinde yerini alır. Açık bir iletişimin özünde karşındakini anlamak vardır. Bu yüzden dili öğrenen hedef kitle ile özdeşlik kurmak gereklidir (Sever, 2019). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kültür aktarımını sağlayacak öğelere ilaveten yer verilmelidir. Sınıf ortamında gerçekleştirilecek kültür aktarımı, öğrenenlere farklı bir toplumda var olma olanağı sağlamakta, bununla birlikte öğrencileri sosyal bütünlüğe, empati kurmaya ve dayanışmaya hazırlamaktadır (Direkçi, Şimşek, Akbulut, 2020).

Avrupa Konseyi tarafından 2000 yılında yayımlanan beyannamede yabancı dil öğretimi yapılırken öncelikle o dilin sosyokültürel özelliklerinin öğretilmesi gerektiği söylenmiş ve kültür öğelerinden şöyle bahsedilmiştir:

- Günlük hayat (Yeme-içme, yemek vakitleri, sofrada adabı, resmî tatiller, iş vakitleri, özel uğraşlar, okuma alışkanlıkları, spor.)
- Hayat şartları (Hayat kalitesi, ev şartları, sosyoekonomik şartlar)

- Kişiler arası ilişkiler (Sınıfsal şartlar ve sınıflar arası bağlantılar, karşı cins ilişkileri, aile yapıları ve ilişkileri, nesiller arası ilişkiler, politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler)
- Değerler, inançlar ve davranışlar (Sosyal sınıf, çalışma toplulukları, gelir düzeyi, gelenekler, sanat, müzik vb.)
- Beden dili
- Sosyal gelenekler (Dakiklik, hediyeler, elbiseler, yasaklar, kurallar)
- Geleneksel davranışlar (Dinî kurallara dayalı davranışlar, doğum, evlilik gelenekleri, festivaller, törenler, kutlamalar, danslar vb.) (CEFR, 2001).

Yabancı dil öğretimi yapılırken öğretici ile öğrencilerin kültür aktarımı yoluyla etkileşim içerisinde olması önemlidir. Byram ve Risager (1999) bir yabancı dil öğreticisinin kültür aktarımıyla öğrencilerine neler kazandırabileceğini şu şekilde sıralamıştır:

- Hedef kültür hakkında bilgi sahibi olmak
- Öğrencilerin sahip olduğu ön yargıları kırmak
- Kaynak kültür ile hedef kültür arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirlemek
- Öğrencilerin pozitif davranış göstermelerini sağlamak
- Öğrencilerin motivasyonlarını sağlamak

Tomalin ve Stempleski (1993) kültür aktarımının amaçlarını şu şekilde belirtmişlerdir:

- Öğrencilerin, kişilerin davranışlarında kültürün etkisinin bulunduğunu kavramalarını sağlamak
- Kişilerin, yaş, cinsiyet, toplumsal statü benzeri farklılıkların kişilerin konuşmalarına ve davranışlarına etki ettiğini anlamalarına yardımcı olmak
- Kişilerin, yabancı kültürde yer alan benzer şartlarda ortaya çıkan yaygın tutumların farkında olmalarına yardımcı olmak
- Öğrencilere birtakım sözcükler ile cümleciklerin kültürün neticesi olduğu için her zaman benzer biçimde tekrar ettiğini fark ettirmek
- Öğrencilerin, hedef kültür ile alakalı yargılarını nesnel bir biçimde değerlendirmelerine olanak sunmak
- Öğrencilerin, hedef kültür ile alakalı bilgi edinme yeteneklerini geliştirmek
- Öğrencileri, hedef kültürü öğrenmeye heveslendirmek ve onların o kültürdeki insanlarla özdeşlik kurmalarını sağlamak

Tüm bunlardan hareketle yabancı dil öğretimi yapılırken bu sürecin kültürden bağımsız şekilde gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı ve kültürün yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi bir kez daha anlaşılmıştır.

2.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültürün Önemi

Türkiye’de yabancı dil öğretiminin geçmişi çok eski zamanlara uzanmaktadır. Asırlar boyunca çeşitli uluslar ile etkileşim içerisinde olan Türkler bu ulusların dillerini etkilemiş ve onların dillerinden etkilenmiştir. Türklerin İslamiyeti kabulüyle beraber Arapça yabancı dil olarak Türkler tarafından öğrenilmeye başlanmıştır. Selçuklu devleti yazı dili için Farsça’yı, bilim dili için Arapça’yı kullanılmıştır, Türkçe belirli bir kesim tarafından konuşma dili olarak yaşamını devam ettirmiştir. Türklerin öğrendikleri yabancı diller: Osmanlı İmparatorluğu döneminde Arapça ve Farsça; Tanzimat devrinde Fransızca, Meşrutiyet devrinde Almanca; İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında da İngilizce şeklinde sıralanabilir. Bahsedilen bu diller, öğrenildikleri dönemlerin siyasi ve sosyal ihtiyaçları sonucunda değer kazanmış ve çeşitli kurumlarca yabancı dil olarak öğretimi gerçekleştirilmiştir (Keskin, 2019).

Konu yabancı dil öğretimi olduğunda aklımıza gelen ilk kaynak şüphesiz ders kitaplarıdır. Dil öğretimi gerçekleştirilirken doğru kaynak kullanımı öğretim sürecini daha etkili bir biçimde sürdürmek için gereklidir. Derste kullanılacak malzemeler belirlenirken erişilebilirlik, kolay bulunma ve ekonomik olma gibi pek çok etken rol oynamaktadır. Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla oluşturulan kitaplar çoğunlukla setler şeklinde resmî kurumlar bünyesinde hazırlanmaktadır (Elmalı, 2019). Halis (2002)’e göre, ders kitapları; eğitimde amaçlanan hedefleri gerçekleştirmek amacıyla öğrenen kişinin öğrenme yaşantısına kaynak oluşturan öğretim malzemelerinden bir tanesi, çoğu zaman tek öğretim materyalidir. Yabancı dil öğretimi amacıyla hazırlanan kitaplarda yazarın başlangıç yeri hedef kültüre has bağlamları öne çıkarabilecek temleri seçmek ve dil öğretim, öğrenim etkinliklerini bu kapsamda aktifleştirmektir (Bayyurt, 2011). Haley ve Austin (2004)’e göre ders kitapları, öncelikle hedef dilin kültürünü doğru bir biçimde içermeli, kültür ile alakalı ön yargılardan arınmış metinler sunmalıdır. Ders kitapları oluşturulurken hedef, temaları kültürel unsurlara uygun biçimde düzenlemek ve etkinlikleri öğretici şekilde davranış biçimi haline getirmektir. Çünkü bir dili öğrenmek demek öğrenilen dilin dil bilgisini mutlak biçimde öğrencilere öğretmek değildir. Ele aldığımız önceki başlıklarda da bahsedildiği üzere dil ve

kültür arasında ayrılmaz bir ilgi vardır. Bu ilgi ders kitapları kapsamında ele alındığında tema, metin, ses vb. unsurlar vasıtasıyla öğrencilere iletilebilir (Elmalı, 2019).

İşcan ve Yassıtaş (2017)'a göre bilhassa son yıllarda kültür aktarımının en önemli vasıtalarından biri olan kitaplar ile dili öğrenen bireylerde kültürlerarası bilinç meydana getirilerek iletişim yeteneklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde ders kitaplarının amaçladığı kültür aktarımı millî ve evrensel olmalıdır. Öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve kendi kültürlerine aktarım yapılabilecek biçimde planlanmalıdır. Bu yüzden aktarım gerçekleştirilirken neyin ne biçimde öğretileceği ve konunun sınırları öncesinde belirtilmelidir. Yabancı dil öğretimi ortamlarında kültür aktarımı gerçekleştirilirken aşağıda belirtilen hususlara uymakta yarar vardır:

- Ders planı hazırlanırken gramer ve kelime öğretimi kadar kültür aktarımının da oldukça önemli olduğu unutulmamalıdır.
- Zaman yönetimi kültür aktarımının etkin ve başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için gereklidir. İhtiyaç halinde dersler buna göre planlanmalıdır.
- Eğitim Fakültelerinde kültürün önemi üzerinde durulmalıdır.
- Öğretmenler ders kitaplarını seçerken kültür aktarımının etkin biçimde uygulandığı kitapları tercih etmelidir.

Yabancı dil öğretimi kitapları hazırlanırken hedef dilin beslendiği kültür unsurlarından hareketle içerikler meydana getirmek gerekir. Çünkü bir dili öğrenmek mutlak biçimde o dilin dil bilgisini öğrencilere öğretmek değildir. Bahsettiğimiz üzere dil ve kültür arasında ayrılmaz bir ilgi vardır. Bu ilgi ders kitapları kapsamında ele alındığında tema, metin, ses vb. faktörler vasıtasıyla öğrencilere aktarılabilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla oluşturulan araçlarda seviyeye göre kazanımlara dikkat edilerek Türk kültürüne dair unsurların bulunduğu metinlerin yer almasına özen gösterilmelidir (Barın, 2003). Bu yöntem ile hazırlanan yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi kitapları dil öğretiminde ve kültür aktarımında hedeflenen başarıya ulaşılmasına yardımcı olacaktır.

2.3.2. Dil ve Kültür İlişkisinin Yabancı Dil Öğretimi Üzerindeki Etkisi

Dil ile alakalı birçok tanım yapılmıştır. Aksan (2007)'a göre Dil, tarihsel süreçte fertlerin birlikte yaşamasına, edindikleri bilgi, deneyim ve kültürel unsurların gelecek kuşaklara iletilmesine olanak veren bir iletişim aracıdır. Dil bu yönüyle gerek kişi gerek toplum gerekse

tüm bunlardan ayrı düşünülemez olan bilim, sanat, teknik gibi tüm sahalarda yer alan bir kurumdur. Ergin (1990) de dili, “Kişiler arasında uyumu sağlayan doğal bir araç, kendine özgü kuralları olan ve yalnızca bu kurallar kapsamında ilerleyen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” biçiminde ifade etmiş ve dilin pek çok boyutu olduğunun üzerinde durmuştur. Banguoğlu (1986) da “İnsanların meramını anlatmak amacıyla kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir.” biçiminde ifade etmiştir.

Türk Dil Kurumu kültür sözcüğünü “1. *İsim Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin, 2. isim Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü, 3. isim Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantular yoluyla geliştirilmiş olan biçimi. 4. isim Bireyin kazandığı bilgi, 5. isim Tarım. 6. isim, biyoloji Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.*” şeklinde ifade etmektedir (Türkçe Sözlük, 2018). Kaplan (2010) da Kültür’ü; toplumu, cemiyeti, yani bir ulusu ulus yapan, onu öteki uluslardan ayıran yaşam tezahürlerinin bütünüdür şeklinde ifade etmiştir.

Dil ile kültür ilişkisi kültür tarihçilerinin, dil bilimcilerin üzerinde önemle durdukları hususlardan biridir. Weisgerber de kültürün içerisinde dilin önemini araştırdığı yapıtlarında, Herder'in bu düşüncesinden hareketle çalışmalarını sürdürür. Kültürün yapısında dilin tesirini, bir dili konuşan fertlerin tüm oluşturduklarında o dilin dünya tablosunun etkisine dayandırarak açıklar. Dil, hayatın tüm sahalarında, gündelik hayatın en sade durumlarında, bilimin ana formlarında, örf ve âdetlerinde, inanışlarında belirir; dil maddesel yaşamın, yöntemin, ekonominin de şartıdır; dinin, hukukun, felsefenin ve sanatın içerisinde yere sahiptir. Dilin etki gücü, dilde izi olan dünya tablosu ile hayatın tüm sahalarına akseder. Buna karşı olarak dil de her alanın hususi ihtiyaçları ve şartlarıyla kendi çerçevesini ve istikametini tayin eder, buna uygun şekilde gelişir (Akarsu, 1998).

Yapılan tanımlamalar incelendiğinde ortak noktalarının dilin, ulusların kültürlerini barındıran ve devamını sağlayan bir sistem aracı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Buradan hareketle dil öğretiminin aynı zamanda kültür öğretimi de olduğu sonucuna varabiliriz. Dil öğretimi, ana dili öğretimi ve yabancı dil öğretimi şeklinde iki ana başlık altında sürdürülmektedir. Ana dil ve yabancı dil öğretiminin gerçekleştiği sırada kültür öğretimi de gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Bunun nedeni de dil içerisinde bulunduğu halkın ruhu

olmasıdır (Keskin, 2019). Dil öğretimi yalnızca hedef dilin öğretilmesi değil bunun yanında o dilin yer aldığı kültürün de öğretilmesidir (Aksan, 2002; Aden ve Anderson, 2015). Bu yönüyle dil; toplumun çağlar boyu edindiği yaşam deneyimlerinin ve kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamakta (Kaplan, 2001), cemiyyetin geçmişi, bugünü ve geleceği arasındaki bağı kurmaktadır (Temizyürek, 2001).

Dil, toplumsal ve ulusal bir varlık olduğundan en önemli kültür taşıyıcısı ve faktörüdür. Milletlerin duygu, düşünce bütünlüğünün ve yaşam şeklinin zenginliğidir. Milletlerin devamı, sosyal hayatın istikrarı, fertlerin birbirine bağlılığı dil kültür ilişkisine bağlıdır (Sever, 2019).

Yazılı ve sözlü edebiyat vasıtasıyla kültür aktarımı yoğun şekilde gerçekleştirilir. İçerisinde giyim-kuşam, değer yargılarının hepsini dil ile karşılaşmak mümkündür. Bundan dolayı Demir (2010: 16) 'e göre kültür ile dilin bağı, dilin düşünce ile bağından ayrı değerlendirmek imkansızdır. Kültür ile dil bir yapının temeli gibi bir milleti dimdik ayakta tutar. Tüm diller başka bir kültüre açılan kapıdır. Milletlerin etkileşim içerisinde olması farklı kültürleri öğrenmeye yardımcı olmuştur. Fertler, bir dili kolaylıkla kavrayabilmek amacıyla dillerini öğrendikleri toplumların kültürel yönlerini de bu şekilde öğrenmiş olur. Okur ve Keskin (2013) İngiltere'de yabancı dil öğretimiyle alakalı kaynakların büyük bölümünün 3 temel hedef üstünde yoğunlaştığını söylemektedir. Bu hedefler:

- Dil ile ilk kez tanışan bireyin maruz kalabileceği zor şartlarda faydalanabileceği iletişimsel kabiliyeti artırmak.
- Dilin tabiatına ve öğrenimine dair bilinç oluşturmak.
- Hedef kültürü yeterince tetkik etmek, hedef kültürdeki kişilere pozitif davranışlar sergilemek.

Yabancı dil öğretimi, kültür aktarımı ile aynı anda gerçekleşen bir süreçtir. Bu kapsamda pek çok araştırmacı yabancı dil öğretiminde hedef dilde yer alan kültürel unsurların da öğretilmesi gerektiğini belirtmiştir (Polat, 1990; Kramsch, 1993; Tapan, 1995; Tseng, 2002; Er, 2006; Bölükbaş ve Keskin, 2010; Demir ve Açıık, 2011; Okur ve Keskin, 2013; Direkçi, Şimşek, Akbulut, 2020).

Toplumlar tarihi süreç içerisinde bilgi sahibi olma ve bu bilgiyi paylaşma gereksinimini değişik araçlarla gidermiş, en çok kullanılan araç da okuma-yazma olmuştur. Bu süreç içerisinde değişik manalar atfedilen okuma-yazma kavramı en basit şekliyle, alfabe aracılığıyla

yazılı metinlerin meydana getirilmesi ve bu metinlerin okunması sürecini içermektedir. Okuma-yazma yetisini edinen kişiler de okuryazar şeklinde tanımlanmaktadır.

2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı

Maddi ve manevi kültürün sonraki nesillere ulaştırılmasında dil çok önemli bir yere sahiptir. Çağlar boyunca birlikte yoğurularak mevcudiyetlerini bir bütün olarak sürdürürler. Böylece kültürel unsurlar hayatın içinde yer edindikçe meydana geldiği milletin medeniyetine önemli katkılarda bulunur (Sever, 2019). Kültür aktarımı esnasında hedef kültür, kaynak kültür ve ortak kültür kavramlarına özen gösterilmelidir. Kaynak kültür, kişinin konuşma şeklini, düşünce yapısını ve hayat biçimini oluşturur. Hedef kültür, yabancı dil öğretimi ve kültürlerarası yaklaşım ile kazandırılması hedeflenen kültürdür. Kültür aktarımı esnasında yabancı kültürün özelliklerini aktarmak amacıyla bilimsel, sanatsal ve kültürel unsurlardan faydalanmak yabancı kültürü kişiye kazandırmayı kolaylaştırır. Ortak kültür, kaynak kültür ile hedef kültürün kişide meydana getirdiği kültürdür. Ortak kültür, kaynak kültür ile hedef kültürün kişi tarafından birleşimi neticesinde ortaya çıkar (Demir ve Açık, 2011).

Yabancı dil öğretimi esnasında sınıf ortamında gerçekleştirilecek olan kültür aktarımı, öğrencilere başka bir toplulukta yaşama fırsatı sunmakta, bunun yanında öğrencileri sosyal bütünlüğe, hoşgörüye ve iş birliğine hazırlamaktadır (Windmüller, 2011). Buna karşın yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının, eğitim programlarında çoğunlukla dikkate alınmadığı fakat güncel dil ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte önemle dikkat edilmesi gereken bir husus olduğu belirtilmektedir (Tseng, 2002). Ülkemizde hazırlanan lisansüstü tezlerde de kültür aktarımına ait çalışmaların eksikliği görülmektedir (Ercan, 2014).

Çiftçi, Batur ve Keklik (2013)'in de belirttiği şekilde yabancı dil öğretiminde hedef, öğrencilerde kültürel yeterlilik sağlanarak, dili daha iyi anlar ve konuşur duruma ulaştırabilmektir. Buradan hareketle dil-kültür ilişkisi ele alındığında dilin öğretimi esnasında kültür aktarımının düzgün biçimde gerçekleşmesi oldukça önemlidir. Kültürel öğelerin aktarımındaki hedefler şöyle sıralanabilir:

- Kişilerin davranışlarında kültürün yansımaları gözlemek,
- Kişilerin konuşmalarında ve beden dilinde kültürün etkisini anlayabilmek,
- Müşterek hedefler istikametinde birlikte hareket edebilmek,
- Kullanılan sözcük ya da cümlelerin de kültürün taşıyıcısı olduğunu kavramak,

- Hedef kültürü objektif şekilde değerlendirmek,
- Hedef kültürü hayat tarzı şekline getirmek,
- Kültür ile alakalı merak uyandırmak ve hedef kültür ile özdeşlik kurmalarını sağlamak.

Brooks (1986): kültürel öğeler öğretilmeyen bir kişinin yabancı dilde konuşması, sahip olduğu kültür çerçevesinde var olan kavramları değişik semboller ile ifade etmesinden bir farkı yoktur. Bundan dolayı dil öğrenmeyi amaçlayan kişi yalnızca dilin kurallarını öğrenmeyi amaçlarsa o dilde tam anlamıyla hâkimiyet kuramaz. Kişi günlük yaşamda biriyle konuşurken dil kurallarını kullanmayacaktır lakin bir konuşma esnasında hitap ve benzeri kalıp sözcükleri kültür gereği çoğunlukla kullanırız. Bu da gösteriyor ki kısa bir sohbetta dahi kültürel öğeleri her şekilde hissedimiz ve hissettiririz. Bu yüzden yabancı dil öğretilirken o dilin kültürel unsurlarının aktarılmasında önemle üzerinde durulmalıdır.

2.4.1. Yabancı Dil Öğretimi Kültür Aktarımında Ders Kitabının Rolü

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin önemli bir unsuru olan ders kitapları birçok ülke ile benzer şekilde, Türkiye'deki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin de dayanağıdır (Aslan, Güneşli, 2008).

Ders kitapları, öğretim programlarındaki derslerin içeriğindeki bilgilerden öğrencilerin faydalanmasını sağlayan, öğrencilere konuyu kavrama, sınavlara çalışma ve kişisel öğrenme hızlarına göre çalışma imkânı veren araçlardır (Toprak, 1993). Demirel (1993) 'e göre ders kitapları yabancı dil öğretimi sürecinde kişilerin en fazla tercih ettiği görsel araçlardır. Okur ve Keskin (2013): Yabancı dil öğretiminin temelinde yer alan ders kitapları, kültürel aktarımın en değerli öğelerinden bir tanesidir. Kongar (2005) 'a göre de eğitim ve öğretim sürecinin temeli olan ders kitapları eğitim ve kültür açısından çok önemlidir. Bu ders kitapları, öncelikle uygun bir biçimde hedef dilin kültürünü barındırmalı, kültür ile alakalı ön yargılardan sıyrılmış etkinlikler buldurmalı. Ders kitaplarının diğer görevlerinden biri de öğretmenin ders işleyişinin takibini planlı bir biçimde sağlamaktır (Sever, 2019).

Öğretmen, dil öğretiminde ve kültür aktarımında öğrenciye kılavuzluk eden en önemli kişidir. Öğretmenin dışında öğrencilerin devamlı ve en rahat erişebileceği araç ders kitaplarıdır, bunlar kültür aktarımında yardımcı olabilecek en önemli kaynaklardır. Ders kitapları kültür aktarımına dair unsurları çoğunlukla metinler vasıtasıyla taşır. Fakat metinlerin de kelimelerden

meydana geldiği ve bu kelimelerin yer aldığı metin ile ya da bağlamla değerli olacağını aklımızdan çıkarmamalıyız (Alcellat, 2018). Kültür aktarımı sırasında kitaplar, hedeflenen dilin kültürünü yansıtıcı niteliklerle hazırlanmalı ve değişik kültürlerin niteliklerini de içermelidir. Böylece öğrenciler hedef kültür ile kaynak kültür arasında karşılaştırmalar yapabilir. Kültür öğelerinin kitabın içerisinde gelişigüzel biçimde değil bir sistem çerçevesinde ve belirlenen ölçütlerde yer almasına önem verilmelidir (Sever, 2019). Aşıcı ve diğerlerine göre (2005) kitapların görevi çevresini aydınlatmaktır, ders kitapları da kültürel değerlerin taşıyıcılarından bir tanesidir. Lakin tüm ders kitapları bu hedefe uygun biçimde hazırlanmamış olabilir yani kültürel öğeleri aktarabilecek bir alt yapıda olmayabilir.

Haley ve Austin (2004): Yabancı dil öğretimi sürecinde kullanılacak olan ders kitapları öncelikle hedef dilin kültürünü barındırmalı, kültür ile alakalı ön yargılardan arındırılmış olmalı ve özgün metinler uygun biçimde sunulmalıdır. Kullanılacak olan metinlerin işlenişinde, kültürlerarası etkileşimin sağlanmasına önem verilmeli, metinler öğrencilerin basit şekilde anlamalarına yardımcı olacak etkinliklerle desteklenmelidir. Byram vd. (1994) kitaplarda kültürel içeriklerin analizini yaparken 9 ana başlığı ölçüt olarak kullanmışlardır. Bu başlıklar şu şekildedir:

- Toplumsal kimlik ve toplumsal gruplar
- Toplumsal etkileşim
- İnanç ve tutumlar
- Sosyo-politik kurumlar
- Toplumsallaşma ve hayat döngüsü
- Millî tarih
- Millî coğrafya
- Millî kültür mirası
- Stereotipiler ve milli kimlik

Cortazzi ve Jin'e göre yabancı dil öğretiminde tercih edilen en önemli kaynak olan ders kitapları yabancı dil öğretimi sürecinde 7 farklı işlevi taşıyabilir:

- Öğretici görevini taşıyabilir, zira hedef dilin kültürü konusunda öğrencilere doğrudan bilgiler verir.
- Kılavuz görevi görebilir, zira öğreticiye ve öğrenenlere yapılacak olan dersin konularını verir bununla birlikte geçmiş konuların özetlerini gösterir.

- Kaynak görevi üstlenebilir, zira ders kitabı tüm bilgileri barındıramaz, içerisinde yararlı metinler seçilerek konular çoğaltılmalıdır.
- Öğretmen görevinde olabilir, zira sıralı şekilde yapılan açıklamalar ile acemi öğrencilerin yalnızca gramer konusunda değil kültür konusunda da eksiklerini tamamlamalarına yardımcı olur.
- Otorite görevini üstlenebilir, zira konunun uzmanlarınca kaleme alınmış gerçek ve geçerlidir.
- Beceriye azaltabilir, zira ders kitaplarına sıkı sıkıya bağlı durumda olan öğrenciler üretkenliklerini yitirir ve kitaba eleştirel yönden bakamazlar (Okur, Keskin, 2013).

Tüm çalışmalardan ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere ders kitapları hedef kültürü ve kaynak kültürü içerisinde barındırmalı, mukayese etmeli, kültürel etkinlikleri içermeli ve hedef kültürü de olduğu gibi yansıtmalıdır.

2.4.2. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Kültürel Açından Değerlendirilmesi

Yabancı dil öğretiminde kaynak olarak seçilecek olan ders kitaplarında öğrencilere öğretmek istenen kültürel unsurların ve buna uygun hazırlanan içeriğin özenle oluşturulması gerekmektedir. Aslan (2007) bu konuda kültür öğelerinin aktarımının dozunun iyi ayarlanması gerektiğini söyler. Aslan (2007) 'a göre kültür aktarımı hedef dilin yer aldığı milleti tanıttıcı özellikte olmalı ve diğer kültürlerin niteliklerini sunan bir yapıda olmalıdır. Aktarılabilecek kültür öğeleri planlı şekilde verilmeli ve kullanım sıklığı fazla olan kültür öğelerine öncelik verilmelidir (Ördek, 2019).

Ders kitapları kültür verimliliği yönünden sık sık kontrol edilmeli çünkü bu kitaplar öğretim sürecinde plan ve program görevinde kullanılır. Öğretmenler deneyimleri doğrultusunda sıklıkla bu kitaplara başvururlar. Bu öğretmenlerin ders esnasında özgüvenlerini arttırmaktadır. Çeşitli kurallara ve kültürel unsurlara dikkat edilerek oluşturulan ders kitaplarının denetlenmesi kitabın ne kadar başarılı olduğunu belirler (Sever, 2019).

Gelişmiş ülkeler kendi dillerini öğretmek amacıyla hazırladıkları ders kitaplarını öğrencilerin seviyelerini ve temel gereksinimlerini dikkate alarak oluştururlar. Kitaplarda o toplumun kültürel unsurlarını en iyi şekilde yansıtan atasözleri, deyimler veya bazı kalıplar

cümleler vasıtasıyla dili öğretmekle birlikte kültür aktarımının da başarıyla gerçekleşmesini sağlayan kaynaklar oluştururlar (Tüm ve Sarkmaz, 2012).

Yabancı dil öğretimi kitaplarında kazandırılması gerekli olan kültürel unsurların tüm seviyelerde bilgi ve konu içeriğinin saptandığı bir plan, düzenli ve sistemli bir öğretime imkân verecektir. Yabancı dil öğretim kitaplarında hangi düzeyde hangi kültürel unsurların ne seviyede aktarılacağına bilinmesi, yabancı dil öğretimi kitaplarının kontrol edilmesini basitleştirecek ve bu ders kitapları konusunda bilgilerimizi arttıracaktır (Ördek, 2019). Ders kitapları ve çalışma kitaplarındaki kültür aktarımı için gerekli olan kriterler konusunda çalışan Abdelwahab (2013), Ansary ve Babaii (2002), Bayraktar (2015), Canado ve Almagro Esteban (2005), Mukundan, Hajimohammadi ve Nimehchisalem (2011), Ellis (1997), Garinger (2001), Griffiths (1995), Litz (2005), Miekley (2005), Sheldon (1988), Rahimy (2007) ve Zabawa (2001) adlı araştırmacıların araştırmaları incelenmiş ve şu kriterlere ulaşılmıştır:

- Ders kitaplarındaki toplumsal ve kültürel içerikler anlaşılabilir olmalı.
- Ders kitaplarının içeriği basmakalıp imgelerden ve bilgilerden temizlenmiş olmalı.
- Ders kitapları etnik kökene, mesleklere, yaş gruplarına ve sosyal gruplara yönelik pozitif tutumları ifade etmeli.
- Ders kitapları çeşitli kültürleri barındırmalı.
- Ders kitapları farklı bölgelerdeki tanınmış kişilere yer vermeli.
- Ders kitaplarının içeriği öğrencinin kaynak kültüründen farklı yeni bir kültür hedef dili kullanarak etkileşimin oluşmasını sağlamalı.
- Ders kitaplarının içeriği çeşitli gelenek ve göreneklere barındırmalı.
- Başlıklar kaynak kültür ölçütleriyle uyumlu olmalı.

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi amacıyla ders kitaplarının içeriğine önem verilmelidir. Çünkü hedef kültürü ve hedef kültürün dil yapısını olduğundan çok farklı biçimde öğrenciye ileten ders kitapları kültür aktarımı konusunda başarılı olamaz (Çetinkaya, 2018).

2.4.3. Yabancı Dil Öğretimi Kültür Aktarımında Seçilen Metinlerin Önemi

Metin sözcüğü Güncel Türkçe Sözlükte şu şekilde tanımlanmıştır: “**1. isim** Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, **2. isim** Basılı veya el yazması parça”. ADOBM’de de: “Belirli bir yaşam alanına ilişkin (sözlü ya da yazılı) her türlü

söylem demektir. Metinler bir görev yerine getirilirken – destekleyerek ya da etkinlik sürecini veya amacını oluşturarak -dil etkinliklerine neden olur” (Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü, 2013) şeklinde tanımlanmıştır. Dil çerçevesinden incelendiğinde ise metin, birbirini sırasıyla izleyen, anlamlı bir bütünlük içerisinde kurulmuş cümleler dizisidir. Fakat metin cümlelerden değil, cümleler ile oluşmaktadır (Günay, 2007).

Metinlerin türlü fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonlardan kod ve üstdil fonksiyonu da dil ile alakalı kitapların, dil öğretimi konusunda oluşturulan kitaplardaki metinlerin fonksiyonlarını işaret etmektedir (Günay, 2007). Yabancı dil öğretimi amacıyla metinlerden yararlanılması kadar bu metinlerin seçimi konusu da oldukça önemlidir. Her metin ders malzemesi olarak seçilmemelidir. Seçilecek olan metinlerin, yabancı dil öğretiminin amaçlarına, hedef kitlenin seviyesine göre seçilmesi gerekmektedir. Metinlerin hedef dili en iyi biçimde yansıtması, gündelik yaşam ile ilişkili olması, kültürel unsurları yansıtması gerekir. Seçilen metinlerin işlenişinde, kültürlerarası etkileşimin sağlanmasına önem verilmelidir, metinlerde öğrencilerin kolay şekilde anlamalarını destekleyecek etkinliklere yer verilmelidir (Açıkgöz, 2018).

Metinler kuruluş ve aktarma biçimlerine göre türlere ayrılır. Bunlardan bazıları şunlardır (Güneş, 2014):

Sözlü metin: Konuşma ve söz ile anlatılan metinler

Yazılı metin: Yazılar ile aktarılan metinler

Görsel metin: Resim, şekil, grafik vb. sembolleri aktarma amacıyla kullanan metinler.

Yabancı dil öğretiminde bu tarz metinlerin neredeyse tamamıyla karşılaşılabılır. Öğretim teknolojilerinin yaygın şekilde kullanılmaya başlanması ile beraber üstün metin tipi de yabancı dil öğretiminde internet ortamında karşılaşılan metin tipleri arasına girebilmektedir. Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımını başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmek amacıyla seçilen metinlerin türüne ve içeriğine önem verilmelidir. Hedef kültürü ve hedef kültürün bulunduğu dil yapısını olduğundan farklı şekilde yansıtan metinler ile kültür aktarımını başarılı şekilde gerçekleştirilemez (Polat, 2003).

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişiler ülkelerine döndüklerinde Türkiye'nin kültür elçisi misyonunu üstlenmektedir. Bu nedenle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde

yer verilen temel seviyede dahi olsa pek çok metnin Türkçeyi yeni öğrenen kişiler için zorlayıcı olabileceği düşünülmeli ve bu doğrultuda hareket edilmeli ayrıca metinlerde Türk kültürüne daha açık şekilde yer verilmeli. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla oluşturulan araçlarda orta seviyeden başlayarak amaçlanan kazanımlar da göz önünde tutularak Türk kültürünü yansıtan klasik ve çağa uygun metinlere yer verilmelidir (Barın, 2003). Bu metinler seçilirken de kurma ve bilgilendirici metinlerden ziyade özgün ve edebi metinler seçilmelidir. Guariento ve Morley (2001)'in de belirttiği gibi orijinal metinler oluşturuldukları cemiyette toplumsal bir hedefe ulaşmak amacıyla kaleme alınmış metinlerdir bununla birlikte hedef dili öğrenmek isteyen kimseye gerçek dili öğreniyormuş hissini verir ve o toplumda yer alan ve hedef dili konuşan kişiler ile iletişimde olduğunu hissettirir. Tapan (1989) özgün metinleri üçe ayırmıştır bunlar; Özgün metinler duyurular, araç tarifeleri, ilaç, prospektüsleri, resmî belgeler, yemek listeleri, yemek tarifleri, anonslar, telefon rehberleri, haritalar, kent planları, kullanma kılavuzları gibi kullanım fonksiyonlu metinler; gazete, dergi, televizyon, radyo haberleri, yorumlar, makaleler, söyleşiler, okuyucu mektupları, sözlük/ansiklopedilerden bölümler, bildiriler, reklamlar gibi bilgi aktarıcı metinler ve yazınsal metinlerdir. Fakat yabancı dil öğrenen başlangıç grupları ve orta seviye öğrenciler için kullanılacak özgün metinlerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmesi, sadeleştirilmesi faydalıdır. Metin sadeleştirmenin amacı esasında; metnin okunabilirlik seviyesini ve anlaşılma seviyesini yükseltmek, aynı süreç içerisinde hedef kitlenin bilişsel yükünü azaltmaktır (Crossley vd., 2012).

Doğru metinlerin belirlenmesi ve bu metinler ile ne şekilde çalışılabileceğinin düzgün biçimde tespit edilmesi yabancı dil öğretiminde verimliliği yükseltecek önemli bir faktördür (Tapan, 1989). Ayrıca hedef kültür ile kaynak kültürü yansıtacak özgün metinler kullanılmalı, çeşitli ilgi alanları barındırılmalı, öğrencinin önceki deneyimlerinden yararlanmasına imkân tanınmalı, rahat anlaşılır metinlere yer verilmeli, kaynak kültüre dikkat edilerek oluşturulmalıdır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılacak metinlerin barındırması gereken özellikler (Şimşek, 2011):

- Metin okunaklı olmalı bununla birlikte okuma yetisini geliştirme amacıyla hazırlanmalı,
- Çeşitli türlere yer verilmeli,
- Bilgi verici ve hedefe yönelik metinlerin yanında orijinal metinler de bolca yer almalı,
- Düzeye uygun uzunlukta olmalı,

- Kelime ile tümce yapıları düzeye uygun olmalı,
- Öğrencinin ilgisi, hedefleri ve ihtiyaçlarına yönelik olmalı,
- Alımlama estetiği ile uyumlu olmalı,
- Yer verilen konular dil ve kültür öğretimine uygun olmalı,
- Dil özelliklerine uygun olmalı
- Hedef dil ve kaynak dil arasında mukayese edilebilir kültürel nitelikleri içermeli,
- Metnin konusu esnek, canlı ve geliştirilmeye uygun olmalı,
- Metinler, Türk kültürünü, Türkçeyi öğrenen kişilerin kültürünü ve evrensel ortak kültür öğelerini barındırmalıdır.

Neuner'e göre metinler, gerçek hayatı derse yansıtabilen bu sayede öğrencinin hedef kültüre direkt olarak maruz kalmasına imkân sunan özgün metinlerdir. Neuner özgün metinleri üçe ayırır:

a) Kullanım İşlevli Metinler: Bu metin türünde, yabancı ülkelerdeki günlük hayata has yazılı ve sözlü ortamda var olabilecek durumlara yer verilir. Yemek tarifleri, trafik işaret ve levhaları, duyurular, ilaç prospektüsleri, resmî dokümanlar, önemli adresler, haritalar, kullanım kılavuzları vb.

Bu metin türü, öğrencinin hedef dilin kullanıldığı ülkede yaşayabileceği bir probleme karşı ne yapması gerektiği hususunda yardımcı olacaktır.

b) Bilgi İletici Metinler: Hedef kültür ile ilişkili bilgilerin yer aldığı metinler şunlardır: Basın yayın, televizyon, radyo haberleri, makaleler, sohbetler, okuyucu mektupları, lügat, ansiklopedilerden bölümler, bildirimler, grafik, istatistik bilgi çözümlenmeleri, reklamlar vb. (Tapan, 1989)

Buradaki metin türü hedef kültür dünyasını tanıtan, hedef kültür dünyasıyla alakalı bilgiler içeren metinlerdir. Bu metinler hedef kültür ile kaynak kültürün mukayese edilmesini de sağlar. Bu sayede öğrenciye gramer ile birlikte tecrübe ve değişik bakış açıları kazandırır.

c) Edebi Metinler: Polat (1993) 'a göre, hedef dilde kaleme alınmış edebi metinler ile hedef dilin bizim için yabancı olan dünyasını görebiliriz. Diğer bir deyişle, edebi metinler günlük yaşamın kavranmasını kolaylaştırır bu sayede yabancı dil daha etkili kullanılabilir.

Yabancı dil öğretimi metinler ile desteklenmelidir; fakat derste kullanılacak edebi metinler belirlenirken kriterlere uygun seçilmelidir. Polat (1993) bu kriterleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Kullanılacak olan edebi metin, gramer ve kelime örgüsü bakımından, öğrencinin yabancı dil düzeyine uygun olmalıdır.
- Dilsel yapısıyla öğrenciyi zorlayan metinler metin-öğrenci ilişkisine negatif etki eder.
- Metin seçilirken dilsel uygunluk yanında konusal uygunluk da önemli bir kriterdir. Konular öğrenen kişilerin ilgilerine, hayat tecrübelerine ve içerisinde yer aldığı gerçekliğe uymalıdır.
- Yabancı dilde kaleme alınmış edebi metinlerin arka planında farklı değerler, farklı hayat tarzları yer alır. Bu sebeple edebi metinler kültür farklılıklarının işlenmesine katkı sağlar.
- Edebi metin, söylemsel konuşma ve yazma benzeri etkinliklere imkân verecek bir başlangıç çizgisi oluşturabilmelidir.

Yukarıda bahsedilen metin türleri, yabancı kültürün içerisinde bulunan ve belirli olgulara dayanan durumları yansıtır. Bu durumlar ile alakalı bilgiyi yansıtır ve bu bilgiyi taşır. Kültür karşılaştırmalarına imkân veren bu tip metinler ile çalışmak kişiye grameri kazandırmanın yanında bireysel tecrübeleri artırma, farklı bakış açıları edindirme, bilgi seviyesini yükseltme ve mukayese etme imkânı verir (Tapan, 1989).

2.4.4. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Türk Kültürüne Ait Değerlerin Kazandırılması

Değerler, milletin tarihi birikimlerinin sonucunda meydana gelen; milletin her tabakasında kabul gören, milletin yaşam, birliktelik ve devamının sağlayıcısı olarak düşünülen; tasvip edilip teşvik gören, sahiplenilen kabul ve inanışlardır. Değerler ve kabuller, kültürel kimliğin şekillenmesinde etkisi bulunan kültürel öğelerdir (Tural, 1992). TDK Güncel Türkçe Sözlükte değer kavramı şöyle tanımlanmıştır:

- Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.
- Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör.
- Üstün nitelik, meziyet, kıymet.

- Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.
- Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.
- Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı.
- Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü anlamlarını taşımaktadır.

Toplum ve insan hayatı açısından değerlerin daha iyi anlaşılması önemlidir. Schwartz ve Bilsky, araştırmacıların değerler ile alakalı yapmış oldukları çalışmaları değerlendirerek bu çalışmalardan hareketle değerlerin özelliklerini şu şekilde belirtmişlerdir:

- Değer inanıştır. Fakat tamamen nesnel, duygulardan soyutlanmış düşünce özelliği taşımazlar. Faaliyete geçtiklerinde duygular ile iç içe olurlar.
- Değerler, kişinin hedefleriyle bu hedeflere erişmek amacıyla kullanacağı hareket şekilleriyle alakalıdır.
- Değerler, özgül hareket ile durumların üstündedirler. Mesela, sâdik olma değeri, evimizde, işimizde, okulumuzda ve tanımadığımız kişilerin bütününde geçerlidir.
- Değerler, tutumların, kişilerin ve olayların belirlenmesini veya değişmesini belirleyen standartlardır.
- Değerler önemlerine göre sıralanırlar. Bu sıralama ile değer önceliklerini tespit eden bir sistem meydana getirilir.
- Değerler değişmeye açıktır. Zamanla etkileşim ve yeni gereksinimleri gidermek amacıyla değerlerdeki önceliklerde değişimler meydana gelebilir (Akt. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).
- Keleş (2016) de bunlara ek olarak değerler ile alakalı şu özellikleri belirlemiştir:
- Değerler, nesnelere, hareketlerin ve insanların seçiminde yahut olayların iyi-kötü şeklinde değerlendirilmesindeki kriter ya da standartlardır.
- Değerler, kişinin hedef ve davranışlarıyla alakalıdır. Kişiler hayatlarına değerleri doğrultusunda yön vermektedirler.
- Değerler, kişi veya toplum tarafından kabul edilen, öğrenilebilen ve öğretilebilen birleştirici olgulardır.
- Değerler, eğitim, felsefe, psikoloji ve sosyoloji gibi pek çok alan ile alakalıdır; fakat her alanın da kendine has değerleri vardır.

- Değerler, taşıdıkları öneme göre sıralanır. Kişisel niteliklere ve kişinin ait olduğu sosyal çevreye göre değerlerin öncelik sıralaması değişebilir.
- Değerler, topluluğun fertlerince paylaşıldığı için toplumda uzlaşma sağlar. Paylaşılan değerler vasıtasıyla fertler aynı duygu ve düşünce etrafında birleşirler.
- Değerler, kişi veya toplumun nihai amaçlarının destek noktasıdır.

Değerlerin nitelikleri incelendiğinde kişiye ve millete yön vermedeki gücü ve etkisi görülmektedir. Amaçların belirlenmesi, olumlu ya da olumsuz karara varılması, sosyal çevreye uyum değerlerin önemini ve işlevini göstermektedir.

Bilim ve teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesiyle küreselleşen dünyada Türkiye ve Türkçe sahip olduğu tarihi geçmişiyle, söz varlığıyla ve konuşur sayısı ile ilgi odağı olmuştur, olmaya da devam edecektir. Bu nedenle Türkçe, dünyanın pek çok bölgesinde öğrenilen ve öğretilen bir dil konumuna ulaşmıştır (Direkçi, Şimşek, Akbulut, 2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türk kültürünün de öğretilmesini hedeflemektedir. Çünkü dil, aynı zamanda kültürün de aktarıcısıdır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin Türk kültürüne olan uzaklığı nedeniyle Türkçenin yabancılara öğretimi konusu ana dil olarak öğretiminden daha karmaşık ve zor bir durumdur. Yabancı dil öğrenen birey o dilin içerisinde bulunan kültüre de dahil olmaktadır (İşcan, 2011). Bu nedenle kültür, bir toplumu toplum yapan tüm değerleri barındırır. Yabancı dil öğrenmek; yalnızca hedef dildeki kuralları öğrenmek değildir. Yabancı bir dil öğrenmek demek diğer milletlerin kültürlerini, duygularını, düşüncelerini ve değerler sistemini tanımak, bilmek ve anlamak demektir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde amaçlı bir kültür aktarımı söz konusudur. Dil öğretimi, kültür aktarımı ile eşzamanlı gerçekleşen bir süreçtir. Bu bağlamda pek çok araştırmacı yabancı dil öğretiminde hedef dile ait kültür unsurlarının da öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Polat, 1990; Kramsch, 1993; Tapan, 1995; Tseng, 2002; Er, 2006; Bölükbaş ve Keskin, 2010; Demir ve Açık, 2011; Okur ve Keskin, 2013).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde yapılacak olan kültür aktarımı, kişileri hedef kültüre dair sosyal hayata hazırlamaktadır. Bu sayede kişiler Türk toplumunun yapısını tanıma şansı bulacak, sosyal yaşamda karşılaşılabileceği olası iletişim problemlerini en aza indirgeyecektir (Direkçi, Şimşek ve Akbulut, 2020).

Yabancı dil öğretimi alan kişi hedef dilin değer aktarım noktalarını ve bu noktaların çağrışım yaptığı kültürel unsurları da öğrenmelidir.

Türk kültüründeki değerlerin aktarılmasındaki amaçlar:

- Öğrencilere temel dil becerilerini üst düzeyde kazandırabilmek,
- Kültürün herhangi bir alanına dair yazılı bir metnin değerlendirmesini yapabilmek ve öğrencinin yabancı dilde kendini ifade etme yeteneğini geliştirmek
- Türkçenin kalıp sözlerini, deyim ve atasözlerini tanıma imkânı vermek, yazınsal metinler ile kelime bilgisini geliştirmek,
- Kaynak kültürü ile dil vasıtasıyla öğrendiği hedef kültürün özelliklerini karşılaştırarak bunu yazılı ve sözlü olarak karşıdakine anlaşılır şekilde aktarabilmek,
- Türk kültürüne dair edinmiş olduğu yaşantıyı gündelik yaşamına aktarmak,
- Yer aldığı toplumdaki kişilerle sağlıklı iletişim kurabilmek (Sever, 2019).

Yabancı dil öğrenmek öncelikle yeni bir dünyanın kapılarını aralamak, yeni yerler keşfetmek, yeni insanlar ve kültürler ile tanışmak, bildiğimiz kavramlar ile fikirlere farklı bakış açısından bakmak gibi yeni tecrübeler edinmektir (Yaylı ve Bayyurt, 2011).

Bu nedenle kültür, bir toplumu toplum yapan tüm değerleri içerir. Yabancı bir dil öğrenmek; yalnızca hedef dildeki kuralları öğrenmek anlamına gelmez. Yabancı bir dil öğrenmek farklı milletlerin kültürlerini, duygularını, düşüncelerini ve değerler sistemini tanımak, bilmek ve anlamaktır. Sabit ve tek düze kültür normları yabancı dil öğretiminde başarılı olmaz. Örneğin, son yıllarda Latin kökenli Amerikalı aileler anne-babaları ve dede-nineleriyle birlikte yaşayan geniş aile kavramına önem verirlerdi. Fakat günümüzde Latin kökenli Amerikalı genç nesiller bağımsızlıklarına önem veriyor çünkü yalnız ve bağımsız bireyler olarak yaşamak istiyorlar (Rodríguez, 2015). Farklı bir örnek vermek gerekirse Türk kültüründe büyüklerin elini öpme adeti başka kültüre ait kişiler tarafından yadırganabilir. Bu nedenle yabancı dil eğitiminde kullanılacak olan araçlardaki kültürel unsurlar seçilirken bu konu üzerinde titizlikle durulması gerekmektedir (Elmalı, 2019).

2.4.5. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında gerçekleştirilen çalışmalar arasında bir doğrusallık söz konusudur. Bu da demek oluyor ki Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yaygınlaştıkça bu konuda gerçekleştirilen araştırmalar da benzer düzeyde artmaktadır. Bu durum Türkçenin öğrenilmesiyle alakalı olumlu ilerlemelerin gerçekleşmesine öncülük etmiştir ve etmeye devam edecektir. Burada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda gerçekleştirilen çalışmalardan bahsedilecektir.

Samık, E. (2006) yüksek lisans tezinde, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesini temel alan bir program meydana getirmeye çalışmıştır. Belirlediği ölçütlere uygun metinler meydana getirmiş bu metinleri de kelime ve yapı bağlamında incelemiştir.

Pehlivan, F. (2007) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel etkileşim, aktarım, aktarım yöntemleri; metin sunuşları, alıştırma biçimleri konularında ve metin ile alakalı uygulama çalışmalarına yer vermiştir.

Ülker, N. (2007) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancılara öğretimi maksadıyla yararlanılan Hitit ders kitaplarında kültür aktarımını belli kriterler ile incelemiş ve değerlendirmiştir. Hitit serisi ders kitapları kültürel aktarım yönünden ele alındığında, hedef kültür olan Türk kültürünü öğrenen kişilere farklı yönleriyle aktarıldığı, pek çok unsur barındırdığı ve bu sayede Türkçe öğretmeyi amaçladığı sonucuna varılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen kişilere Türk kültürünü aktarma konusunda başarılı olabilecek niteliklere sahip olduğu söylenmiştir. Buna rağmen Hitit serisinde kaynak kültür ve evrensel kültür unsurlarına yeterince yer verilmediği de eklenmiştir.

Ataç, B. A. (2008) doktora tezinde, Avrupa Dil Gelişim Dosyasındaki aktivite ve etkinliklerin özgün değerlendirme sistemleri noktasında değerlendirildiğinde eğitim ile alakalı bir araç olarak kullanılabilirliği konusunda çalışmalar yapmıştır.

Demir, A. (2010) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancılara öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan yola çıkarak faydalandığımız metinlerde kültür unsurlarının gerekliliğini savunmuş ve Türkçenin yabancılara öğretimi alanında kaleme alınmış Orhun, Hitit ve Dilset Dil Öğretim Setlerini kültür aktarımı yönünden incelemiş ve kültür aktarımını içeren örnek bir metin gösterilmiştir.

Keskin, F. (2010) yüksek lisans tezinde, dil öğretiminin kültürlerarası karşılaşma sahası olduğu fikrinden hareketle yazınsal metinlerin yabancı dil öğretimi sürecindeki konumu ve önemi araştırılmıştır. İlk etapta Yeni Hitit Ders Kitapları, Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Türk Dünyası İçin Türkçe Ders Kitapları setinde yer verilen yazınsal metinleri ve metinlerin türlerini incelemiştir. Ardından kültürlerarası bildirişim odaklı yaklaşımdan hareketle, yazınsal metinlerden meydana gelen uygulama örnekleri oluşturulup İstanbul Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alan öğrencilerde uygulanmış ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Arslan, A. (2011) doktora tezinde, uzmanların ve akademisyenlerin görüşlerini saptamak amacıyla nitel araştırma yönteminden faydalanmıştır. Bu çalışmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verileri çözümlemede içerik analizi yöntemi, verilerin analizi için Nvivo 8 analiz programını kullanmıştır.

İşçi, C. (2012) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan kitaplardan olan Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabını dört temel dil becerisi ve kültürel açıdan değerlendirmiştir.

Okur, A., Keskin, F. (2013) çalışmalarında yabancı dil eğitiminin kültürlerarası kıyaslama sahası olduğu fikrinden hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi derslerinde yararlanılan bununla birlikte kültür aktarım yöntemlerinden olan ders kitaplarının eğitim sürecindeki konumu ve değeri araştırılmış ve kültür aktarımı Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yararlanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti A1, A2, B1 ve B2 ders kitapları seçilerek belli kriterlere uygun incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Güleç, İ., Gürsoy, S. (2014) yaptıkları araştırmada, Türkçenin yabancılara öğretimi sürecinde yararlanılan ders kitaplarından biri olan Gökkuşuğu Türkçe Öğretim Setinin temel seviyesini kültür aktarımı açısından değerlendirmiştir.

Kutlu, A. (2014) çalışmasında, yabancı dil öğretimi ders kitaplarındaki kültürel öğelerin gerekliliğini araştırmış ve Gazi yabancılar için Türkçe B1-B2 kitabını incelemiştir. Çalışmada, kültürel öğelerin kullanımı tablolar ile belirlenmiş, bu öğelerin çoğunlukla edebiyat aracılığıyla aktarıldığı belirtilmiştir.

Bayraktar, S. (2015) çalışmasında herkes tarafından yanıtı bilinen Neden? sorusundan farklı olarak Nasıl? ve Ne kadar? sorularını sormuş ve yanıt bulmayı amaçlamıştır.

Çalışmasında kültür kavramını, hayat kültürü içerisinde evrensel ve millî şeklinde iki boyutta incelemiştir, temel seviye Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bu kültür öğelerinden hangisine, ne ölçüde yer verildiği incelenmiştir.

Tosun, G. (2016) yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde metin yoluyla kültür aktarımının ne şekilde gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi için Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe B1, B2 ve C1 kitaplarını incelemiş ve kültür aktarımı yönünden bu kitapların rolünü belirlemeye çalışmıştır.

Akcaoglu, C. (2017) yüksek lisans tezinde, kültür unsurlarının ders kitaplarında ne ölçüde ve nasıl kullanıldığını belirlemekte ve bu unsurlarla alakalı tavsiyelerde bulunmaktadır.

Tatan, Ö, O. (2018) yüksek lisans tezinde, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (A1-A2 Düzeyi) kitaplarını karşılaştırdığında kültür öğelerinin eşit şekilde dağılmadığı, sayı açısından hedef kültür unsurlarına daha çok yer verildiği gösterilmiştir. Buna ek olarak kültürlerarası etkileşimin oluşmasıyla birlikte öğrencilerin hedef kültürü ve kaynak kültürü karşılaştırmalarına yeterince fırsat verilmediği sonucuna varılmıştır.

Kayasandık, E. (2018) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en sık kullanılan materyallerin başında gelen ders kitaplarındaki dil bilgisi öğretim yöntemlerinin programını çıkararak kitaplarda kullanılan gramer öğretiminin yöntemlere uygun olup olmadığını tespit etmiştir.

Şimşek, E. (2019) yüksek lisans tezinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda genellikle metinlerin seviyelerinin yükselmesiyle beraber okuma güçlüğünün de arttığını tespit etmiştir.

Koparan, B. (2019) yüksek lisans tezinde, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri ile Ders Kitaplarının İncelenmesini amaçlamıştır. Araştırmasının sonucunda ele aldığı yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitapların Türk kültür unsurlarının aktarımı hususunda AOÇ metni tarafından belirlenen kriterlere göre kültür aktarımına yer verildiği fakat verilen Türk kültür unsurlarının içeriğinin yeterli olup olmadığı ve nasıl seçildiği hususunda birtakım eksikliklerin olduğu sonucuna varmıştır.

Direkçi, B., Şimşek, B. ve Akbulut, S. (2020) çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımına dair öğrenci görüşlerini incelenmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmışlardır. Araştırma sonuçlarında elde edilen veriler ışığında genel manada katılımcıların büyük bölümünün Türkçe öğretimi sürecinde Türk kültürünü öğrenmenin gereklilik olduğunu ve Türk kültürünü öğrenme konusunda da istekli oldukları görülmüştür.

Ay, S. (2020) yüksek lisans tezinde, Siddharthan'ın (2002) "An Architecture for a Text Simplification System" adlı araştırmasında sunduğu ölçütleri baz alarak Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" hikayesini Avrupa Dil Gelişim Dosyası ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında belirtilen B1 düzeyindeki dil yapılarına uygun biçimde sadeleştirmiştir.

2.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

Avrupa ülkelerindeki dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları gibi hususlardaki faaliyetleri planlamak amacıyla tek bir paydada buluşmayı hedeflemektedir. Yabancı dil öğrenenlerin, öğrendikleri dilde sağlıklı bir iletişim için kullanabilmesi amacıyla bilmesi gerekenleri, aynı zamanda öğrendikleri dilde yeterlik kazanabilmek maksadıyla hangi bilgilerini ve becerilerini geliştirmelerinin gerekli olduğunu kapsamlı biçimde ifade etmektedir. Bu ifadeler ayrıca dillerin kurmuş olduğu kültürel bağlamı da içermektedir. Başvuru metni ilerlemenin, öğrenmenin her düzeyin ve hayat boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesine imkân tanıyan dil yeterlilik düzeylerini de içermektedir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ile modern diller alanındaki araştırmacıların Avrupa'da rastladığı çeşitli eğitim sistemlerinin neden olduğu iletişim sorunlarının ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Eğitim yöneticilerinin, ders planlayıcılarının, öğretmenlerin, sınav kurullarının çalışmalarını düzenleyerek ve sorumlu oldukları öğrencilerin gereksinimlerinin giderilmesini sağlayarak var olan uygulamaları yansıtabilecekleri ortak bir zemin oluşturulmaktadır.

Başvuru metni, amaç, içerik ve yöntemlerin aynı paydada buluşarak kesin tanımları ile derslerin, ders kapsamlarının ve özelliklerinin şeffaflığını sağlayacak, bununla birlikte modern diller konusunda uluslararası seviyede koordinasyonu arttıracaktır. Dil yeterliliğini açıklamada yararlanılacak bu objektif kriterler, farklı şartlarda elde edilen niteliklerin karşılıklı şekilde tanınmasını basitleştirecek ve bu yolla Avrupa'daki hareketliliğe de imkân tanıyacaktır.

Başvuru metninin kademeli oluşu, insan dilinin karmaşıklığının üstesinden gelebilmek amacıyla dil yeterliliğini ayrı ayrı parçalara bölmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu durum bazı psikolojik ve eğitsel problemleri de yanında taşımaktadır. İnsan iletişim sürecinde, bir bütün halindedir. Başvuru metninde farklı olarak kategorize edilen beceriler, tüm bireylerin kişilik gelişimlerinde karmaşık yollar ile birbirlerine etki etmektedir. Birey sosyal bir varlık olduğundan, sosyal gruplar ile devamlı büyüyen şekilde ilişki kurar. Bu ilişkiler bir araya gelerek kimlik kavramını var eder.

Kültürlerarası yaklaşımda, dil eğitiminin ana hedefi, dil ve kültür farklılıkları hususundaki tecrübelerin zenginleştirilmesi neticesinde öğrenen bireyin kişilik gelişimi ile kimlik bilincini arttırmaktır. Tüm bu bölümleri sağlıklı ilerleme gösteren bir bütün hâline getirmek, öğreticilere ve öğrenenlere bırakılmalıdır. Başvuru metni, yalnızca dar kapsamlı bir dil bilgisine ihtiyaç duyulduğu zaman (Mesela, konuşmak yerine anlamak) üçüncü ya da dördüncü yabancı dili öğrenmek için kısıtlı zaman olduğu durumlarda uygun dilin öğretilmesi gibi “kısmi” niteliklerin betimlenmesini içermektedir. Bu aşamada, hatırlamaktan çok tanımaya dair yetenekler üzerinde durulması daha başarılı neticeler ortaya koyabilir. Bu ve benzeri becerilerin resmî şekilde kabul edilmesi, daha çeşitli Avrupa dillerinin öğrenilmesini sağlayacak ve çok dilliliği arttıracaktır.

Dil öğrenme sistemlerinin meydana getirilmesindeki amaç uygulanan ilkelerin her seviyede öğretmen ve öğrencilerin kendi durumlarına uygun biçimde gerçekleşmesi hususundaki gayretlerini özendirmek, arttırmak ve desteklemektir. Söz edilen sistemler, Avrupa Konseyi Modern Diller Programı çerçevesinde kademeli biçimde şu şekilde geliştirilecektir:

- Öğrenenlerin gereksinim, motivasyon düzeyi, nitelik ve kökenlerine uygun şekilde dil öğretme ve öğrenme ilkelerini temellendirmek.
- Doğru ve gerçekçi hedefleri olanaklar dahilinde kesin ifadelerle belirtmek.
- Makul yöntem ve malzemeleri geliştirmek.
- Öğrenme programlarının değerlendirilebilmesi amacıyla uygun araç ve gereçleri geliştirmek.
- Tüm eğitim seviyelerinde özel gereksinimlerine uygun iletişim becerilerini farklı öğrenci türleri ve sınıflara kazandırmak amacıyla ihtiyaç duyulan öğretim yöntemleri ve materyalleri meydana getirecek araştırma ve geliştirme programlarını oluşturmaktır.
- Başvuru metninin kullanım alanları:

- Dil öğrenme programlarının tasarlanması,
- Sahip olunan bilgi ve öğrenme yaşantılarıyla, ilköğretim, orta öğretim ve ileri seviye öğrenmeyi göz önünde bulunduran hipotezlere
- Amaçlara
- İçeriğe uygun şekilde tasarlanmasıdır.
- Dil öğreniminin belgelendirilmesi
- Sınav programı içeriklerine
- Değerlendirme kriterlerine, (olumsuzluklardan çok olumlu niteliklerin göz önünde bulundurulması) uygun biçimde tasarlanmasıdır.
- Kendi kendine öğrenmenin tasarlanması
- Öğrenen bireyin sahip olduğu bilgiye ait farkındalığını artırmayı
- Kendine uygun ve değerli amaçları oluşturmayı
- Araç ve gereçlerin belirlenmesini
- Kendi kendini değerlendirmeyi içine alacak biçimde tasarlanmasıdır.
- Öğrenme programları ve sertifika esasları
- Evrensel (öğrenen bireyi dil ve iletişim seviyelerinin bütün boyutlarına hazırlamak)
- Modüler (öğrenenin yeteneğini belirli bir hedef doğrultusunda sınırlı bir alanda geliştirmek)
- Ağırlıklı (öğrenmeyi belirli yönlerde vurgulamak, bilgi ve yeteneğin birtakım alanlarında daha yüksek seviyeler sağlayacak bir 'profil' oluşturmak)
- Kısmî (yalnızca belirli etkinlik ve beceriler (Örneğin, algı boyutunda) amacıyla sorumluluk geliştirmek ve diğer etkinlik ve beceriler üzerinde durmamak)

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni, bu gibi türlü kategorileri birleştirmek amacıyla yapılandırılmıştır.

İleri düzeydeki dil öğrenme seviyelerinde başvuru metni düşünüldüğü zaman, öğrenen bireyin gereksinimlerinin doğası ve yaşadıkları bağlam önem kazanmaktadır. Başvuru metni dahilinde genel nitelikler ortaya konmalıdır.

Bu nitelikler iyi açıklanmalı, milli özelliklere uygun biçimde adapte edilmeli, yeni sahalari bilhassa kültürel ve özel alanları içermelidir. Buna ek olarak, belirli gereksinimler, özellikler ve öğrenenlerin kökenleri de önemli rol oynamaktadır.

Avrupa ortak başvuru metninin görevini yerine getirebilmesi için, kapsamlı, şeffaf ve tutarlı olmalıdır. (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, ANKARA)

Eylem Odaklı Bir Yaklaşımına göre dil öğrenme kapsamlı, saydam ve tutarlı olmalı, öğretme ve değerlendirme başvuru metni, dil kullanımı ve öğrenimi hususunda kapsamlı bir görüşe sahip olmalıdır. Buradaki yaklaşım, dili kullanan ve öğrenen kişileri ilk olarak “sosyal aktörler” şeklinde yani, türlü hallerde, belli bir ortamda ve özel bir hareket alanında gerçekleştirmesi gerekli (yalnızca dil ile sınırlı da olmayan) görevleri olan topluluk üyeleri şeklinde gördüğünden genel manada hareket odaklı yaklaşım olarak adlandırabiliriz. Sözü edilen hareketler, dil etkinlikleri arasında bulunurken bu dil etkinlikleri daha kapsamlı bir sosyal bağlamın da parçasıdır. Söz konusu hareketleri manalı hale getiren bu sosyal bağlamdır. Belli bir neticeye varmak amacıyla bir veya birden fazla kişinin, bireysel özel becerilerini kullanarak hareketler yapması durumunda “görevlerden bahsediyoruz” demektir. Bu nedenle eylem odaklı yaklaşım, bir sosyal aktör olarak kişinin sahip olduğu ve kullandığı bilişsel, duygusal kaynak ve alternatifler ile tüm becerilerini göz önünde bulundurur.

Bu nedenle her türlü dil kullanım ve öğrenimi şu şekilde tanımlanabilir:

Dil öğrenmeyi de içerisinde barındıran dil kullanımı, genel manada beceriler ve özel şekilde iletişimsel dil becerilerini geliştiren fertler ve sosyal aktörler olarak kişiler yönünden yapılan hareketleri içerir. Kişiler, vazifeleri gerçekleştirmek amacıyla en uygun stratejileri uygulayarak, spesifik alanlardaki temler ile alakalı metin türetme ve/veya edinmeyi amaçlayan dil süreçlerini barındıran dil etkinliklerine katılmak amacıyla pek çok bağlamda ve şartta ve birçok kısıtlama altında sahip oldukları becerilere başvururlar. Katılımcıların bu hareketleri yönetmeleri neticesinde becerileri ya kuvvetlendirilmiş olur ya da değişime uğrar.

- Yetenekler, kişinin hareketlerini sağlayacak bilgi, beceri ve özelliklerin bütünüdür.
- Genel yetenekler, dil ile özel olmayan fakat dil etkinliklerini de kapsayan her çeşit eylem amacıyla başvuru becerileridir.
- İletişimsel dil yetenekleri bir kişinin bilhassa dilsel araçlardan faydalanarak bazı şeyleri gerçekleştirebilmesine imkân tanıyan becerilerdir.
- Bağlam, iletişim eylemlerinin içerisinde bulunduğu, bir kimsenin içerisinde ve dışarısında yer alan (fiziksel ve diğer) vakaların ve durumsal faktörlerin tamamıdır.
- Dil etkinlikleri, bir işi yapma amacıyla bir ya da birden çok metni (algılayarak veya üretirek) işlerken bir kişinin özel bir alanda iletişimsel dil becerisinden yararlanmasını içerir.

- Dil süreçleri, konuşma ve yazının üretimi ve algılanmasında ortaya çıkan sinirsel ve fizyolojik vakalar zinciri manasına gelir.
- Metin belirli bir saha ile alakalı olup bir görevin yerine getirilmesi esnasında gerek destek, gerek amaç, gerek ürün gerekse süreç olarak bir dil etkinliğine neden olan (sözlü ve /veya yazılı) rastgele bir kelime dizesi veya söylemdir.
- Alan, sosyal aktörlerin faaliyette olduğu geniş sosyal hayat kesitleri manasına gelir.
- Strateji, bir kimsenin şahsı için seçtiği veya mecbur olduğu bir görevi yerine getirmek amacıyla belirlediği organize, amaçlı ve düzenli eylem çizgisi anlamına gelir.
- Görev, çözülecek bir sorun, gerçekleştirilmesi gerekli bir mecburiyet veya varılması istenen bir hedef bağlamında hedeflenen sonuca varmak amacıyla bir kimse tarafından gerekliliği düşünülen amaçlı hareket şeklinde açıklanabilir. Bu açıklama, bir elbise dolabını taşımak, bir kitap yazmak, bir sözleşme müzakeresinde belli koşulları elde etmek, iskambil kâğıdı oynamak, bir lokantada yemek sipariş etmek, yabancı dildeki bir metni çevirmek veya grup çalışması yaparak sınıf gazetesi çıkarmak gibi geniş bir eylem yelpazesini kapsar.

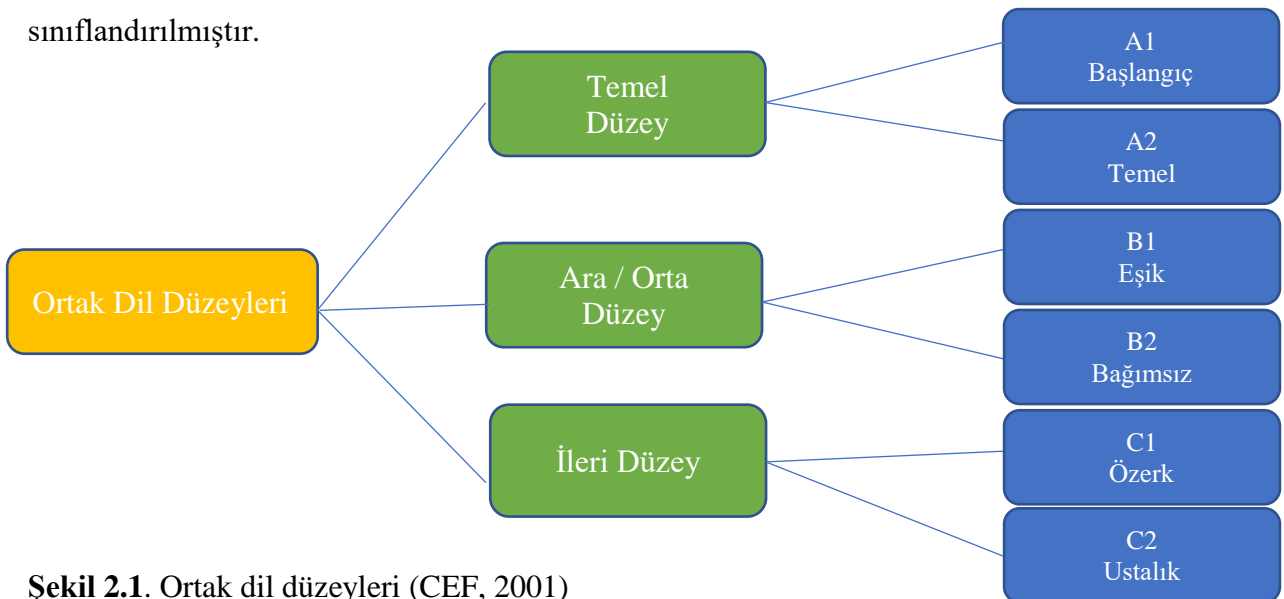
Bahsedilen farklı boyutların tüm dil kullanımı ve öğrenimi şekilleriyle alakalı olduğu varsayıldığında, bu durumda tüm dil öğrenim ve öğretim işinde bu boyutların tümüyle yani planlamalar, görevler, metinler, bir kimsenin genel becerileri, iletişimsel dil yeterliği, dil etkinlikleri, dil süreçleri, bağlamlar ve alanlar ile alakalı olduğu anlaşılır.

Bunun yanında, öğrenme ve öğretilmede amaç, değerlendirme, belirli bir bileşene veya alt bileşene yoğunlaşabilir (Diğer bileşenler hedefe ulaşmak amacıyla bir araç olarak farklı bir zamanda üstünde durulacak yönler olarak veya durumla alakasız olarak görülmektedir). Öğrenenler, öğretmenler, ders planlayıcıları, öğretim materyali yazarları ve sınav tasarımcıları, belli bir boyut üzerinde durma ve öteki boyutların ne kadar ve ne şekilde göz önünde bulundurulacağını karar verme sürecinin kaçınılmaz biçimde içerisinde. Fakat bir öğretim/öğrenim programının sıklıkla belirtilen hedefi, iletişim yeteneklerini ilerletmek olsa da bazı programlar, yabancı bir dilde dil etkinliklerinin nicel ve nitel ilerlemesini sağlamaya çalışırlar. Diğerleri belirli bir alandaki performansı vurgularlar. Bazıları esas biçimde stratejileri geliştirmekle ilgilenirken bazıları da bir takım genel yeteneklerin gelişimini amaçlar. ‘Her şey birbiriyle bağlantılıdır’ savı amaçların değiştirilemeyeceği manasına gelmez. Yukarıda genel hatlarıyla bahsedilen ana kategorilerin hepsi alt kategorilere ayrılabilir (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, ANKARA).

Altı Düzeyli Bir Başvuru Çerçevesi 'ne göre dil öğretimi kademe kademe olmalıdır. Bu kademeli sistem kendi içerisinde düzeylere göre isimlendirilmiştir. Dil düzeyleri dil öğretiminin tasarlanması, kişilere öğretilecek kelimelerin belirlenmesi gibi konular için de belirleyicidir. Söz konusu dil düzeyleri şu şekildedir (CEF, 2001):

- 1. Giriş ya da Keşif Düzeyi (Breakthrough):** Wilkins'in 1978 yılındaki önermesinde "formül yetenek" şeklinde ifade ettiği, Trimm'in aynı yayında "giriş yeteneği" biçiminde ifade ettiği kavrama denk gelir.
- 2. Ara Düzey ya da Temel Gereksinim Düzeyi (Waystage):** Avrupa Konseyi'nde halihazırda geçerli olan içeriklerin niteliklerini yansıtmaktadır.
- 3. Eşik Düzey (Threshold):** Avrupa Konseyi'nde halihazırda geçerli olan içeriklerin niteliklerini yansıtmaktadır.
- 4. İleri Düzey (Wantage) ya da Bağımsız Konuşucu:** Wilkins tarafından, eşik düzeyin üst seviyesi olarak "sınırlı kullanımsal yetenek" ve Trimm tarafından "olağan durumlara uygun yanıt" şeklinde ifade edilmiştir.
- 5. Özerk Düzey ya da Gerçek Kullanımsal Yetenek:** Trimm tarafından "etkin yetenek" şeklinde adlandırılmıştır ve Wilkins tarafından da daha karmaşık etkinlik veya incelemelerin gerçekleştirilmesine uygun ileri bir seviyeye denk gelir.
- 6. Ustalık:** Basamak dizgesi içerisinde en üst düzeyin incelenmesine denk düşer. Pek çok dil profesyonelinin ulaştığı daha da üst düzey kültürlerarası düzey de buraya katılır.

CEF (2001) içerisinde bu düzeylerin daha anlaşılır hale gelmesini sağlayan, "üç genel düzeyli ağaç gösterimi" de bulunmaktadır. Bu gösterime göre ortak dil düzeyleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

Şekil 2.1. Ortak dil düzeyleri (CEF, 2001)

Şekil 2.1.'de de görüldüğü gibi bir dil, yabancı dil olarak öğretilirken kesinlikle bu basamaklara dikkat edilmelidir. Aynı dikkat, etkinlik düzenlemekten kitap yazmaya kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile alakalı tüm alanlarda kendini göstermelidir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti 1 (A1-A2) ders kitabının yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında incelenmesini amaçladığımız bu çalışma betimsel tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür. Karasar'a göre (2015), betimsel tarama modeli geçmişte ya da şuanda var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu model araştırma konusu olan nesneyi, olayı veya bireyi kendi koşulları içerisinde olduğu biçimde tanımlamaya çalışmaktadır.

3.2. Araştırma Materyali

Bu çalışmada materyal olarak Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti 1 (A1-A2) ders kitabı kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinde veri toplama tekniklerinden bir tanesi olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi araştırma konusunda bilgi barındıran yazılı materyallerin analizi ile alakalıdır. Nitel araştırmalarda doküman analizi tek başına kullanılabileceği şekilde farklı veri toplama yöntemleriyle de kullanılabilir. Doküman analizi; araştırmacının amacına yönelik kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını içerir (Karasar, 2009: 183). Doküman inceleme; araştırmanın amacına yönelik olarak kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını barındırır (Karasar, 2009: 183). Bu kapsamda Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti 1 (A1-A2) ders kitabı yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi amacıyla betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. "Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre

özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır.” (Şimşek ve Yıldırım, 2005: 224).

İncelenecek olan kaynak kitap belirlenmiş; Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde sosyokültürel bilgi başlığı altında kültür aktarımına ilişkin yer alan ifadelere uygun olarak yer alan; “Günlük Yaşam”, “Yaşam şartları”, “Kişiler arası ilişkiler”, ”Değerler, inanışlar ve tutumlar”, “Beden Dili”, “Sosyal âdetler “, “Törenselle davranışlar” başlıkları kaynak taraması yapılmış ve veriler tablolaştırılmıştır. Elde edilen tüm veriler ile ilgili sonuçlar Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni tarafından belirlenen başlıklara uygun sınıflandırılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde aynı zamanda söz konusu sosyokültürel değerlerin neler olması gerektiği üzerinde durulmuş ve bu değerler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Günlük yaşam

- Yeme ve içme, öğünler, sofralık kültürü
- Bayramlar
- Çalışma zamanları ve alışkanlıkları
- Boş zaman uğraşları

2. Yaşam koşulları

- Yaşam standartları
- Ev ortamı
- Sosyal güvence

3. Kişiler arası ilişkiler

- Bir toplumun sınıfsal yapısı ve sosyal gruplar arasındaki ilişkiler
- Farklı cinsiyetler arası ilişkiler
- Aile yapıları ve ilişkileri
- Nesiller arası ilişkiler
- Etnik ve diğer halklar arasındaki ilişkiler

4. Değerler, inanışlar ve tutumlar.

- Sosyal sınıf
- Meslek grupları
- Varlık

- Yöresel kültürler
- Millî kimlik
- Din
- 5. Beden dili
- 6. Sosyal âdetler
 - Hediyeler
 - Giyim
 - Davranış ve sohbet kuralları ve tabular
 - Vedalaşmak
- 7. Törensel davranışlar
 - Dinî gelenekler
 - Doğum, evlenme, ölüm
 - Halka açık toplantılarda ve törenlerde seyircilerin davranışları
 - Kutlamalar, festivaller, dans ortamı, diskotekler vb. (ADOÇ, 2013: 19).

Yapılan analiz sonucunda incelenen eserde hangi değerlerin yer aldığı belirlenmiş, ulaşılan veriler sıklıkları belirtilerek tablolaştırılmıştır. Daha sonra tablolar yorumlanarak incelenen kitap içerisinde hangi değer grubuna en çok ve en az yer verildiği ifade edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmamızda Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni baz alınarak TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında okuma metinlerinde yer verilen kültürel unsurların aktarımı incelenmiştir.

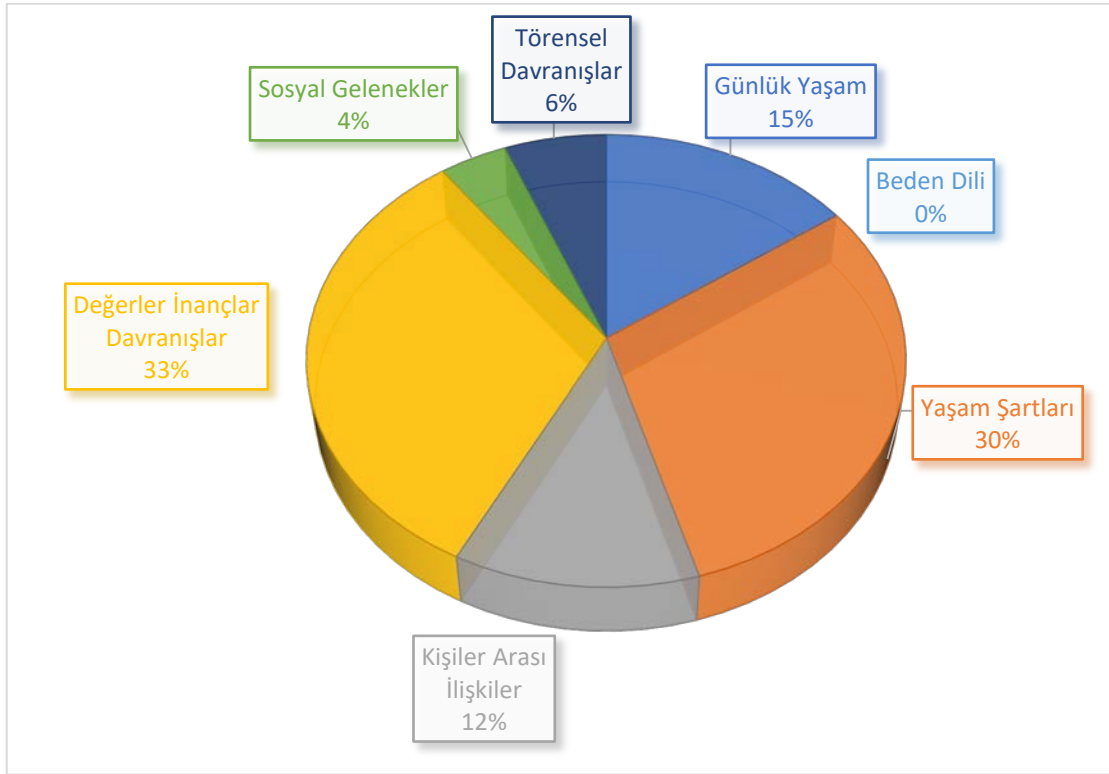
4.1. Metropol Yayınları TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabının Yabancılar İçin Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Bağlamında İncelenmesi

Tablo 4.1. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti A1-A2 Ders Kitabındaki Yer Alan Kültürel Öğelerin Dağılımı

A1 – A2	Günlük Yaşam	Yaşam Şartları	Kişiler Arası İlişkiler	Değerler İnançlar Davranışlar	Beden Dili	Sosyal Gelenekler	Törenselle Davranışlar	Toplam
Tüm Değerler	15	30	12	32	0	4	6	99
Türk Kültür Değerleri	14	22	9	17	0	4	5	71
Evrensel Kültür Değerleri	1	8	3	15	0	0	1	28

TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında toplam 99 adet kültürel öğenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlardan 71 adet kültürel öğenin Türk Kültür Değerlerine ait olduğu ve 28 adet kültürel öğenin de Evrensel Kültür Değerlerine ait olduğu tespit edilmiştir. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabındaki kültürel öğelerden günlük yaşama dair unsurlardan 15 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 14 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 1 tanesi Evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden yaşam şartlarına dair unsurlardan 30 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 22 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 8 tanesi Evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden kişiler arası ilişkilere dair unsurlardan 12 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 9 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 3 tanesi Evrensel kültür unsurudur. Kültürel öğelerden değerler, inançlar ve davranışlara dair unsurlardan 32 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 17 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 15 tanesi Evrensel kültür unsurlarındandır. Kültürel öğelerden sosyal geleneklere dair 4 adet unsura yer verilmiştir ve tamamı Türk kültürüne ait unsurlardır. Kültürel öğelerden törenselle davranışlara dair unsurlardan 6 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 5 tanesi

Türk kültürüne ait unsurlarken, 1 tanesi Evrensel kültür unsurudur. Beden diline yönelik bulguya rastlanmamıştır.

Şekil 4.2. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Yer Alan Kültürel Öğelerin Toplamının Yüzdesel Dağılım Oranı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı; günlük yaşam %15, yaşam şartları %30, kişiler arası ilişkiler %12, değerler, inançlar ve davranışlar %33, beden dili %0, sosyal gelenekler %4, törenselle davranışlar %6 şeklinde oluştuğu görülmektedir. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında kültürel öğelerin yoğunluğunun en çoktan en aza doğru değerler, inançlar, davranışlar %33, yaşam şartları %30, günlük yaşam %15, kişiler arası ilişkiler %12, törenselle davranışlar %6, sosyal gelenekler %4, beden dili %0 şeklinde olduğu gözlenmektedir.

4.1.1. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Öğeler %15 ile 3.sırada yer almaktadır. Tespit ettiğimiz öğelerden 14 tanesi Türk kültürüne ait öğelerdenken 1 tanesi evrensel kültüre ait öğedir. Dili öğrenen kişiler için dilin asıl kullanım alanı olan günlük yaşamda ihtiyaç duyulabilecek olan kültürel öğelerin yeterince yer

verilmediği görülmektedir. İncelediğimiz kitapta Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Ögelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- - Buyurun efendim.

- Bir döner, lütfen.

- Tabii efendim.

- Teşekkürler.

- Afiyet olsun. (2020: 18, a)

- Merhaba, benim adım Maria, lise mezunuyum. Üniversiteye hazırlanıyorum. Kursa gidiyorum. Türkçe öğreniyorum. Kurstan sonra biraz dinleniyorum ve kitap okuyorum. Sosyal medyada vakit geçiriyorum. Arkadaşım Sinem ve yurttaki kalıyoruz. Biz çok iyi arkadaşız. O üniversite birinci sınıfta. Tıp okuyor. Hafta sonu bisiklete biniyoruz, dans kursuna gidiyoruz. Sinem çok güzel fotoğraf çekiyor, internette paylaşıyor.

Hobilerinden bahsediyor. (2020: 30, a)

- Mustafa sabah yedide uyanıyor. Elini yüzünü yıkıyor. Saat yediyi çeyrek geçe kahvaltı yapıyor. Saat sekize yirmi kala giysilerini giyiyor. Saat sekize on kala evden çıkıyor. Sekizi çeyrek geçe okula gidiyor. Saat birden sonra okuldan çıkıyor. Bir buçukta yemek yiyor. Saat ikiden sonra eve gidiyor. Televizyon izliyor. Saat dörtten sonra ders çalışıyor. Saat yediden önce yemek yiyor. Saat yediden sonra kitap okuyor. Saat sekiz buçukta parka gidiyor. Parkta bisiklet sürüyor. Saat dokuzda eve dönüyor. Saat dokuz buçukta yıkıyor. Saat on buçuktan önce uyuyor. (2020: 42, a)

- Marmaris'te her yaz teyzemin evine gidiyoruz. Onun evi Marmaris'te. Evinin bahçesi çok büyük ve güzel. Bahçede elma ağacı var. Biz ağaçtan elma topluyoruz. Her gün akşam yemeğimizi bahçede yiyoruz. Akşamları çay bahçesine gidiyoruz. Çay bahçesi çok kalabalık oluyor. Teyzem ve annem çay içiyorlar. Kuzenlerim ve ben deniz kıyısında oturuyoruz. Annemler eve dönüyor. Biz arkadaşlarımızla buluşuyoruz. Onlarla bir kafede oturuyoruz. Arkadaşımız bize şarkı söylüyor. Onun sesi çok güzel. Ben de bazen gitar çalıyorum. Benim gitarım çok eski. Marmaris yazın çok sıcak. İnsanlar akşam dışarıda geziyorlar. Biz de eve geç gidiyoruz. Teyzemin evi denizin karşısında. Benim odam denize bakıyor. Geceleri çok güzel oluyor. Marmaris'i çok seviyorum. (2020: 53, a)

• Aylin Hanım

07 : 00 Uyanıyor.

07 : 15 Gazete okuyor.

07 : 30 Kahvaltı yapıyor.

08 : 00 Kahve içiyor.

10 : 00 Parkta oturuyor.

12 : 00 Yemek yiyor.

14 : 00 Markete gidiyor.

15 : 00 Eve geliyor.

17 : 00 Bale yapıyor.

18 : 30 Televizyon izliyor.

19 : 00 Kitap okuyor.

21 : 15 Piyano çalışıyor.

22 : 00 Uyuyor.

Merve Hanım

06 : 45 Uyanıyor.

07 : 00 Kahvaltı hazırlıyor.

07 : 30 Kahvaltı yapıyor.

08 : 00 Parkta koşuyor.

08 : 30 Duş alıyor.

09 : 00 Üniversiteye gidiyor.

09 : 30 Derse giriyor.

13 : 00 Yemek yiyor.

14 : 15 Ders çalışıyor.

15 : 00 Üniversiteden çıkıyor.

15 : 45 Eve geliyor.

17 : 00 Yemek hazırlıyor.

18 : 45 Televizyon izliyor.

22 : 00 Uyuyor.

(2020: 59, a)

• Ayten cumartesi günü kitap almak istedi. Evden çıktı. Kitapçıya gitti. Kitapçıdan çıktı. Kitapçının önünde lise arkadaşı Uğur'u gördü. Birlikte bir çay bahçesine gittiler. Çay içtiler, sohbet ettiler. (2020: 61, a)

• Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır. Atatürk, 1881 yılında, Selanik'te doğdu. İlkokulu Selanik'te okudu. İlkokuldan sonra askeri okula gitti. Askeri okuldan sonra 1911 – 1912'de Trablusgarp Savaşı'na, 1912 - 1913'te Balkan Savaşları'na, 1914 - 1918'de Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Bu savaştan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için çalıştı. Yeni bir ordu kurdu. Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Herkes onun padişah olmasını istedi. Atatürk ise cumhuriyet yönetimini seçti. Kadınlara erkeklere eşit haklar verdi. Resim, edebiyat, müzik gibi sanat dallarının gelişmesine önem verdi. Matematik, geometri alanlarında kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitapları Türkçeye çevirdi.

Atatürk 23 Nisan gününü çocuklara, 19 Mayıs gününü gençlere hediye etti.

Din ve devlet işlerini birbirinden ayırdı. Tüm ülkelerle olumlu ilişkiler kurdu.

Atatürk tüm dünyada barış istedi. Bunu şöyle anlattı: “Yurtta barış, dünyada barış.”

Atatürk 10 Kasım 1938’de Dolmabahçe Sarayı’nda yaşamını kaybetti. (2020: 62, a)

- Yemekten sonra çay içtim. (2020: 70, a)
- Yarın İstanbul’da hava parçalı bulutlu, en yüksek hava sıcaklığı 17° C olacak. Gece ise 9° C’ye kadar düşecek. Ankara’da ise hava gündüz serin, parçalı bulutlu 14° C, gece 3° C’ye kadar düşecek, soğuk olacak. Ayaz hissedilecek. Antalya’da hava gün boyu güneşli ve sıcak olacak. Gündüz en yüksek hava sıcaklığı 22° C, gece en düşük 14° C olacak. Erzurum’da en yüksek 3° C, en düşük ise sıfırın altında 4° C olacak, kar yağacak. (2020: 89, a)

• - Buyurun efendim. Ne alırsınız?

- Merhaba. Ben bir domates çorbası istiyorum. Kaşarlı olsun lütfen. Çorbadan sonra ise bir mevsim salatası alacağım fakat maydanozsuz olsun.

- Ben de şehriyeli tavuk çorbası alacağım. Çorbadan sonra ise mantarlı kaşarlı makarna istiyorum.

- Tabii efendim. İçecek bir şey alır mısınız?

- Ben limonlu soda istiyorum.

- Ben de soda istiyorum. Fakat benimki limonlu ve buzlu olsun lütfen.

- Peki efendim. Siparişlerinizi getireceğim.

- Teşekkürler.

- Buyurun efendim siparişleriniz hazır. Yemekten sonra kahve ister misiniz?

- Evet benimki şekersiz olsun lütfen.

- Benimki orta şekerli.

- Tamam efendim. Afiyet olsun. (2020: 99, a)

- Her gün sade çikolata yiyen tansiyon hastalarının tansiyonu düşüyormuş. (2020: 112, a)

• Türkiye’de yedi bölge vardır. Karadeniz Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesi, kıyısındaki denize göre ad almıştır. Diğer bölgeler ise, Anadolu’daki konumlarına göre iç Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi adlarını almıştır. (2020: 118, a)

• - Oğlum çorba ilaç kadar yararlı. Boğazını ısıtır ve rahatlatır.

- Beş dakika önce nane suyu içtim.15 dakika önce de ıhlamur... Yarım saat önce...

- Evladım haydi iç şunu! Bak soğudu, buz gibi oldu.

- Anne izin ver, uyumak istiyorum.

- Tabii ki uyu oğlum, şu çorbayı iç hemen uyu.

İyileşmek için dinlenmeli ve iyi beslenmelisin.

- Tamam anne tamam, pes ediyorum (2020: 136, a)
- Marketten hem yumurta hem de yoğurt aldım. (2020: 139, a)
- - Gelecek hafta cuma günü 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı.
- Biliyorum, ne olmuş?
- Keşke perşembe günü iş yerinden izin alsan.
- Neden?
- Perşembe, cuma, cumartesi, pazar günleri Bolu'ya gitsek.
4 gün tatil yapsak.
- Ben de isterim ama olmaz.
- Neden?
- Unuttun mu? Cuma günü İstanbul'dan annem gelecek.
- Unutmadım, bizim için daha iyi olur. Çocukları ona bırakır,
ikimiz üç-dört gün dinleniriz, gezeriz
- Böyle bir geziye benim de ihtiyacım var; ama annem ne der?
- Annen kabul etse iş yerinden izin alır mısın?
- Evet, alırım.
- Annen kabul etse geziye gider miyiz?
- Evet, gideriz.
- O zaman hemen iş yerinden izin al, perşembe günü yola çıkıyoruz.
- Ya annem?
- Ben onunla konuştum, biz birkaç gün geziye gitsek
Çocuklara bakar mısın, dedim. O da tabii ki, dedi. (2020: 149, a)

4.1.2. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Ögeler %30 ile 2.sırada yer almaktadır. İncelediğimiz kitapta Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Ögelere önem verildiği görülmektedir. Ayrıca tespit ettiğimiz ögelerden 22 tanesi Türk kültürüne ait ögelerdir ve 8 tanesi de evrensel kültüre ait ögelerdir. İncelediğimiz kitapta Yaşam Şartlarına İlişkin Kültürel Ögelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- - Affedersiniz, burası Kızılay mı?
- Evet, burası Kızılay.

- Teşekkür ederim.

- Rica ederim. (2020: 18, b)

• Hüseyin Bey 28 yaşındadır ve tecrübeli bir öğretmendir. TÖMER’de yabancı öğrencilere Türkçe öğretiyor. Hüseyin Bey sabah erkenden uyanıyor. Tıraş oluyor, saçlarını yıkıyor, ütü yapıyor. Üstünü giyiyor, kahvaltıda sütlü mısır gevreği yiyor. Saçlarını tarıyor, ayakkabısını boyuyor. Evden çıkıyor. Otobüs durağına yürüyor. Durakta otobüsü bekliyor. Sonra otobüse biniyor. Kızılay’da otobüsten iniyor. Aktarma yapıyor, metroya biniyor. Üç durak sonra tekrar iniyor. İşe tam vaktinde geliyor, hiç geç kalmıyor. Herkese “Günaydın” diyor. Biraz derse hazırlanıyor. Sonra zil çalıyor ve derse giriyor. Sınıfta Suriyeli, İranlı, Ürdünlü, Ukraynalı ve Kamerunlu öğrenciler var. Dersi çok iyi dinliyorlar, bazen soru soruyorlar. Derste kitap okuyorlar, alıştırmayı yapıyorlar, yazı yazıyorlar, konuşuyorlar. Türkçe dersini çok seviyorlar. Sıkı ders çalışıyorlar ve çok hızlı öğreniyorlar. Türkçe öğrenmek çok zevkli ve kolay, diyorlar. (2020: 29, b)

• Merhaba, benim adım Maria, Lise mezunuyum. Üniversiteye hazırlanıyorum. Kursta gidiyorum. Türkçe öğreniyorum. Kurstan sonra biraz dinleniyorum ve kitap okuyorum. Sosyal medyada vakit geçiriyorum. Arkadaşım Sinem ve yurttaki kalıyoruz. Biz çok iyi arkadaşız. O üniversite birinci sınıfta. Tıp okuyor. Hafta sonu bisiklete biniyoruz, dans kursuna gidiyoruz. Sinem çok güzel fotoğraf çekiyor, internette paylaşıyor. (2020: 30, b)

• - Ankara’da neler var?

- AVM’ler, müzeler, Anıtkabir,
Ankara Kalesi, parklar, göller,

Mağazalar, kafeler ve restoranlar var. (2020: 33, b)

• Benim adım Aylın. Ben üniversitede öğrenciyim. Sabahları çok erken kalkıyorum. Önce elimi yüzümü yıkıyorum sonra kahvaltı yapıyorum. Kahvaltıda yumurta yiyorum. Kahvaltıdan sonra üstümü giyiyorum. Evden çıkıyorum. Otobüs durağına yürüyorum. Otobüse biniyorum, okula gidiyorum. Okuldan çıkıyorum. Marketten alışveriş yapıyorum. Evde kitap okuyorum. Akşam yürüyüşe gidiyorum ve spor yapıyorum. (2020: 34, b)

• İzmir çok güzel bir kent. İzmir’i çok seviyorum. Her yaz İzmir’e gidiyorum. İzmir’de deniz var. İzmir’in denizi çok temiz. Denizi izliyorum. Sonra denize giriyorum. Denizde yüzyorum. Denizden çıkıyorum. Otele gidiyorum. (2020: 37, b)

- Marmaris'te her yaz teyzemin evine gidiyoruz. Onun evi Marmaris'te. Evinin bahçesi çok büyük ve güzel. Bahçede elma ağacı var. Biz ağaçtan elma topluyoruz. Her gün akşam yemeğimizi bahçede yiyoruz. Akşamları çay bahçesine gidiyoruz. Çay bahçesi çok kalabalık oluyor. Teyzem ve annem çay içiyorlar. Kuzenlerim ve ben deniz kıyısında oturuyoruz. Annemler eve dönüyor. Biz arkadaşlarımızla buluşuyoruz. Onlarla bir kafede oturuyoruz. Arkadaşımız bize şarkı söylüyor. Onun sesi çok güzel. Ben de bazen gitar çalıyorum. Benim gitarım çok eski. Marmaris yazın çok sıcak. İnsanlar akşam dışarıda geziyorlar. Biz de eve geç diyoruz. Teyzemin evi denizin karşısında. Benim odam denize bakıyor. Geceleri çok güzel oluyor. Marmaris'i çok seviyorum. (2020: 53, b)

- Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır. Atatürk, 1881 yılında, Selanik'te doğdu. İlkokulu Selanik'te okudu. İlkokuldan sonra askeri okula gitti. Askeri okuldan sonra 1911 – 1912'de Trablusgarp Savaşı'na, 1912 – 1913'te Balkan Savaşları'na, 1914 – 1918'de Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Bu savaştan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için çalıştı. Yeni bir ordu kurdu. Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Herkes onun padişah olmasını istedi. Atatürk ise cumhuriyet yönetimini seçti. Kadınlarla erkeklere eşit haklar verdi. Resim, edebiyat, müzik gibi sanat dallarının gelişmesine önem verdi. Matematik, geometri alanlarında kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitapları Türkçeye çevirdi.

Atatürk 23 Nisan günü çocuklara, 19 Mayıs gününü gençlere hediye etti.

Din ve devlet işlerini birbirinden ayırdı. Tüm ülkelerle olumlu ilişkiler kurdu.

Atatürk tüm dünyada barış istedi. Bunu şöyle anlattı: “Yurtta barış, dünyada barış.”

Atatürk 10 Kasım 1938'de Dolmabahçe Sarayı'nda yaşamını kaybetti. (2020: 62, b)

- - Televizyonda yine savaş haberleri var.
- İnsanlar dünyaya geldiler ve savaşmaya başladılar.
- Dünyada savaş hiç bitmiyor.
- Tüm insanlar barış istiyor; ama barış olmuyor.
- İnsanlar birbirine zarar veriyor, bu kötü bir şey, değil mi?
- Evet, öyle ama ne yazık ki savaşlar hiç bitmiyor. Dünyada her yıl ortalama dört savaş oluyor.
- Peki insanlar neden savaşıyor?
- Bu soruya yanıt vermek çok zor.
- Dünyada en akıllı canlı, insan değil mi?

- İnsan akıllı tabii ki ama sorunları çözmek için savaşmayı seçiyor. Belki gelecekte bu durum değişir.

- Umarım değişir. Çünkü savaşlarda insanlar ölüyor. Çocuklar babasız kalıyor.

- İnsanlar acı çekiyor. Dünya zarar görüyor. Bombalar yüzünden topraklarda bitki yetişmiyor.

- Hayvanlar evsiz kalıyor. Ölüyor. (2020: 63, b)

• Maria **1988'de / 1989'da** Rusya'da doğdu. İlköğretim ve liseyi Rusya'da okudu. Üniversite için **İspanya'ya / Türkiye'ye** gitti. Üniversitede **Sosyoloji / Psikoloji** okudu. **2008'de / 2007'de** üniversiteden mezun oldu. Üniversiteden sonra **İstanbul'a gitti / Ankara'da** kaldı. Üniversitede Almanca ve **İtalyanca / İspanyolca** kurslarına gitti. Almancayı çok iyi, İtalyancayı ise **biraz / iyi** biliyor. İngilizcesi çok iyi. Şimdi bir **hastanede / üniversitede** çalışıyor. (2020: 68, b)

• - Geçen pazar, Özge'nin doğum günüydü. Doğum gününde Özge'nin bütün arkadaşları vardı. Herkes bir şeyler içiyordu ve sohbet ediyordu. Ben de tek başıma bahçede oturuyordum. İçerisi çok kalabalıktı. Bahçede hava alıyordum. Bir süre sonra bahçede yavru bir kedi gördüm. Ağacın arkasında saklanıyordu. Çok küçüktü. Annesini arıyordu. O kadar zayıftı ki, kemikleri belli oluyordu. Onu hemen kucağıma aldım ve eve götürdüm. Hiç kimse fark etmedi. Mutfakta ona biraz süt ve bir yuva yaptım. O sırada dışarıdan bir miyavlama sesi geldi. Dışarıya çıktım, yavru kedinin annesi onu arıyordu. Yavruyu aldım ve tekrar ağacın arkasına bıraktım. Tekrar eve girdim. İnsanlar sohbete devam ediyordu. (2020: 69, b)

• Yunus Emre, 13.yüzyılda Anadolu'da yaşadı. İnsanlar hâlâ onun şiirlerini okuyor. Şiirlerinde genellikle sevgiden, ilahî aşktan ve barıştan bahsediyor. Hece ölçüsü ve aruz ölçüsü ile şiirleri vardır. Tasavvuf şairidir. Çok iyi eğitim gördü. Azerbaycan'ı, Şam'ı, İran'ı ve Anadolu'yu dolaştı. Mevlâna Celaleddin-i Rûmî ve Hacı Bektâş-ı Velî ile görüştü. Taptuk Emre'nin öğrencisidir. (2020: 76, b)

• Yarın İstanbul'da hava parçalı bulutlu, en yüksek hava sıcaklığı 17° C olacak. Gece ise 9° C'ye kadar düşecek. Ankara'da ise hava gündüz serin, parçalı bulutlu 14° C, gece 3° C'ye kadar düşecek, soğuk olacak. Ayaz hissedilecek. Antalya'da hava gün boyu güneşli ve sıcak olacak. Gündüz en yüksek hava sıcaklığı 22° C, gece en düşük 14° C olacak. Erzurum'da en yüksek 3° C, en düşük ise sıfırın altında 4° C olacak, kar yağacak. (2020: 89, b)

• Ankara, Türkiye'nin başkentidir. Ankara nüfus olarak Türkiye'nin ikinci büyük kentidir. İdari kurumlar genellikle Ankara'dadır. İstanbul tarihte birçok medeniyete

başkentlik yapmıştır. Bu nedenle birçok tarihi eser vardır. İstanbul, Avrupa ile Asya arasında bir köprüdür. (2020: 90, b)

- Bilim insanları yirmi yıl sonra buzulların hepsi eriyecek, diyor. Denizlerin su seviyesi yükselecek. Karalar sular altında kalacak. Yaşamak için yer kalmayacak. Sıcaklıklar artacak. Daha fazla su buharlaşacak, tropikal bölgelerde daha çok yağmur yağacak. Seller olacak. Az yağışlı yerler, daha az yağış alacak ve çöl olacak. Hayvanlar ve bitkiler de etkilenecek. Göç edecek veya ölecekler. (2020: 92, b)

- Almanya’da bulunan Ulm Üniversitesinde bir araştırma yapılmış. Araştırmaya göre koşan insanlar beyinlerini daha iyi kullanıyorlar. Ulm Üniversitesi Tıp Akademisinden uzmanlar “Koşmak zekâyı artırır mı?” sorusuna yanıt aramışlar. Bunun için 30 kişi üzerinde bir araştırma yapmışlar. 30 kişiyi iki farklı gruba ayırmışlar. Birinci gruba ve ikinci gruba zekâ testi uygulamışlar. Birinci grup 6 hafta, her gün yarım saat koşmuş. İkinci grup ise koşmamış. 6 haftanın sonunda uygulanan zekâ testinde, birinci grup daha az hata yapmış.

Ulm Üniversitesi Tıp Akademisinden Ralf Reinhardt araştırma sonuçlarını bir televizyon programında açıkladı. Ralf “Koşan grupta hata sayısı azaldı. Koşmayan grupta ise hata sayısı değişmedi.” dedi. (2020: 112, b)

- **Caretta Kaplumbağaları**

Bu kaplumbağalar hep denizde yaşarlar. Zaman zaman suyun üstüne çıkarlar, nefes alırlar ve bu nefesle suyun altında çok uzun süre kalırlar. Sadece bir kez kumsala gelirler. Yumurtalarını kumun altına gömerler ve denize dönerler. Yavruları iki ay sonra yumurtadan çıkarlar. Denize hızla yürürler. Bu kaplumbağalar Antalya’da ve Mersin’de yaşarlar. (2020: 117, b)

- **Karadeniz Bölgesi**

Karadeniz Bölgesi’nde orman, yayla, göl ve nehirler vardır. Bu bölgede insanlar doğa ile uyum içinde yaşarlar. Ormanlara, yaylalara, göllere ve nehirlere zarar vermezler. Tarımdan para kazanırlar. Bu parayla geçinirler. Fındık, çay, tütün, mısır üretirler ve satarlar. Karadeniz’de çok yağmur yağar. Yaz aylarında hava sıcak olmaz, serin olur

- **Sümela Manastırı**

Trabzon’da Sümela Manastırı vardır. Sümela Manastırı deniz seviyesinden 1.150m yüksekliktedir. Burada bir kilise vardır. Kilise MS 375 yılında yapılmıştır.

- **Ayder Yaylası**

Ayder Yaylası'nda sıcak su havuzları vardır. Bunlara kaplıca denir. İnsanlar bu kaplıcalara gelirler. Kaplıcalar, bazı hastalıkların tedavisi için de kullanılır. Hastalar, doktor gözetiminde kaplıcalardan faydalanır. (2020: 118 - 119, b)

- Türkiye'nin kuzeyinde Karadeniz vardır. Kuzeydoğusunda Gürcistan bulunur. Doğusunda; Ermenistan, Nahçıvan (Azerbaycan) ve İran vardır. (2020: 119, b)
- Dünya'nın çeşitli ülkelerinde insanlar iş bulmak için köylerden kentlere göç ederler. Kentlerin nüfusu hızla artar. Bu nedenle birçok sorun ortaya çıkar. Örneğin kirlilik artar. Sokaklar, caddeler aşırı kalabalıklaşır. Konutlar yetersiz kalır. Araba sayısı artar. Egzoz dumanları çoğalır. Hava kirliliği artar. Asit yağmurları bitkilere ve hayvanlara zarar verir. (2020: 129, b)
- İnsanlar hem ailelerine hem arkadaşlarına internet sayesinde çok kısa sürede ulaşıyorlar. (2020: 139, b)
- Ankara hem düzenli hem de sessiz bir kenttir. (2020: 139, b)
- Türkiye'de 55 dakikada bir trafik kazası oluyor. Kurallara uymamak çok önemli bir sorundur. Her yıl binden fazla insan kazalarda ölüyor. (2020: 152, b)
- İstanbul'un Silivri ilçesinde dün gece saat 02:00'de bir trafik kazası oldu. 34 MP 431 plakalı araç, 34 TAN 540 plakalı minibüsle çarpıştı. Kazada 1 kişi öldü, 4 kişi yaralandı. Yaralılar ambulansla hastaneye kaldırıldı. Yol kaza nedeniyle uzun süre trafiğe kapatıldı. (2020: 152, b)
- Dün gece saat 01:00'de bir ehliyetsiz sürücü, arkadaşlarıyla birlikte içki içti. Daha sonra Seferihisar'da yoldan çıktı, arabasıyla denize uçtu. Olayı gören vatandaşlar hemen polise haber ettiler. Polis, aracı uzun uğraşlardan sonra denizden çıkardı. Ehliyetsiz sürücü ve iki arkadaşı hayatını kaybetti. (2020: 152, b)
- Ankapark (Wonderland Eurasia), Ankara'da çocuk – yetişkin herkesin gezmesi gereken önemli yerlerden biridir. 2019 yılında açılmıştır. Asya ve Avrupa'nın en büyük tema parkıdır. Açık ve kapalı alanları ile toplam 1.300.000 m² 'dir. Parkta çocukların ve yetişkinlerin eğlenmesi için çok çeşitli oyun alanları ve oyuncaklar vardır. Klasik lunapark oyun üniteleri yanı sıra, hareketli dinazor oyuncaklar ve hız treni göze çarpmaktadır. Burada Taş Devrinden gelecek zamana kadarki dönemleri ve çeşitli duyguları bir arada yaşayacaksınız. Heyecan, neşe, keyif, coşku, adrenalin, korku, merak hepsi bir arada...

2117 eğlence ünitesi, 1.100.000 m² kapalı alan vardır. 15.000 m² 'si yetişkin oyun alanı, 6800 araçlık otoparkı, 14 hız treni, 2.000.000 bitki ve ağaç ile dev gibi bir parktır. Aynı zamanda otoparkının 10 megawatt'lık bir güneş enerji santrali olduğu çevreci bir

parktır. Ayrıca hediyelik eşya, park içi ulaşım ve yeme – içme olanakları da vardır. Yerli ve yabancı turistlerin, gezi yapan okulların akımına uğradığı bir yerdir. Bu eğlence dünyasına katılmak için sabahın erken saatlerinde bile sıra bekleyerek içeri girebilirsiniz. Gün içindeki; suyun dansı, geçiş töreni, palyaçolarla ve diğer çeşitli etkinliklerde hoşça vakit geçireceksiniz.

Her yerde olduğu gibi, burada da birçok kural ve yasaklar vardır. Örneğin; sakız çiğnemek, yerlere tükürmek, evcil hayvan getirmek, özçekim çubuğu kullanmak yasaktır.

En büyük ve önemli kural ise şudur: “Keyfini çıkarın”. (2020: 163, b)

- Çin Asya kıtasındadır. Dünya'nın en kalabalık ülkesidir. 2006 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 1.3 milyardır. Dünya'nın 1/6'sı Çin'de yaşıyor. Yüzölçümü 9.596.960 km² dir. Çin'in ekonomisi hızla büyüyor. Bu büyüme hızı herkesin dikkatini çekiyor. Çinliler bisikleti çok severler. Öğrenciler okula, insanlar iş yerlerine bisikletle giderler. Yağmurlu günlerde de bisiklet sürerler. Bu durum hem ülke ekonomisinin gelişmesi hem de çevrenin kirlenmemesi için çok yararlıdır. Çin'de Taoizm ve Budizm tapınakları çok fazladır. (2020: 165, b)

- Çin Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pekin'dir. Pekin, Çince 'de “kuzeydeki başkent” anlamına gelir. Peki milattan bin yıl önce kurulmuş. Pekin'de pek çok tarihi eser vardır. Son yıllarda Çin'in sanayisi çok gelişti. İnsanlar yeni iş fırsatları için Pekin'e göç etti. Göçlerden sonra Pekin'in nüfusu çok arttı. Çin'de sabah caddeler telaşlı insanlarla dolu. İnsanlar işe yetişme telâşını yaşıyor. (2020: 165, b)

- Çinliler, Çin Seddi'ni savaşlarda Çin'i savunmak için yapmışlar. Yapımı milattan önce 221'de başlamış, milattan sonra 1700'lü yıllarda bitmiş. Çin Seddi, bir savunma duvarıdır. Duvarın toplam uzunluğu 6000 kilometre, kalınlığı 7 metre, yüksekliği ortalama 6 metredir. Her 200 metrede bir gözetleme kulesi vardır. Çin Seddi, Dünya'nın Yedi Harikasından biridir. Her yıl binlerce turist Çin Seddi'ne gelir. (2020: 166, b)

- Burak'la Hasan üniversiteden arkadaşlardır. Burak, Hasan'la beş yıldan beri görüşmüyor. Hasan bugün otobüsle Rize'den Eskişehir'e geliyor. Burak Eskişehir'de yaşıyor. Bir televizyon kanalında haber programı sunmuyor. Hasan heyecanla bekliyor. Otobüs Eskişehir otogarına gidiyor.

- Hasan hoş geldin, yolculuğun nasıl geçti?

- Hoş bulduk. Bindiğim otobüs yeni ve rahattı. Fazla yorulmadım; ama çok acıktım.

- Hiç değişmemişsin, aklın hep yemekte. Arabam şuarada

- Aslında dinlenme tesisinde bir şeyler yedim; ama yolculuk acıktırıyor beni.

- Öyleyse eve gidelim, güzel bir yemek yiyelim. Yemek yedikten sonra dışarı çıkar, Porsuk Çayı'nın yanında biraz dolaşırız.
 - Hiç değişmemişsin, bütün planlar hazır. Okulda da hep plan yapardın: Dersten çıkalım, sinemaya gidelim, sonra bilardo oynayalım...
 - Alışkanlıkları değiştirmek çok zor galiba.
 - Boşuna dememişler: "Can çıkar, huy çıkmaz" diye.
 - "İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur."
 - Bu sözler bence yanlış.
 - Neden?
 - İnsanlar sürekli değişmeli, yeni şeyler öğrenmeli, kendini geliştirmeli. Ben yetmiş yaşına geldiğim zaman yedi yaşındaki gibi olmak istemem. Yoksa yaşamak gereksiz.
 - Doğru, çok haklısın.
 - Bu arada araban çok güzel. Yeni mi?
 - Bir yıl önce aldım. Bankadan kredi çektim, biraz da babamdan para istedim.
 - Güle güle kullan, çok beğendim.
 - Teşekkür ederim, işte geldik. Benim evim şu binada.
 - Baban ve annenler nasıllar? Baban emekli oldu mu?
 - İyiler. Ankara'dalar. Babam emekli oldu, bahçeli bir ev aldı. Ev bir okulun yanındaymış. "Çocuklar her sabah gürültü yapıyor, bu nedenle erken uyanıyorum"
- diyor. (2020: 167, b)

4.1.3. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögeler %12 ile 4.sırada yer almaktadır. Dili öğrenen kişiler akademik amaçlar dışında dili kişiler ile iletişim kurabilmek amacıyla kullanır bu nedenle Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögeler dil öğretimi için önemli bir yer tutar bu nedenle incelediğimiz kitapta Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögelere yeterince yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca tespit ettiğimiz ögelerden 9 tanesi Türk kültürüne ait ögelerdir ve 3 tanesi evrensel kültüre ait ögelerdir. İncelediğimiz kitapta Kişiler Arası İlişkilere İlişkin Kültürel Ögelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- - Hoş geldin

- Hoş bulduk
- Otur lütfen. Adın ne?
- Benim adım Ali. Sizin adınız ne hocam?
- Benim adım Lale. Nasılsın Ali?
- Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız hocam?
- Sağ ol Ali, ben de iyiyim. Nerelisin Ali?
- İranlıyım. (2020: 15, c)
- - Affedersiniz, burası Kızılay mı?
- Evet, burası Kızılay.
- Teşekkür ederim.
- Rica ederim. (2020: 18, c)
- - Günaydın.
- Günaydın. Nasılsın?
- İyiyim, sağ ol, sen?
- Ben de iyiyim.
- Görüşürüz.
- Güle güle. (2020: 18, c)
- - Bir çikolata istiyorum.
- Tabii buyurun.
- Teşekkürler.
- Bir şey değil.
- Kolay gelsin.
- Teşekkür ederim. (2020: 18, c)
- - İyi günler.
- Buyurun efendim.
- Yarım kilogram peynir kaç lira?
- Yarım kilogram peynir 13 lira.
- Yarım kilogram zeytin kaç lira?
- Yarım kilogram zeytin 14 lira.
- Yarım kilogram peynir, yarım kilogram zeytin istiyorum.
Yumurta var mı?
- Evet var.
- Yumurtanın tanesi kaç kuruş?
- Tane 90 kuruş.

- 10 tane yumurta istiyorum. 1 litre süt kaç lira?
- 3,5 lira.
- 2 litre de süt istiyorum. (2020: 39, c)
- - İyi günler, kolay gelsin.
- TeŖekkr ederim, hoŖ geldiniz. Ne arzu edersiniz?
- Bir kilogram kıyma istiyorum.
- Tabii ki efendim. Koyun kıyması mı?
- dana kıyması mı istersiniz?
- Dana kıyması kaç lira?
- Dana kıyması 50 lira.
- Koyun kıyması kaç lira?
- Koyun kıyması 48 lira.
- 1,5 kilogram dana kıyması istiyorum.
- Hemen veriyorum efendim.
- Tavuk var mı?
- Evet, tavuk var.
- Tavuğun kilogramı kaç lira?
- 17 lira.
- Bir tavuk kaç kilogram geliyor?
- 1 kilogram 200 gram.
- Bir de tavuk istiyorum.
- Buyurun efendim. 1,5 kilogram dana kıyması, 1 kilogram 200 gram tavuk.
- Toplam 95 lira 40 kuruŖ. (2020: 40, c)
- - Anne, günaydın.
- Günaydın Esmâ. Okula geç kalıyorsun. Acele et!
- Anne, matematik devim yok.
- Masanın üstüne bak.
- Masanın üstünde yok.
- Çok dağınıksın. antana bak.
- antada da yok. Ah, iŖte burada, masanın yanında.
- Günaydın.
- Günaydın baba.
- Fiğen, arabanın anahtarı nerede?
- Arabanın anahtarı dolabın içinde.

- Ben çıkıyorum. Hoşça kalın.
- Güle güle. (2020: 41, c)
- - Merhaba hoş geldiniz? Neyiniz var?
- Merhaba doktor hanım, çok hastayım.
- Şöyle oturun. Ateşinizi ölçeyim. Öksürüğünüz var mı?
- Evet, öksürüğüm var.
- Ateşiniz 39 C. Boğazınız ağrıyor mu?
- Evet boğazım ağrıyor. Doktor hanım, dizlerim de ağrıyor.
- Sırtınızı dinliyorum. Öksürün lütfen.
- Öhü, öhü, öhü...
- Soğuk algınlığı. Size üç tane ilaç yazıyorum.
İlaçlarımızı içiyorsunuz. Evde dinleniyorsunuz.
- Tamam.
- Bir hafta sonra tekrar geliyorsunuz.
- Tamam, teşekkür ederim.
- Geçmiş olsun. (2020: 42, c)
- - Buyurun, şöyle oturun lütfen. Size nasıl yardımcı olabilirim?
- Müdür Bey ile görüşmek istiyoruz.
- Randevunuz var mı?
- Hayır, yok ama bizi bekliyor.
- İsminiz neydi?
- Benim adım İbrahim, arkadaşımın adı ise Rıza.
- Sizi bir dakika bekletyim lütfen.
- Alo, Müdür Bey, burada iki kişi var, sizinle görüşmek istiyor.
- Adları ne?
- İbrahim ve Rıza Bey.
- Tamam, misafirler biraz beklesinler, gelmesinler. Çay söyle. Sonra İbrahim Bey gelsin, on dakika sonra da Rıza Bey gelsin. Başka kimse gelmesin.
- Peki Müdür Bey.
- 5 dakika sonra...
- İbrahim Bey, Müdür Bey sizi bekliyor, lütfen siz içeri girin,
Rıza Bey siz biraz bekleyin, girmeyin lütfen. (2020: 77, c)
- - Çağlar! Kurstan sonra ne yapacaksın?
- Markete gideceğim, marketten pirinç ve tavuk alacağım.

Sonra da eve gideceğim ve tavuklu pilav pişireceğim. Ev arkadaşımınla yiyeceğim.

- Oo, afiyet olsun.

- Sen de gel, birlikte yiyelim.

- Yok sağ ol, işim var, belki başka zaman.

- Tamam, yarın kursta görüşürüz.

- Görüşürüz. (2020: 92, c)

• - Alo kızım, iyi geceler, neredesin, evde misin?

- Evet, anneciğim. Yemek yiyorum. Çok yorgunum. Birazdan yatacağım.

- Tamam kızım, bir ihtiyacın var mı?

- Yok anneciğim, sağ olun. Babama selam söyle. Sizi çok özledim.

- Hadi kendine dikkat et, görüşürüz, biz de seni çok özledik. Öpüyorum.

- Bende öpüyorum. Görüşürüz.

.....

- Hanım, Zeynep nasılmış, iyi miymiş?

- Evet, iyiymiş, evdeymiş. Sana selamı var. Yemek yiyormuş, çok yorgunmuş. Birazdan yatacakmış.

- Aleykümselam. Bir problem yokmuş değil mi?

- Evet.

- Parası var mıymış?

- Parası varmış, herhalde. "Bir ihtiyacım yok." Dedi. Ama bizi özlemiş yavrum.

- Aah, neyse, bayrama az kaldı, bayrama görüşeceğiz. (2020: 107, c)

• - Mehtap, günaydın, nasılsın?

- İyiyim ama biraz uykusuzum.

- Ben de uykusuzum. Sabaha kadar fizik sınavına çalıştım.

- Ben de öyle. Ama bütün bilgiler birbirine girdi.

Beynimin içinde fizik formülleri uçuyor. Sınavda da böyle olursa

Düşük puan alırım.

- Bıktım şu sınavlardan. Keşke hiç sınav olmasa!

- Keşke hep tatil olsa, gezsek, dolaşsak, gülssek...

- Aaa! Aylin ile Aslı geliyor? Onları tanıyor musun?

- Hayır, tanımıyorum.

- Hoş geldiniz.

- Hoş bulduk. Burcu çok yorgun görünüyorsun?

- Sınavlar çok yordu beni. Tanıştırıyım Mehtap benim fizik bölümünden arkadaşım.

- Memnun oldum. Oturabilir miyiz?
- Ben de memnun oldum. Tabii ki buyurun.
- Aylin sen pek yorgun görünmüyorsun. Senin sınavların yok mu?
- Var ama ben sınavlara planlı programlı çalışırım. Son gün sadece bir tekrar ederim.
- Ben de öyle...
- Keşke ben de sizin gibi olsam.
- Burcu sınav zamanı yaklaştı. Sınıfa gidelim. Arkadaşlar sınavda başarılar.
- Size de başarılar.
- Görüşürüz, hoşça kalın.
- Görüşürüz, güle güle. (2020, 150, c)

4.1.4. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Öğeler %33 ile 1.sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 17 tanesi Türk kültürüne ait öğelerdir ve 15 tanesi evrensel kültüre ait öğelerdir. Tespit ettiğimiz öğeler içerisinde Türk kültürüne ve evrensel kültüre dair öğelerin eşit şekilde dağıldığını gördüğümüz tek kültürel öğenin Değerler, İnançlar ve Davranışlar olduğu görülmektedir. İncelediğimiz kitapta Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- Birtakım meslek gruplarından bahsedilmiştir. (2019: 21, ç)
- - Merhaba.
- Merhaba. Hoş geldiniz.
- İki kişilik bilet istiyorum. Hangi filminden?
- “Hayat Güzeldir” filminden.
- Hangi seanstan istiyorsunuz?
- 12 seansından istiyorum.
- 2 kişilik mi?
- Evet. Önlerden olsun.
- “Hayat Güzeldir” filmi, 12 seansından önlerden iki kişilik bilet.
- Kaç lira?

- Toplam kırk lira.

- Teşekkür ederim.

- Ben teşekkür ederim. İyi günler. (2020: 28, ç)

• Hüseyin Bey 28 yaşındadır ve tecrübeli bir öğretmendir. TÖMER’de yabancı öğrencilere Türkçe öğretiyor. Hüseyin Bey sabah erkenden uyanıyor. Tıraş oluyor, saçlarını yıkıyor, ütü yapıyor. Üstünü giyiyor, kahvaltıda sütlü mısır gevreği yiyor. Saçlarını tarıyor, ayakkabısını boyuyor. Evden çıkıyor. Otobüs durağına yürüyor. Durakta otobüsü bekliyor. Sonra otobüse biniyor. Kızılay’da otobüsten iniyor. Aktarma yapıyor, metroya biniyor. Üç durak sonra tekrar iniyor. İşe tam vaktinde geliyor, hiç geç kalmıyor. Herkese “Günaydın” diyor. Biraz derse hazırlanıyor. Sonra zil çalıyor ve derse giriyor. Sınıfta Suriyeli, İranlı, Ürdünlü, Ukraynalı ve Kamerunlu öğrenciler var. Dersi çok iyi dinliyorlar, bazen soru soruyorlar. Derste kitap okuyorlar, alıştırmaları yapıyorlar, yazı yazıyorlar, konuşuyorlar. Türkçe dersini çok seviyorlar. Sıkı ders çalışıyorlar ve çok hızlı öğreniyorlar. Türkçe öğrenmek çok zevkli ve kolay, diyorlar. (2020: 29, ç)

• Marmaris’te her yaz teyzemin evine gidiyoruz. Onun evi Marmaris’te. Evinin bahçesi çok büyük ve güzel. Bahçede elma ağacı var. Biz ağaçtan elma topluyoruz. Her gün akşam yemeğimizi bahçede yiyoruz. Akşamları çay bahçesine gidiyoruz. Çay bahçesi çok kalabalık oluyor. Teyzem ve annem çay içiyorlar. Kuzenlerim ve ben deniz kıyısında oturuyoruz. Annemler eve dönüyor. Biz arkadaşlarımızla buluşuyoruz. Onlarla bir kafede oturuyoruz. Arkadaşımız bize şarkı söylüyor. Onun sesi çok güzel. Ben de bazen gitar çalıyorum. Benim gitarım çok eski. Marmaris yazın çok sıcak. İnsanlar akşam dışarıda geziyorlar. Biz de eve geç diyoruz. Teyzemin evi denizin karşısında. Benim odam denize bakıyor. Geceleri çok güzel oluyor. Marmaris’i çok seviyorum. (2020: 53, ç)

• Atatürk Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır. Atatürk, 1881 yılında, Selanik’te doğdu. İlkokulu Selanik’te okudu. İlkokuldan sonra askeri okula gitti. Askeri okuldan sonra 1911 – 1912’de Trablusgarp Savaşı’na, 1912 – 1913’te Balkan Savaşları’na, 1914 – 1918’de Birinci Dünya Savaşı’na katıldı. Bu savaştan sonra Türkiye Cumhuriyeti’ni kurmak için çalıştı. Yeni bir ordu kurdu. Kurtuluş Savaşı’nı kazandı. Herkes onun padişah olmasını istedi. Atatürk ise cumhuriyet yönetimini seçti. Kadınlara erkeklere eşit haklar verdi. Resim, edebiyat, müzik gibi sanat dallarının gelişmesine önem verdi. Matematik, geometri alanlarında kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitapları Türkçeye çevirdi.

Atatürk 23 Nisan günü çocuklara, 19 Mayıs gününü gençlere hediye etti.

Din ve devlet işlerini birbirinden ayırdı. Tüm ülkelerle olumlu ilişkiler kurdu.

Atatürk tüm dünyada barış istedi. Bunu şöyle anlattı: “Yurtta barış, dünyada barış.”

Atatürk 10 Kasım 1938’de Dolmabahçe Sarayı’nda yaşamını kaybetti. (2020: 62, ç)

- Yunus Emre, 13. Yüzyılda Anadolu’da yaşadı. İnsanlar hâlâ onun şiirlerini okuyor. Şiirlerinde genellikle sevgiden, ilahî aşktan ve barıştan bahsediyor. Hece ölçüsü ve aruz ölçüsü ile şiirleri vardır. Tasavvuf şairidir. Çok iyi eğitim gördü, Azerbaycan’ı, Şam’ı, İran’ı ve Anadolu’yu dolaştı. Mevlâna Celaleddin-i Rûmî ve Hacı Bektâş-ı Velî ile görüştü. Taptuk Emre’nin öğrencisidir. (2020: 76, ç)

- Almanya’da bulunan Ulm Üniversitesinde bir araştırma yapılmış. Araştırmaya göre koşan insanlar beyinlerini daha iyi kullanıyorlar. Ulm Üniversitesi Tıp Akademisinden uzmanlar “Koşmak zekâyı artırır mı?” sorusuna yanıt aramışlar. Bunun için 30 kişi üzerinde bir araştırma yapmışlar. 30 kişiyi iki farklı gruba ayırmışlar. Birinci gruba ve ikinci gruba zekâ testi uygulamışlar. Birinci grup 6 hafta, her gün yarım saat koşmuş. İkinci grup ise koşmamış. 6 haftanın sonunda uygulanan zekâ testinde, birinci grup daha az hata yapmış.

Ulm Üniversitesi Tıp Akademisinden Ralf Reinhardt araştırma sonuçlarını bir televizyon programında açıkladı. Ralf “Koşan grupta hata sayısı azaldı. Koşmayan grupta ise hata sayısı değişmedi.” dedi. (2020: 112, ç)

- Tarihte ilk mektupları 4000 yıl önce Anadolu’da Hititler kullanıyormuş. (2020: 112, ç)

- Nasrettin Hoca Akşehir’de yaşadı. (2020: 115, ç)

- Wright Kardeşler 12 saniye uçtular. (2020: 115, ç)

- **Sevimli Penguenler**

Dünyada tüm penguenler güney yarım kürede yaşarlar. Özellikle Güney Kutup Bölgesi bu hayvanların yaşamı için uygundur. Ama Güney Afrika, Güney Amerika ve Güney Avustralya’nın bazı bölgelerinde de penguenler yaşarlar. Penguenler ortalama 80 cm uzunluğunda 5 kg ağırlığında olur. Antarktika’da “imparator penguenler” vardır. Bunların boyu 110 cm’dir. Ağırlığı 40 kg’dır. Avustralya’da “mavi penguenler” vardır. Bunlar 40 cm uzunluğunda ve 1 kg ağırlığındadırlar.

Penguenler çok iyi yüzerler. Penguenler, zamanlarının çoğunu suyun altında geçirirler. Suyun altında avlanırlar. En çok balık yerler. Suyun altında çok uzun süre kalamazlar. Suyun üstüne çıkarlar, nefes alırlar.

Anne penguenler yılda bir kez yumurtlar. Baba penguen, yumurtayı soğuktan ve tehlikeden korur. Bu döneme kuluçka dönemi denir. Kuluçka döneminde baba penguen yumurtadan hiç ayrılmaz, yemek yemez ve zayıflar. Anne penguen sürekli avlanır.

Caretta Kaplumbağaları

Bu kaplumbağalar hep denizde yaşarlar. Zaman zaman suyun üstüne çıkarlar, nefes alırlar ve bu nefesle suyun altında çok uzun süre kalırlar. Sadece bir kez kumsala gelirler. Yumurtalarını kumun altına gömerler ve denize dönerler. Yavruları iki ay sonra yumurtadan çıkarlar. Denize hızla yürürler. Bu kaplumbağalar Antalya’da ve Mersin’de yaşarlar. (2020: 117, ç)

- Türkiye’de yedi bölge vardır. Karadeniz Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesi, kıyısındaki denize göre ad almıştır. Diğer bölgeler ise, Anadolu’daki konumlarına göre İç Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi adlarını almıştır. (2020: 118, ç)

• Karadeniz Bölgesi

Karadeniz Bölgesi’nde orman, yayla, göl ve nehirler vardır. Bu bölgede insanlar doğa ile uyum içinde yaşarlar. Ormanlara, yaylalara, göllere ve nehirlere zarar vermezler. Tarımdan para kazanırlar. Bu parayla geçinirler. Fındık, çay, tütün, mısır üretirler ve satarlar. Karadeniz’de çok yağmur yağar. Yaz aylarında hava sıcak olmaz, serin olur

Sümela Manastırı

Trabzon’da Sümela Manastırı vardır. Sümela Manastırı deniz seviyesinden 1.150m yüksekliktedir. Burada bir kilise vardır. Kilise MS 375 yılında yapılmıştır. (2020: 118, ç)

Ayder Yaylası

Ayder Yaylası’nda sıcak su havuzları vardır. Bunlara kaplıca denir. İnsanlar bu kaplıcalara gelirler. Kaplıcalar, bazı hastalıkların tedavisi için de kullanırlar. Hastalar, doktor gözetiminde kaplıcalardan faydalanır. (2020: 119, ç)

• “Eskiden”

Çember çevrilir,

Su musluktan içilir,

Ağaçlara tırmanılırdı.

Bebekler bezden,

Silahlar tahtadan,

Resimler kömür karasından yapılırdı.

Kızlara ninelerinin, erkeklere dedelerinin

İsimleri konulur,

Saatli maarif okunurdu.

Komşuda pişen

Bize...

Bizde pişen komşuya düşerdi.

Geceleri ayaz,
Sokaklar karanlık,
Yıldızlar parlak olurdu.
Turşu, salça, mantı
Evde yapılır,
Karpuz kuyuda soğutulurdu.
Erik ağacının çiçeği,
Pencere camımıza yaslanır,
Güz yaprakları bahçemize düşerdi.
Kardan adam yapılır,
Evlerde soba yakılır,
Kış gecelerinde masal anlatılırdı.
Merdiven çıkılır.
Aidat ödenmez,
Yönetici seçilmezdi.
Evler badanalı

Sokaklar lambasız,
Mahalleler bekçili olurdu.
Ajans radyoda dinlenir.
Çizgi roman okunur,
Defterlere kenar süsü yapılırdı.
Hayat,
Arkası yarın gibiydi,
Kesintisizdi.
Her gün yaşanacak bir şey vardı.
Herkes kendi düşünüyür,
Kendi hayatını oynardı.
Şimdi,
Herkes
Yoğun, Yorgun ve Tek Başına...
Can DÜNDAR
(2020: 121, ç)

- Her on saniyede bir kişi sigaradan hayatını kaybediyor. Sigara, nargile veya elektronik sigara içmek, dumanına maruz kalmak bağımlılık yapar. Tütün, üzerinde 4000'den fazla kimyasal madde bulunmaktadır. Özellikle de nikotin bağımlılık yapmaktadır. Ülkemizde ve birçok ülkede kapalı alanlarda sigara içmek yasaktır. Cezası vardır. Her şeyden önce kendimiz sevdiğimiz insanlar ve yakınlarımız için sigara içmemeliyiz. Özellikle de küçük çocuklar sigara dumanına maruz kalmamalı. (2020: 133, ç)
- Sevgili arkadaşlar sürücü belgesi, diğer adıyla ehliyet almak için derse vaktinde gelmeli ve kuralları öğrenmelisiniz. Daha sonra yazılı ve uygulamalı sınavlarınız da olacak. Sınavları geçmelisiniz. Trafikte birçok kurala uymalısınız. İşte bazı kurallar:
 - Kırmızı ışıktaki durmalısınız, yeşilde geçmelisiniz.
 - Hız sınırını aşmamalısınız.
 - Park etmemelisiniz. (2020: 133, ç)
 - Uzmanlar “Kış mevsiminde hasta olmamak için C vitamini almalısınız.” diyor. C vitamini mandalina, portakal greyfurt, elma gibi meyvelerde vardır. (2020: 135, ç)
 - İstanbul hem Osmanlı İmparatorluğu'na hem de Roma İmparatorluğu'na başkent olmuş. (2020: 139, ç)

- Hem Ayder Yaylası hem Sümela Manastırı Karadeniz Bölgesi'ndedir. (2020: 139, ç)
- **Unutmamalı:** Türk şarkıcı Tarkan'ın "Unutmamalı" adlı şarkısına yer verilmiştir. (2020: 142, ç)

• Efes antik kenti İzmir Selçuk'ta bulunuyor. Efes, ilk kez sekiz bin yıl önce kurulmuş. Efes antik kenti depremler, savaşlar, büyük yangınlar sırasında zarar görmüş. Yıkımlardan sonra tekrar onarılmış. Geçmişten günümüze gelen kalıntılar arasında Celsus Kütüphanesi, Antik Efes Tiyatrosu, hamamlar, tapınaklar, kiliseler, Meryem Ana Evi, Mermer Cadde, Artemis Tapınağı vardır. Antik dünyanın önemli bir merkezi olan Efes, her zaman bilim, kültür, ticaret ve sanat merkezi olmuş bir kenttir. Tanrıça Artemis için yapılan Artemis Tapınağı tamamen mermerdir. Bu tapınak dünyanın yedi harikasından biridir.

Antik çağda önemli bir merkez olan Efes bugün yılda, 1,5 milyon turistin ziyaret ettiği bir turizm kentidir. Efes'teki Celsus Kütüphanesi Roma döneminde yapılmış. Hem kütüphane hem de bir mezardır. MS 106 yılında Efes Valisi Celsus ölmüş, Celsus'un oğlu kütüphaneyi babası için mezar yapmış. Celsus'un lahdi Celsus Kütüphanesi'nin altındadır. (2020: 148, ç)

• Yedi Uyurlar hem Müslümanlık 'ta hem de Hristiyanlık 'ta anlatılan bir efsanedir. Efsaneye göre, yedi genç putperest olmadıkları için imparatorun zulmüne uğramışlar. Bu nedenle kaçmış ve bir mağaraya girmişler. Mağarada 300 yıl uyumuşlar. Gençlerden biri yiyecek bir şeyler almak için köye gitmiş. Sonuçta gencin elindeki paradan üç yüz yıl uyuduklarını anlamışlar. (2020: 148, ç)

• Tekerleğin bulunması önemli bir olaydır. Tekerlekten önce insanlar, yükleri hayvanlara taşıtmışlar. Çalışmalar sonucunda tekerlekli taşıtlara motorlar takmışlar. Motorlu taşıtları insanlar kentlerde kullandılar. Bundan sonra arabaların sayısı arttı. Arabalar birbirine ve yayalara çarpmaya başladılar. Bu kazaları azaltmak için kurallar ortaya çıktı. Bu kurallara trafik kuralları denir. Eğer kurallara uymazsanız kaza yaparsınız. Şunu unutmamak gerek: Kazanın telâfisi yoktur. Bir dakika öncesine dönmemiz mümkün değildir. (2020: 151, ç)

• - Eğer sözümü dinlerseniz, sizinle pikniğe gideriz. Ama sözümünden hiç çıkmayacaksınız

- Tamam babaanne piknikte köfte yesek olur mu?

- Bir de top oynasak

- Tamam olur. Haydi hazırlanalım. İşte geldik. Şu ağacın altına eşyalarımızı bırakalım. Siz isterseniz top oynayın. Ben de yemeği hazırlayayım.

- Tamam, babaanne ama ben çok acıktım. Ne zaman hazır olur?

- Ben de çok acıktım nasıl bekleyeceğim?

- Hemen hazırlarım. Siz çok uzaklara gitmeyin.

- Peki babaanne. Eğer yardıma ihtiyacın olursa, beni çağırırsın.

- Ben hallederim merak etmeyin. Siz top oynayın haydi. (2020: 157, ç)

- Ankapark (Wonderland Eurasia), Ankara’da çocuk – yetişkin herkesin gezmesi gereken önemli yerlerden biridir. 2019 yılında açılmıştır. Asya ve Avrupa’nın en büyük tema parkıdır. Açık ve kapalı alanları ile toplam 1.300.000 m² ‘dir. Parkta çocukların ve yetişkinlerin eğlenmesi için çok çeşitli oyun alanları ve oyuncaklar vardır. Klasik lunapark oyun üniteleri yanı sıra, hareketli dinazor oyuncaklar ve hız treni göze çarpmaktadır. Burada Taş Devrinden gelecek zamana kadarki dönemleri ve çeşitli duyguları bir arada yaşayacaksınız. Heyecan, neşe, keyif, coşku, adrenalin, korku, merak hepsi bir arada...

2117 eğlence ünitesi, 1.100.000 m² kapalı alan vardır. 15.000 m² ‘si yetişkin oyun alanı, 6800 araçlık otoparkı, 14 hız treni, 2.000.000 bitki ve ağaç ile dev gibi bir parktır. Aynı zamanda otoparkının 10 megawatt’lık bir güneş enerji santrali olduğu çevreci bir parktır. Ayrıca hediyelik eşya, park içi ulaşım ve yeme – içme olanakları da vardır. Yerli ve yabancı turistlerin, gezi yapan okulların akımına uğradığı bir yerdir. Bu eğlence dünyasına katılmak için sabahın erken saatlerinde bile sıra bekleyerek içeri girebilirsiniz. Gün içindeki; suyun dansı, geçiş töreni, palyaçolarla ve diğer çeşitli etkinliklerde hoşça vakit geçireceksiniz.

Her yerde olduğu gibi, burada da birçok kural ve yasaklar vardır. Örneğin; sakız çiğnemek, yerlere tükürmek, evcil hayvan getirmek, özçekim çubuğu kullanmak yasaktır.

En büyük ve önemli kural ise şudur: “Keyfini çıkarın”. (2020: 163, ç)

- Çin Asya kıtasındadır. Dünya’nın en kalabalık ülkesidir. 2006 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 1.3 milyardır. Dünya’nın 1/6’sı Çin’de yaşıyor. Yüzölçümü 9.596.960 km² dir. Çin’in ekonomisi hızla büyüyor. Bu büyüme hızı herkesin dikkatini çekiyor. Çinliler bisikleti çok severler. Öğrenciler okula, insanlar iş yerlerine bisikletle giderler. Yağmurlu günlerde de bisiklet sürerler. Bu durum hem ülke ekonomisinin gelişmesi hem de çevrenin kirlenmemesi için çok yararlıdır. Çin’de Taoizm ve Budizm tapınakları çok fazladır. (2020: 165, ç)

- Çin Halk Cumhuriyeti’nin başkenti Pekin’dir. Pekin, Çince ‘de “kuzeydeki başkent” anlamına gelir. Peki milattan bin yıl önce kurulmuş. Pekin’de pek çok tarihi eser vardır.

Son yıllarda Çin'in sanayisi çok gelişti. İnsanlar yeni iş fırsatları için Pekin'e göç etti. Göçlerden sonra Pekin'in nüfusu çok arttı. Çin'de sabah caddeler telaşlı insanlarla dolu. İnsanlar işe yetişme telâşını yaşıyor. (2020: 165, ç)

- Arkeologlar 1974 yılında şanşi Eyaletinde kazılar yaptılar. Kazılarda dünyanın en kalabalık yer altı ordusunu buldular. 8000 askeri, 520 atı, 130 savaş arabasını yer altından çıkardılar. Kazılar otuz yıldan fazla sürdü. Askerlerin boyları 183-195 cm arasında değişiyor ve her birinin yüz ifadesi birbirinden farklı. (2020: 166, ç)

- Çinliler, Çin Seddi'ni savaşlarda Çin'i savunmak için yapmışlar. Yapımı milattan önce 221'de başlamış, milattan sonra 1700'lü yıllarda bitmiş. Çin Seddi, bir savunma duvarıdır. Duvarın toplam uzunluğu 6000 kilometre, kalınlığı 7 metre, yüksekliği ortalama 6 metredir. Her 200 metrede bir gözetleme kulesi vardır. Çin Seddi, Dünya'nın Yedi Harikasından biridir. Her yıl binlerce turist Çin Seddi'ne gelir. (2020: 166, ç)

- Konfüçyüs'e sorarlar:

- Bir ülkeyi yönetmeye çağrılıydınız yapacağınız ilk iş ne olurdu?

Büyük filozof şöyle cevap verir:

- Hiç kuşkusuz, dili gözden geçirmekle işe başladım.

Ve dinleyenlerin hayret dolu bakışları karşısında sözlerine şöyle devam eder.

- Dil kusurlu olursa sözcükler düşüncüyü iyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılamazsa yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa şaşırın halk, ne yapması gerektiğini bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir. (2020: 176, ç)

- Oğuz babaannesine söz verdi ama sözünde durmadı. (2020: 184, ç)

4.1.5. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Beden Diline İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı

TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabındaki metinlerde beden diline ilişkin kültürel öğelere rastlanmamıştır.

4.1.6. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Sosyal Geleneklere İlişkin Kültürel Ögelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Sosyal Geleneklere İlişkin Kültürel Ögeler %4 ile 5.sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz ögelerden 4 tanesi Türk kültürüne

ait ögelerdir fakat evrensel kültüre ait bir öge yer almamaktadır. Tespit ettiğimiz ögelerin tamamı Türk kültürüne ait ögelerdir. İncelediğimiz kitapta Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Ögelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır. Atatürk, 1881 yılında, Selanik'te doğdu. İlkokulu Selanik'te okudu. İlkokuldan sonra askeri okula gitti. Askeri okuldan sonra 1911 – 1912'de Trablusgarp Savaşı'na, 1912 - 1913'te Balkan Savaşları'na, 1914 - 1918'de Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Bu savaştan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için çalıştı. Yeni bir ordu kurdu. Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Herkes onun padişah olmasını istedi. Atatürk ise cumhuriyet yönetimini seçti. Kadınlara erkeklere eşit haklar verdi. Resim, edebiyat, müzik gibi sanat dallarının gelişmesine önem verdi. Matematik, geometri alanlarında kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitaplar yazdı. Bazı Fransızca kitapları Türkçeye çevirdi.

Atatürk 23 Nisan gününü çocuklara, 19 Mayıs gününü gençlere hediye etti.

Din ve devlet işlerini birbirinden ayırdı. Tüm ülkelerle olumlu ilişkiler kurdu.

Atatürk tüm dünyada barış istedi. Bunu şöyle anlattı: “Yurtta barış, dünyada barış.”

Atatürk 10 Kasım 1938'de Dolmabahçe Sarayı'nda yaşamını kaybetti. (2020: 62, e)

- - Alo kızım, iyi geceler, neredesin, evde misin?

- Evet, anneciğim. Yemek yiyorum. Çok yorgunum. Birazdan yatacağım.

- Tamam kızım, bir ihtiyacın var mı?

- Yok anneciğim, sağ olun. Babama selam söyle. Sizi çok özledim.

- Hadi kendine dikkat et, görüşürüz, biz de seni çok özledik. Öpüyorum.

- Bende öpüyorum. Görüşürüz.

.....

- Hanım, Zeynep nasılmış, iyi miymiş?

- Evet, iyiymiş, evdeymiş. Sana selamı var. Yemek yiyormuş, çok yorgunmuş. Birazdan yatacakmış.

- Aleyküm selam. Bir problem yokmuş değil mi?

- Evet.

- Parası var mıymış?

- Parası varmış, herhalde. “Bir ihtiyacım yok.” Dedi. Ama bizi özlemiş yavrum.

- Aah, neyse, bayrama az kaldı, bayrama görüşeceğiz. (2020: 107, e)

- - Eğer sözümü dinlerseniz, sizinle pikniğe gideriz. Ama sözümünden hiç çıkmayacaksınız

- Tamam babaanne piknikte köfte yesek olur mu?
 - Bir de top oynasak
 - Tamam olur. Haydi hazırlanalım. İşte geldik. Şu ağacın altına eşyalarımızı bırakalım. Siz isterseniz top oynayın. Ben de yemeği hazırlayayım.
 - Tamam, babaanne ama ben çok acıktım. Ne zaman hazır olur?
 - Ben de çok acıktım nasıl bekleyeceğim?
 - Hemen hazırlarım. Siz çok uzaklara gitmeyin.
 - Peki babaanne. Eğer yardıma ihtiyacın olursa, beni çağırırısın.
 - Ben hallederim merak etmeyin. Siz top oynayın haydi. (2020: 157, e)
 - - Boşuna dememişler: “Can çıkar, huy çıkmaz” diye.
 - “İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur.”
- Deyimlere yer verilmiştir. (2020: 167, e)

4.1.7. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) Ders Kitabındaki Metinlerde Törenselle Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin Kullanımı

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı içerisinde Sosyal Geleneklere İlişkin Kültürel Öğeler %6 ile 4.sırada yer almaktadır. Ayrıca tespit ettiğimiz öğelerden 5 tanesi Türk kültürüne ait öğelerdir ve 1 evrensel kültüre ait öğedir. İncelediğimiz kitapta Değerler, İnançlar ve Davranışlara İlişkin Kültürel Öğelerin örnekleri aşağıda gösterilmiştir.

- - Nadia Rusya’dan geliyor. Havaalanında onu Ergün karşılıyor. Onlar nişanlı. Ergün, Nadia’ya sürpriz yapıyor. Ona çiçek veriyor. Nadia çok mutlu oluyor. Birlikte yemeğe gidiyorlar. (2020: 27, f)
- - Çok uzun zaman oldu.
- Evet tam 10 yıl oldu. Liseden sonra üniversiteye gittin mi?
- Evet, tarih okudum. Ya sen?
- Ben Hukuk Fakültesi’nde okudum. Şimdi bir şirkette avukatım. Sen çalışıyor musun?
- Ben bir lisede öğretmenim. Lisede sen benden daha başarılıydın.
- O günleri hatırlıyorum, çok özlüyorum. Lise arkadaşlarımı hiç unutmadım.
- Ben de unutmadım, çok güzel günlerdi. O günleri unutmak mümkün değil.
- Şimdi çocuklar tüm zamanımı alıyor.
- Çocuğun mu var?
- İki tane. Biri beş yaşında, diğeri üç yaşında... Sen evlendin mi?

- Yok, hayır henüz evlenmedim. Hala bekarım. Eşin çalışıyor mu?
- Onu iki yıl önce kaybettim.
- Başın sağ olsun. Çok üzüldüm. Nasıl oldu?
- Dostlar sağ olsun. Bir trafik kazasında yaşamını yitirdi. (2020: 61, f)
- - Geçen pazar, Özge'nin doğum günüydü. Doğum gününde Özge'nin bütün arkadaşları vardı. Herkes bir şeyler içiyordu ve sohbet ediyordu. Ben de tek başıma bahçede oturuyordum. İçerisi çok kalabalıktı. Bahçede hava alıyordum. Bir süre sonra bahçede yavru bir kedi gördüm. Ağacın arkasında saklanıyordu. Çok küçüktü. Annesini arıyordu. O kadar zayıftı ki, kemikleri belli oluyordu. Onu hemen kucağıma aldım ve eve götürdüm. Hiç kimse fark etmedi. Mutfakta ona biraz süt ve bir yuva yaptım. O sırada dışarıdan bir miyavlama sesi geldi. Dışarıya çıktım, yavru kedinin annesi onu arıyordu. Yavruyu aldım ve tekrar ağacın arkasına bıraktım. Tekrar eve girdim. İnsanlar sohbeta devam ediyordu. (2020: 69, f)
 - - Aaa! Selam Nilgün, saçların güzel olmuş, yakışmış.
- Selam, teşekkür ederim canım. Ne yapıyorsun?
- İyidir, sende ne var ne yok?
- Aynı işte. Duydun mu Burak evleniyormuş?
- Ya, öyle mi? Peki ya kiminle?
- Ela ile evlenecekmiş.
- Tanımıyorum, nasıl biriymiş, güzel miymiş?
- Evet, mavi gözlü, uzun boylu ve esmermiş.
- Düğenleri ne zaman ve neredeymiş?
- İşte davetiyesi burada; ayın on beşinde Belediye.
Düğün Salonu'ndaymış. Beraber gideriz.
- Tamam, umarım çok mutlu olurlar.
- Neyse işimize bakalım, bu kadar dedikodu yeter. (2020: 107, f)
- - Alo kızım, iyi geceler, neredesin, evde misin?
- Evet, anneciğim. Yemek yiyorum. Çok yorgunum. Birazdan yatacağım.
- Tamam kızım, bir ihtiyacın var mı?
- Yok anneciğim, sağ olun. Babama selam söyle. Sizi çok özledim.
- Hadi kendine dikkat et, görüşürüz, biz de seni çok özledik. Öpüyorum.
- Bende öpüyorum. Görüşürüz.
-
- Hanım, Zeynep nasılmış, iyi miymiş?

- Evet, iyiymiş, evdeymiş. Sana selamı var. Yemek yiyormuş, çok yorgunmuş. Birazdan yatacakmış.
- Aleykümselam. Bir problem yokmuş değil mi?
- Evet.
- Parası var mıymış?
- Parası varmış, herhalde. “Bir ihtiyacım yok.” Dedi. Ama bizi özlemiş yavrum.
- Aah, neyse, bayrama az kaldı, bayrama görüşeceğiz. (2020: 107, f)
- - Metin, sen evlendin mi?
- Evet.
- Bilmiyordum, mutluluklar dilerim. (2020: 130, f)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel değerlerin önemine değinilmiştir ve incelediğimiz kitapta yer alan kültürel öğeler örnekleriyle beraber sunulmuştur. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabı kültürel öge aktarımı bakımından Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirlenen ölçütler doğrultusunda değerlendirmeye alınmıştır.

TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabı Türk kültürüne ait öğelerin hedef kültürde incelenecek öğelere dengeli biçimde dağılmadığı görülmektedir.

TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında toplam kültürel öge sayısı 99'dur. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında günlük yaşamda kullanılan kültürel öğelerin sayısı 15'tir. Bunlardan 14 tanesi Türk kültürüne ait unsurlardan iken 1 tanesi Evrensel kültür unsurudur. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında yaşam şartlarında kullanılan kültürel öğelerden 30 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 22 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 8 tanesi Evrensel kültür unsurudur. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında kişiler arası ilişkilere dair unsurlardan 12 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 9 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 3 tanesi Evrensel kültür unsurudur. TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında değerler, inançlar ve davranışlara dair unsurlardan 32 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 17 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken 15 tanesi Evrensel kültür unsurlarındandır. Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında beden dilinde kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında hiç yer verilmediği görülmektedir. Beden dili, farklı kültürlerin bu açıdan karşılaştırılması için önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun olumsuz ve dikkat çekici bir eksik olduğu görülmektedir. Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında sosyal geleneklere dair 4 adet unsura yer verilmiştir ve tamamı Türk kültürüne ait unsurlardır. Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında törensel davranışlara dair unsurlardan 6 tanesine yer verilmiştir ve bunlardan 5 tanesi Türk kültürüne ait unsurlarken, 1 tanesi Evrensel kültür unsurudur.

Araştırmamızın sonucunda Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında kültürel öğelerin dağılımına bakıldığında eşit şekilde dağılım göstermediği görülmüştür. Bu unsurlardan bazılarında hiç yer verilmediği gözlenmiştir. Okur ve Keskin (2013) *Yabancılar İçin Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği* çalışmasında benzer sonuca ulaşmışlardır. Güleç ve Gürsoy (2014) 'un *Yabancılar İçin Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: Gökkuşluğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye Örneği* çalışmasının da benzer şekilde sonuçlandığı görülmektedir. Kutlu (2014)'nın *Yabancılar İçin Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Seviyesi)* çalışmasında kültürel öğeler kullanılırken seviyelere eşit dağılmadığı sonucu, gerçekleştirdiğimiz çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bayraktar (2015)'in *Yabancılar İçin Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi* çalışmasında kültüre ait incelenen unsurların aktarımına yeterince yer verilmediği ve belirli bir düzende sunulmadığı bununla birlikte toplumsal yaşamın bütününe yansıtılmasında eksiklikler bulunduğunun tespit edilmesi çalışmamızın sonucuyla benzer bir durumdur.

Çalışmamızın sonuçlarından bir tanesi de Türk kültür değerlerinin öne çıkarılmış olmasının tespiti olmuştur fakat İşçi (2012) *Yeni Hitit Ders Kitabı'nın Dört Temel Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi* adlı tezinde bunun tam tersi yönünde bir sonuca ulaşarak Batı kültürünü öne çıkarıcı metin içeriklerine rastlamıştır ayrıca hedeflenen Türk kültürünün yeterince tanıtılmadığı ve Türk kültürüne ait metinlere oldukça az yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Yılmaz (2012) da *Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı Serisi* üzerine gerçekleştirdiği çalışmasında İşçi (2012) 'nin aksine çalışmasında Türk kültürüne ait unsurların yeteri kadar yer aldığı ve öğrencilere kültür aktarımının gerçekleştirilmesinde başarılı nitelikte bir çalışma olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Son olarak ulaştığımız sonuçlardan Türk kültürüne ait unsurların içerik olarak farklı şekillerde sunulması ve kitaplarda kültürümüz dışında başka kültürleri de tanıtıcı öğelerin yer alması sonucuna benzer şekilde *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi)* 'nde İşçan ve Yassıtaş (2017) da orta düzey kitapların da Türk kültür öğelerini içerik olarak farklı şekillerde sunduğu ve kitaplarda kültürümüz dışında farklı kültürleri de tanıtıcı öğelere verildiğini görmüştür.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulardan çıkan sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara, Türkçe öğreticilerine ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı hazırlayan uzmanlara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanan ders kitaplarından Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabı kültür aktarımı yönünden ele alınmış, kitapta kullanılan kültürel öğeler, kültürel öge sayıları ve bu öğelere ne kadar yer verildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer araştırmacılar başka Türkçe öğretim setlerini araştırma evreni olarak kabul edip benzer bir çalışma gerçekleştirebilir veya bir ya da birden çok Türkçe öğretim setinde yer alan dil becerilerini kültürel öge aktarımı bakımından inceleyebilir.

Araştırmacılara yabancı dil öğretiminde kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki okuma, dinleme, konuşma ve yazma dil becerilerinin Türk kültürünün aktarımı bakımından incelenmesi önerilebilir. Bu şekilde bir çalışma farklı dil becerilerinde Türk kültür öğelerine ne kadar yer verildiği konusunda fikirler verecektir. Bu fikirlerden hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan kitaplarda dil becerilerinin Türk kültürünü yansıtabilmesi açısından karşılaştırılması ders kitaplarının niteliğini arttıracaktır.

Gerçekleştirdiğimiz araştırma neticesinde Metropol TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1-A2) ders kitabında toplam 99 kültürel öğeye rastlanmıştır. Buna göre bir dili öğrenmede kullanılan en yaygın kaynaklardan biri olan ders kitaplarındaki kültürel öğelerinde aktarımında ve dil öğrencileri tarafından Türk kültürüne ait öğelerin günlük yaşama aktarımı konusunda Türkçe öğreticilerine büyük görevler düşmektedir. Türk kültürüne ait öğelerin hedeflenen biçimde öğretilmesi için kültür aktarımının eksik bulunduğu durumlarda Türkçe öğreticileri farklı örnekler geliştirerek hedeflenen kültür aktarımının yabancı dil öğrenen öğrenciler tarafından öğrenilmesini sağlamaları gerekebilir. Bu nedenle Türkçe öğreticilerinin Türk diline ve Türk kültürüne hâkim olması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretimi yalnızca dil bilgisi öğretimi demek değildir beraberinde kültürün de öğretilmesi demektir. Bu nedenle Türk kültürüne ait öğretilmesi hedeflenen kültürel öğelerin kitaplarda eşit oranda dağılımının gerçekleştirilmesi Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine olumlu katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abdelwahab, M. M. (2013). Developing an English language textbook evaluative checklist. *Isr Journal of Research & Method in Education*, 1(3), 55-70.
- Açıkgöz, N.S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı: (A1-A2 düzeyi)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Aden, J. and Anderson, J. (2102). La drama pour une approche interculturelle de l'enseignement des langues. *TESOL France. Teachers of English to Speakers of Other Languages Online Journal* 2008-2102.
- Akalın, H. Ş. (2002). Atatürk döneminde Türkçe ve Türk Dil Kurumu. *Türk Dili*, 607, 1-58.
- Akarsu, B. (1998). *Dil – kültür bağlantısı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Akcaoğlu, C. (2017). *Somut olmayan kültürel miras ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, D. (1975). Ana dili. *Türk dili*. 31(285), 423-434.
- Aksan, D. (1995). Her yönüyle dil. *Ana Çizgileriyle Dilbilimi I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2002). *Ana dilimizin söz denizinde*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi. M.Ö. 1000- M.S. 2014*. Ankara: 26. Baskı Pegem Yayınevi.
- Alcellat, N. (2018). *Sözcük öğretimi ile kültür aktarımı: Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nden hareketle Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğretim seti'nin değerlendirilmesi*.

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Ansary, H. and Babaii, E. (2002). Universal characteristics of Efl/Es1 textbooks: A step towards systematic textbook evaluation. *The Internet Tesl Journal*, 8(2), 1-9.

Arslan, A. (2011). *Türk yükseköğretiminde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programının program hazırlama süreci açısından uygulanabilirliği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Aslan, C. ve Güneyli, A. (2008). Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri. *I. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildiri Kitapçığı*. Doğu Akdeniz Üniversitesi. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: 85-109.

Aslan, Y. (2007). Yabancı dil eğitiminde dikkat edilmesi gereken noktalar. *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi*, Ankara.

Asutay, H. (2007). *Dil, kültür ve eğitim*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Aşıcı, M. ve Diğerleri (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Ataç, B. A. (2008). *Özgün değerlendirme tekniği bağlamında Avrupa Dil Gelişim Dosyası Uygulamalarının okuma becerisine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık’ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme (2. Baskı)*. Frankfurt: Telc, Millî Eğitim Bakanlığı

Banguoğlu, Tahsin. (1986). *Türkçenin grameri*. TDK Basımevi, Ankara.

- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçe öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi* 13, 311-317.
- Bayraktar, F. B. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 Yabancılar için Türkçe Ders Kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*. 2, 7-23.
- Bayyurt, Y. ve Yaylı, D. (2011). Giriş. Derya Yaylı, Yasemin Bayyurt (Editörler). *Yabancılara Türkçe öğretimi- politika yöntem ve beceriler içinde (S. 3)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi”. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 221-235.
- Brooks, N. (1986). *Culture in the classroom, culture bound*, Ed. Joyce Merrill Valdes. Cambridge Universitypress, Cambridge.
- Byram, M. and Morgan, C. (1994). *Teaching-and-learning language-and-culture*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Byram, M. and Risager, K. (1999). *Language teachers, politics and cultures*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Canado, M. L. P. and Almagro Esteban, A. (2005). Authenticity in the teaching of Esp: An evaluation proposal. *Scripta Manent*, 1(1), 35-43.
- Cef (2001). *Commoneuropean framework of reference for language, learning, teaching, assesment*. Cambridge Universitypress, Cambridge.

- Coşkun, E. ve Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçme açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 59-74.
- Crossley, S.A., Allen D. D. and S. Mcnamara, D.S. (2012). Text simplification and comprehensive input: A case for intuitive approach. *Language Teaching Research*, 16(1), 89-108.
- Çetinkaya, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel unsurlar: Yedi İklim Türkçe örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Çiftçi, M., Batur, Z. ve Keklik, S. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayınları, Ankara.
- Demir, A. (2010). *Yabancılara Türkiye Türkçesi öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle metinlerin incelenmesinde dikkat edilecek noktalar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Demir, A., Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 51-72.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi- ilkeler, yöntemler, teknikler*. Ankara: Usem Yayınları.
- Direkçi B., Şimşek B. ve Akbulut S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde kültür aktarımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 278-293.
- Durant, W. (1927). *Transition*. New York: Simon and Schuster.

- Ellis, R. (1997). The empirical evaluation of language teaching materials. *Elt Journal*, 51(1), 36-42.
- Elmalı, M. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında kültürel unsurların kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim seti örneği (C1 – C2 seviyesi)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Er, K. O. (2006). Yabancı dil öğretim programlarında kültürün etkileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, XXIX(1), 1-14.
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. 7. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, Muğla.
- Erdem, M. D., Gün, M. ve Karateke, B. (2015). İleri seviye için hazırlanan İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Setinin kültür aktarımı açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*.
- Ergin, Muharrem. (1990). *Türk dilbilgisi*. Bayrak Yayınevi, İstanbul.
- Ergin, M. (2001). *Üniversiteler için Türk dili*. İstanbul, Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Garinger, D. (2001). *Textbook Evaluation*. *TEFL Web Journal*.
- Genç, B. ve Bada, E. (2005). Culture in language learning and teaching. *The Reading Matrix* 5(1): 73-84.
- Göçer, A., Tabak, G. ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Türklük Bilim Araştırmaları*, 32, 73-126.
- Göçer, A. (2012). Dil-Kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 729, 50-57.
- Griffiths, C. (1995). Evaluating materials for teaching English to adult speakers of other languages. *Forum* 33(3): 50.

- Guariento, W. and John, M. (2001). Text and task authenticity in the EFL classroom. *Elt Journal*. 55(4), 347-353.
- Günay, V.D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller (2. baskı)*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Gür, Ö. (2004). *Avrupa Ortak Dil Kriterleri çerçevesinde Türkiye’de yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Almanca öğretimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güven, A.Z., Özbilen, U. (2017). Ortaokul Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin sözlü kültür öğeleri açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Sciences*.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür (6. Baskı)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güzel, A. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği) (3. baskı)*. Ankara: Akçağ.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Haley, Marjorie H. and Theresa Y. A. (2004). *Content-based second language teaching and learning- an interactive approach*. Usa: Pearson Education Inc.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J. and Minkov, M. (2010). *Cultures and organizations: Software of the mind*. New York: Mcgraw Hill.
- İşcan, A., Yassıtaş, T. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi* 2(4), 29-36.

- İşçi, C. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Yeni Hitit ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kafesoğlu, İ. (1998). *Türk Milli Kültürü (4. Baskı)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kaplan, M. (2001). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kaplan, M. (2010). *Dil ve Kültür (26. Baskı)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (2011). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kast, B. and Neuner, G. (1994). *Zur analize begutachtung und entwicklung von lehrwerken for den fremds prachlichen deutschunterricht*. Berlin:Langenscheidt.
- Kayasandık, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dil bilgisi öğretim yöntemlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Keleş, N. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri ile öğrenen okul algıları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keskin, H. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti”nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Kongar, E. (2005). *Kültür üzerine*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Koparan, B. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri ile ders kitaplarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Kramersch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford: Oxford University.

Kuşdil, M.E. ve Çiğdem K. (2000). Türk öğretmenlerin değerler yönelimi ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.

Kutlu, A. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti örneği (B1-B2 seviyesi). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 697-710.

Lantolf, J. P. and Thorne, S. L. (2007). Sociocultural theory. In B. VanPatten & J. Williams (Eds.), *Theories in second language acquisition: An introduction* (pp. 201–224). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Lessard-Clouston, M. (1997). Towards an understanding of culture in L2/FI education. In Ronko, K.G. *Studies In English*, 25, 131-150 Japan: Kwansai Gakuin University Press.

Litz, D. R. A. (2005). *Textbook evaluation and Elt management: A South Korean Case Study*. Web: <https://www.asian-efl-journal.com/2356/thesis/2005/10/textbook-evaluation-and-elt-management-a-south-korean-case-study/#Squelch-Taas-Tab-Content-0-3>.

Maden, S. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde drama yönteminin temel dil becerilerinin kazanımına etkisi (Sevgi teması örneği)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Meriç, C. (1997). *Sosyoloji notları ve konferanslar*. İletişim Yayınları 4. Baskı.

- Miekley, J. (2005). *Esl textbook evaluation checklist*. Web: [Http://Www.Readingmatrix.Com/Reading Projects/](http://Www.Readingmatrix.Com/Reading%20Projects/) adresinden alınmıştır.
- Mukundan, J., Hajimohammadi, R., Nimehchisalem, V. (2011). Developing an English language textbook evaluation checklist. *Contemporary issues in education research*, 4(6) 21-27.
- Okur, A., Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti örneği, *Jasss* 6(2), 1619-1640.
- Yılmaz, F. (2012). Cultural transmission through teaching Turkish as a foreign language course books. Turkish studies-international periodical for the languages, *Literature and history of Turkish or Turkic*, 7(3), 2751-2759.
- Ökten, E., Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies*, 9(3), 845-862.
- Ördek, F. (2019). *Yabancılar için Türkçe İstanbul (İstanbul Turkish for foreigners course book) ve Yedi İklim orta seviye ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Ülker, N. (2007). *Hitit ders kitapları örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pehlivan, F. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası etkileşim odaklı yaklaşım uyarınca metin çalışmaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, T. (1990). Kültürlerarası bildirişimde etkin bir süreç yabancı dilde okuma- anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 7, 69-90.
- Polat, T. (1993). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, 0(8), 181-190.

- Polat, N. H. (2003). Türkçenin öğretimi ve Ahmet Cevdet Paşa. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 447-454.
- Rodríguez, L. F. (2015). The cultural content in Efl textbooks and what teachers need to do about it. *Issues In Teachers' Professional Development*, 17(2), 167-187.
- Samık, E. (2006). *C. E. F. A1 düzeyi içerik incelemesi (Avrupa Konseyi Çerçeve Programı)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sever, P. (2019) *Yeni Hitit dil öğretim seti ile Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Sheldon, L. E. (1988). Evaluating Elt textbooks and materials. *Elt Journal*. 42(4), 237-246.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Şimşek, B. (2018). *Çevrimiçi oyunların Türkçenin söz varlığına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Şimşek, E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Tapan, N. (1989). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim Dergisi VII*. İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Tapan, N. (1990). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kültür bağlamının değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 7, 55-68.

- Tapan, N. (1995). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yeni bir yöneliş: Kültürlerarası bildirişim odaklı yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi* IX. İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Tatan, Özgat, O. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti örneği 2 (A1-A2 düzeyi)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Tayiz, B. (2015). *Yahya Kemal'de kültür ve medeniyet kavramı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- TDK. (2018). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: Tdk Yayınları. Tdk.(2018). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Temizyürek, F. (2001). Yabancı dilde eğitimin sakıncaları üzerine. *Türk Yurdu, Türkçeye Saygı Özel Sayısı*, 162-163, 404-406.
- Tomalin, B. Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford University Pres.
- Topbaş, S. (1998). *Dil, anadili ve Türkçe öğretimi. Türkçe Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Toprak, T. (1993). *İlkokul ders kitaplarının öğretim programlarına uygunluğunun değerlendirilmesi (Adana ilinde bir araştırma)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tosun, G. (2016). *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarındaki metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tseng, Y. H., (2002), "A lesson in culture", *Elt Journal, C. Lvi, S. 1: S. 11-21*.
- Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ecdâd Yayınları, Ankara.

- Tüm, G., Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 448-459.
- Ülken, H. Z. (2008). *Millet ve tarih şuuru*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Variş, F. (1994). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikleri*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Vermeer, H.J. (2007). *Çeviride Skopos kuramı (Çev. A. H. Konar ve A.N. Akbulut. (Ed.))*. İstanbul: İş Bankası.
- Yaylı, D., Bayyurt Y. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretimi - politika yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaylı, D., Akbulut, S. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1-A2 düzeyi ders kitapları üzerine bir izlenim çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 35-46.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri (9. Bas.)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F. (2012). Cultural transmission through teaching Turkish as a foreign language course books. *Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic* 7(3), 2751-2759.
- Zabawa, J. (2001). *Criteria for Fce textbook rvaluation: An Attempt At Questionnaire Formulation*. Web: http://www.Univ.Rzeszow.Pl/Fil_Ang/Wsar2/Sar_V2_17.Pdf.

ÖZGEÇMİŞ

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Programı.

Ön lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Programcılığı.

Bilimsel Faaliyetleri:

Direkci B., Şimşek B. ve Uygun M., "Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersi öğretim programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi", *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 34-49.

"Antalya İli Akseki İlçesi Ağızlarının Dokümantasyonu", BAP Araştırma Projesi, SBA-2019-4521, Araştırmacı, Devam Ediyor.

Uygun, M. ve Nalçacıgil Çopur, E. (2021). Examination of Metropol Yayınları TÖMER Turkish Teaching Set (A1-A2) Textbook for foreigners in the context of cultural transfer in teaching turkish to foreigners. *Electronic Journal of Langauge and Education*, 2(1), 33-47.

İNTİHAL RAPORU

METROPOL YAYINLARI TÖMER YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ (A1-A2) DERS KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 18	% 17	% 4	% 7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikerisim.nevsehir.edu.tr İnternet Kaynağı	% 5
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 3
3	vs1.doczz.fr İnternet Kaynağı	% 2
4	dspace.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	Submitted to Dokuz Eylul Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
6	Submitted to Bülent Ecevit Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
7	www.afyonunesi.com İnternet Kaynağı	<% 1
8	libratez.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

dergipark.org.tr

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun 6 ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Haziran 2022

Metin UYGUN